

AZ EUCHARISZTIA
FÉNYKÖRÉBEN

DR. TARNÓCZI JÁNOS

DR. TARNÓCZI JÁNOS:

AZ EUCHARISZTIA
FÉNYKÖRÉBEN . . .

B U D A P E S T, 1938.

Nihil obstat. Dr. Julius Czaplík censor dioecesanus. Nr. 1312/1938. Imprimatur.
Strigoni, die 24. Martii 1938. Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepreghy-utca 2.
Kiadásért felelős: Dr. Tarnóczy János.

*Az eucharisztikus év Biborosának,
Szent István országa első főpapjának,
Főmagasságú és Főiszteleendő*

Dr. Serédi Jusztinián
esztergomi érsek, Hercegprímás úr Öemlnenciájának,

*a kettős szentév alkalmából
fiúi hódolattal ajánlja:*

Budapest, 1938 júsvét ünnepén

A SZERZŐ.

Korunk és az Eucharisztia

Modern máglyák

Fényt kereső ösztöne van lelkünknek. Issza, szür-csöli a fényt s a mindig több, mindig mélyebb élet után sóvárog. Lehetetlen nem vágyódnunk a fényesség után; feléje fordulunk, érte epedünk s kalitkába zárt madárként vergődik a lelkünk, ha nem szárnyalhat szabadon a boldoságot jelentő fény felé.

Talán éppen nyugtalan fényösztöne miatt veszíti el az ember a helyes irányt: a nagyobb fényesség és lánggal égő boldogság felé fordul s elhagyja a csendesen égő, biztos fényforrást. A pászortüzek tiszta világa helyett csalóka képek igézete környékezi meg s az élet meghitt köréből lidércek és reflektorok káprázatai csalogatják új utakra.

Fény fény után lobban fel, felfedezés felfedezésre születik. Kattognak a mótórok s büszke érc-madarak suhannak éjszakáink fölött kivilágított, karcsú testükkel. Tündéri szépre világítjuk ki köcsipkébe vésett, gótikus álmvárainkat s büszke, kupolás köveinket; a fénynek, értelemnek és teremtő akaratnak máglyái lobognak körülöttünk; nagyvárosainkban éjszaka neonfényes, villanyreklámos utakon járunk; nappali fényben úszó autósztrádákon robogunk a tengerpartok és magaslati nyaralók felé és mégis — sír bennünk a vágy: fényt, fényt adjatok a lelkünkbe, még többet, tisztábbat, igazabbat; megnyugtatót, eligazítót, boldogságosztót!

•

Dehát nincs elég fény a ma életében? Sohasem emelték még annyira trónra az értelem természetes

készségeiből fakadó fényt, mint most! Azt mondják, hogy a felszabadult értelem fényénél minden problémát megold majd az ember s vele az igazság fáklyáit lobogtatjuk bele az életbe. Nekünk — úgymond — elég az a természetes fény, amelyet a haladás és technika nyújt, ezenkívül semmiféle fényességre vagy kinyilatkoztatásra nem szorulunk. Szabadok akarunk lenni, szabadon akarjuk kifejtetni a természeti erők és törvények működését. Ezért követeljük az értelem veleszületett jogát is: t. i., hogy mindenféle káros sallangtól és rárakott babonától ment legyen és korlátozás nélkül járja azokat az utakat, amelyeket az emberiség megváltása érdekében helyeseknek ismer. Semmiféle más korlátot nem ismerünk el az értelem útjain, mint azt, amelyet saját, belülről fakadó „igazságösztöne” állított számára. Az emberméltóság öntudata megkívánja, hogy az ember elég legyen önmagának és saját értelme fényénél alkossa meg a szabad emberek boldogságországát. „Én vagyok, — úgymond — aki itt lakom, itt ütöttem fel sátorfámat; ebből a földből fakadnak örömeim s ez a nap hoz derűt fájdalmaimra. A felülvalók nem igen érdekelnek, ebből a földből bugyognak örömeim.” (Donat.)

Ez a természetes ész fényénél vándorló ember életnézete s nem tudni, értelmében vagy szívében élt-e előbb ez az életelv. De bizonyos, hogy szívében, élvezeteiben, ideáljaiban és gazdasági életében is „önállóan és dogmáktól mentesen” alakítja ki életét.

Nem akarunk senkinek és semminek szolgálni, ami e világon és a tapasztalati életen kívül esik. Társadalmi életünkben nem tűrünk keskeny mezsgyét, amelyeken túlvilági törvényektől gúzsbakötötten vándorunk, hanem a felszabadult gondolat és saját magunkat megváltó cselekedet diadalmas kisugárzásával árasztunk el mindent az életben.

Népeket és államokat szakítanak el így a vallástól és őseik tűzhelyétől, miközben a templomok imádságos, tömjénillatos küszöbét az emberi szellem kriptajtajának mondják; a természetfölötti kinyilatkoztatás

fényének várát a „népek butítóhelyének” gúnyolják. Kifosztják az oltárokat s a Legfölségesebb helyébe dinamót tesznek a tabernákulumba, színházakká és gyárrakká alakítják át a templomokat, a tornyokból kéményeket formálnak s a harangszót szirénákkal helyettesítik.

Igy áll elő az a világkép, amelyben csodálatos lángokban ég az élet, bámulatos technikai alkotások születnek, az értelem és kéz munkájának varázslatos felvillanásai tündökölnék és — a lelkekben mégis sötétség van. Sínautókon rohanunk, expressz szörnyetegek acélsárkányként falják a távolságot, maholnap egy nap útba sem kerül az, ami két évtizede még két hét volt és — nem lettek boldogabbak az emberek. Aminek csodálatától néhány évvel ezelőtt még megmerevedtünk volna, most közömbösen fogadjuk. Nincs szenzáció, amelyen fölényesen napirendre ne térnénk, nem lehet újat mondani, ígérni, ami meglepne és tudatunkat gazdagítaná — és mégis üres a lelkünk.

Van filmünk, rádiónk; távolbalátunk, átvilágítjuk a tenger mélyét, emberi testet, falakat; vannak szenzációs rekordjaink, tömegfelvonulásaink, box-arénáink, látványosságaink, rekordtermelésünk, mammut áruházaink s mindezek mindenre jók, csak egyet nem szolgálnak: a szív békéjét.

Sziklás hegyoldallá változott az élet a modern idők rohanásában. Benne az energiának és dacos akaratnak sziklacsúcsai meredeznek, mivel azonban nem szívta magába kívülről az esőt és a fényt: kietlen maradt, rétek és források és a megpihenés ígérete nélkül.

Belekábultunk saját nagyságunk káprázataiba. Ön-hittségünk és vívmányaink reflektorainak fénye elvakította tekintetünket s a viharmadarak sorsára jutottunk, akik babonázottan és fényittasan rohannak a világítótorony felé, hogy falairól élettelenül hulljanak az enyészetbe.

Bizony a modern élet „máglyái” nyomában sok esetben csak üszök és halál jár. Akik egyedül benne és természetes erőiben bíznak, azoknak szénné ég a lelkük, de könnyen a testük is.

Csak egyedül nem áldás, hanem átok s ha van fénye az csak fellobbanás, amely után nagy kilobbanás és sötétség következik. Egyedül semmiképp sem gyújtja ki a szív békéjének és boldogságának mécseit, sőt csak elkeseredést és elégedetlenséget szít. Lám, az élet egyik felén a tobzódás, a kéj és rekord meggazdagodás máglyái égnek, míg a másikon a kifosztottság és kenyértelenség félelmetes, sárgás tüzei lobognak.

A „világító csóvák”, amelyeket éppen az emberiség és „emberies világnézet” örve alatt dobtak bele az emberrétegekbe: a gyűlölet máglyáivá váltak, s a trónra helyezett értelemből és szabadgondolatból a szabadosság mindent elnyeléssel fenyegető lángtengere hömpölyög felénk. Mindenütt lángok . . . Lángok a gyűlölködő szívekben, bombák nyomán, Zeppelinek rémes felvillanásában, zuhanó repülőik cikázásában, gázok kékes fényében, égő városokban, pusztuló kolostorokban, utcán elégetett hullák sistergésében . . .

Kísérteties, rettenetes fények . . . Ó, nem, nem ilyen fény után vágyódik a lelkünk . . . Elég, elég volt belőlük . . . Más világoosságot adj nekünk, Uram!

Örökmécs

Igen, vissza kell mennünk a fényhez, amelynek szelíd, tiszta világát elhagytuk a fejünk felett száguldó rakéták kedvéért. A fényhez, amelyet nagyon megkopottnak és színtelennek tartottunk a világnézetek arénájának tüzijátéka mellett. Vissza kell mennünk az elhagyott szentélyekbe, amelyeknek oltárán ott ég az örökmécs és ránk zuhogtatja édes, kijózanító tanításait.

Mikor a világnézetek sötétségéből és a romokból szentélyeink küszöbéhez közeledünk, mintha Izaiás próféta szavai ihletnék meg lelkünket, mintha oda volna felírva a szentély diadalívének párkányára: „Kelj fel, világosulj meg Jeruzsálem! mert eljött a te világosságod és az Úr dicsősége feletted feltámadott. Mert íme, sötétség borítja a földet és homály a népeket; fölötted pedig feltámad az Úr és az Ő dicsősége látható benned. És a népek a te világosságodban járnak és a királyok a neked támadt fényességben . . . Mert a nemzet és az ország, mely nem szolgál neked, elvesz; és a pogányok pusztulással pusztítatnak el.” (60, 1—3; 12.)

Most, hogy a modern máglyák pusztítása után olyan sötétség terpeszkedik körülöttünk, úgy tekintünk fel szentélyeink fényére, mint egyetlen reménységre, mint útmutatásra és az örökkévalóság ittfelejtett üzenetére.

Mert hát az is számunkra az Eucharisztia. Állandó hirdetője a természetfölötti világrendnek. Abból a másik világból alászüremkedő fényesség, az örökkévaló Isten szívéből egy melengető, vezető fénysugár. Hogy meg ne feledkezzünk arról a másik világról sem, a mi

tulajdonképeni hivatásunkról és szem elől ne tévesszük zarándoklásunkban az Örökkévaló útjait és a Vezért, aki után mennünk kell. Nehogy téves utaknak essünk áldozatul, vagy ingoványos, lidérclángos talajra jussunk. S ha kialudt volna lámpásunkból a fény, örökmécs legyen a kezünkben, amely biztosan és csalhatatlanul eligazít, ha a földi fényforrások cserbenhagynak, vagy kevésnek bizonyulnak.

Mivel pedig a természetes fények és emberi kéztől kigyújtott lámpások — szomorú tapasztalásból tudjuk — elégtelenek, sőt romlásba taszítanak, ezért olyan nagy kincsünk a szentély „örökmécse”, amely hirdeti, hogy van Eucharisziánk: azaz van természetfölötti fényforrásunk s már nem lehetünk a bizonytalanság, tagadás és magárahagyatottság hajótöröttjei.

Általában a természetfölötti kinyilatkoztatásnak, a köztünk megjelent Istennek és tanításainak mécsese az örökláng. Amikor ezt a mécseszt látjuk, akkor kiemelkedünk a merő tapasztalati világból és földön kúszó anyagelvűségből és a szellem ragyogását látjuk megcsillanni életünk útjai fölött. Akkor gondolok mindarra a boldogító igazságra, amelyre a nemesebb emberi szellem eljutott: Isten létezésére, a lélek szellemi voltára és halhatatlanságára, a jó és rossz között lévő különbségre, az akarat szabadságára, a jutalmazó és büntető Istenre, szeretteink viszontlátására. Szóval a hit útjának lépcsőire álltam a hitelenséggel szemben és a szellem gyermeke vagyok a csillagtalan, sötét sorssal szemben. Nemcsak ezt, hanem mindezeken felül a kinyilatkoztatott keresztény katolikus vallás fényességét is jelenti nekem az örökmécs, azt t. i., hogy az Isten szólt az emberhez és a megváltásban lehajolt hozzá. Megtanított bennünket az élet értelmére, és biztos eligazítást mutatott a nagy kérdések útján. És addig is, míg vándorlásunk tart, itt akart maradni közöttünk szeretetének megpecsételésére és fáradt erőink megújítására.

Ó Eucharisztia! Hitem és természetfölötti világnézetem boldog záloga, életünk ki nem alvó örök

fényessége, mily örömmel és mily lankadatlan hálával is kell köszöntenünk Téged!

Ki ne oltsátok hát fényt, szét ne törjétek a legértékesebb kincsek edényét, az örök igazságok és nyilvánkoztatás mécsesét! Különben széttöritek az igazság megismerésének forrását. Mert csakis az isteni ész forrása az igazságnak és nem a mi gyarló emberi értelmünk.

.

Pedig az utolsó évszázadokban beh sokat követelt magának az emberi ész! Többek között azt is, hogy saját magát adta ki az igazság megismerésének egyedüli forrásául, holott csak a tárgyi valóság felismerésének eszköze. Az ész megfellebbezhetetlenségének rajongói egyenesen gondolkodásuk sarktételévé tették meg azt az elvet, hogy az ész saját magából merít minden igazságot és kívülről adott igazság nincs. Ezzel természetesen az emberi ismeret értékéről és elbírálásáról olyan véleményáradat indult meg, amelyben csak az ellentmondás és a zürzavar az egyedüli állandó tünet. Az egyik szerint tárgyi és változhatatlan igazság nincs, csak a gondolat ad létet a dolognak; a másik a külső világ létét tagadja, a harmadik csak érzéki ismeretet fogad el; egy másik pedig csak értelmi ismeretet. Egyesek meg arra buzdítanak, hogy hagyjunk fel a vitával: úgy sem tudjuk felismerni az igazságot, mert a fejlődés különböző állomásain az értelem tévedésnek minősítheti azt, amit valamikor tárgyi igazságként fogadtak el.

Az örökmécs fényének tanításánál mily tisztán látom, hogy van természeti és természetfölötti világ, Isten és világ, anyag és szellem, és hogy ezt a kettőt azonosítani nem szabad. A világ véges, Istennek köszöni létét, benne rend és célszerűség van és legfőbb lakójának: az embernek, aki testből és lélekből áll, Istentől kijelölt hivatása van.

Azok, akik eltekintettek az örökmécs természetfölötti világától, megdőbbszentő katasztrófába sodorták

az emberiséget. Vagy a mindentistenítésbe (pantheizmus) süllyedtek bele, vagy a durva anyagelvűségbe (materializmus). — Az egyik félen a világból, a rajta élő emberből és emberiségből csináltak „istent”, vagy pedig beleolvasztották az Istent a világba, mint személytelen valamit (világ lelke); a másik félen pedig, az anyagelvűeknél: elsikkasztották az emberből a szellemet, a lelket, és így állati létre aljasították le. Az egyik nézet az ember önistenítését, gőgjét szülte, a faj és állam mindenekfölöttvalóságát, a másik pedig a durva anyagiasságot, önző kizsákmányolást s ennek következményeként a társadalmi rétegek elkeseredését.

Ennek a világnak lángjaiban természetesen semmi sincs az örökmécs fényéből. Gyújtó anyagát nem az örökmécs világából vették, hanem a pöffeszkedő gőg tartályaiból és a gyűlölet dinamitos hordóiból.

Pedig az örökmécs is nagy, erős tűz, hiszen Annak tiszteletére ég, aki azt mondta magáról: Tüzet hoztam a világra, mi mást akarnék, mint hogy felgyulladjon és égjen. De ezek más tüzek. Termékenyítő, világosító fény az emberiség éjtszakájában, amely úgy derült rá az évezredes megváltatlanság sötétjére, mint a hajnal a véget érni nem akaró éjtszakára. Felvillanás az örökmécs is, nagy lángoszlop, amely soha ki nem alszik, mert a „világ Világosságának” visszfénye, az evangélium egyedül eligazító tanításának lámpása.

Azt mondja nekünk oltáraink tüze, hogy nem vagyunk már a sötétség fiai, hanem a Világosság gyermekei a mi Urunk Jézus Krisztus által. Most már nem kell szárnyaszegetten bandukolnunk a bizonytalan lét sötétségében, mert Jézus Krisztus által legyőzünk minden nehézséget. Tüzet kaptunk tőle szívünkbe és lámpásunkba, amelyet, ha ápolunk, nincs viharja az életnek, mely kiolthatná lelkünkben s így biztosan elvezet minden fény teljességéhez — Istenhez.

Úgy pislákol az az örökmécs, úgy biztat: csak dolgozzatok, szeressétek az életet, a haladást, kultúrát

és technikát! Csak dolgozzék az agy, fürkésze a természet törvényeit, és fedezze fel az Isten gondolatait, melyeket ő maga fektetett a létbe. Így van rendjén és így illik az Isten nagy adományához: az értelemhez. De ne feledjétek, hogy az emberi értelem képességei végesek, a tudás határai kimértek; vannak területek, ahová nem nézhet be, vagy csak annyira, amennyire Isten fellebbentette előtte a titkok fátyolát. Épp azért vált szükségessé, hogy az örök igazságokat és törvényeket maga Isten tárja elégségesen az ember elé, mert azokat magára hagyva vagy elégtelenül, vagy egyáltalán nem ismerte volna fel. Megrokkant akarata elé örök erkölcsi törvényeket állított, hogy azokat természetfölötti segítségével és útmutatásával tisztelje és kövesse. Forrásokat nyitott meg számára, amelyekből természetfölötti erőket szívhat lelkebe földi és örökkévaló hivatása megvalósításához.

Így szól hozzánk az örökmécs. Szeressük és szívleljük meg tanítását. Szeressük azt a világot, amelyet áraszt maga körül. Egyszerű, csendes fény. Nehogy megvessük a neonfény és fényszórók világában. Nehogy ódivatúnak és túl egyszerűnek tartsuk. Ez kétezeréves fény. Népeket vezetett, országokat húzott magához; szíveket nyugtatott meg és milliószor millió léleknek világított utat az életben, át egészen az örökkévalóságba. És nem lett kisebb, sem nagyobb. Nem követte a világi fény útját, amely az olajlámpások és mécsesek világából a fáklyák és reflektorok mezejére csapott át.

Ő ugyanis örökmécs. Örök igazságokat jelképez s úgy hiszi, neki változatlanok kell lennie, mint magának az Igazságnak. Nem igazodhatik korok és divatok szerint, hiszen nem ingadozó vélemények alkotják hitünk világát, hanem megdönthetetlen örök igazságok.

Boldogok, akik megértik tanítását; akik fényénél gyujtják ki szívük és értelmük világát. Boldogok, akik hűek maradnak hozzá, de azok is, akik hunyókáló szikráit még idejében életre keltették magukban s elhibázott utak után, sötét örvények mellől visszatértek hozzá.

Modern „áldozati oltárok”

Egyelőre azonban az a szomorú valóság, hogy nagyon-nagyon messze estünk oltáraink világától. Az egy igaz Istent elhagytuk és ideálokat faragtunk magunknak kőből, aranyból, gépekből és azt mondtuk róluk: „ezek a mi isteneink”.

Túlságosan szelleminek és nem e világra valónak gondoltuk oltáraink tanítását és új oltárokat építettünk. Új ének és új melódia hömpölyög most az áldozati tűz körül, amelyet modernnek gondolunk, pedig az ősidők kultúráját és a természeti népek ösztöneit görgeti jazz-szerszámain.

Bizony, a modern ember úgy akar élni, olyan vágygal és izzással, mint ahogyan rohan a fejlődés . . .

Megalkotta a jazz-kultúrát. A modern élet új bálványait fülsiketítő zajjal táncolja körül, amely végigömlik mindenén és szinte önkívületbe hozza követőit az élet és tevékenység kiélvezésének lázától. Amilyen tempóban kergeti a rekordot, éppolyan eltorzított arccal lőt-fut az élet nagyobb és újszerűbb kiéléséért is. Annyira, hogy a tipikusan modern ember valójában jazz-ember, azaz — mint a szó jelentése mondja — eltorzult, hisztériás ember, aki nem egyszer már bambán és értelmetlenül áll az élet összhangja és csendes behatásai előtt. Neki már a tobzódás kell, a rendellenes tempó, a hatalmas ideghatások. Az élet nagy és évezredektől megszentelt értékei süket fülekre találnak nála, csak az érdekli és csak az érték, ami tömegszenzációt vált ki és az ernyedte idegeket dopingolni tudja.

Ugyanaz az áramlat ez gyakorlati téren, mint Nietzsche istenkáromló frásai az etika és szellemi élet

terén, amelyek minden csendes és hagyományos értéket neveltségessé tesznek. Egyik eszme a másikat hajszolja és sziporkázza túl nála és csak hurrogva és lármásan tud beszélni, mint ahogyan a jazz-szellem is mindenhova elkísér, mindenhol a fülünkbe kiabál és pihenni nem hagy.

Hogy milyenek közelebről ennek a szellemnek áldozati oltárán az ideálok, nem nehéz elgondolni. Merőben emberideálok s az anyagi kultúra képviselői. Ezek közül is nem a nagy felfedezők, kutatók, tudósok, jótevők, államférfiak, nagy költők stb., nem, — ezeknek munkája nagyon csendes és unalmas. Az emberek közül a film, szépségverseny és sportideálok kerültek be a „bálványok“ közé. Ezek a világvárosokban olyan kultuszban és körülrajongásban részesülnek, aminőt hivatalos asszisztenciával is alig lehet az ország legnagyobbjainak biztosítani . . . Az egyik filmdíva ajándék-autójának hűtőkészüléke platinából készült, az autóváz minden lehetséges része szín-aranyból, a díva ölebének szánt nyakszalagot kétszázezer pengős briliáns díszítette . . . Egy-egy kitűnő base-ball játékos hétszázezer pengős évi fizetést kap klubjától, ami több mint az Egyesült Államok elnökének fizetése a reprezentációs költségekkel együtt. Volt példa rá, hogy a nehézsúlyú box-világversenyek döntőjében hat, kilencmillió pengőnyi tiszta részesedést kaptak a küzdő felek . . . Egy alkalommal egy amerikai szépségkirálynő-választásnak egymillió nézője volt. Öt km hosszú tribünt töltött meg a tömeg, amely előtt négerek húzták a „királynő“ és kíséretének kocsiját.

Mivel azonban ledöntötték az egy igaz Isten oltárait, nem tudtak megmaradni még a saját képükre teremtett emberideálok mellett sem; állat-kultuszba süllyedtek, mint valamikor a pogányok, akik megimádták a kutyát, macskát és az állatok sokaságát.

Néhány évvel ezelőtt kimutatták, hogy az egyik világvárosban (Berlin 1931) kétszázezer fél éven aluli csecsemő volt, — de 240,000 ölebl! Negyvenezerrel

több mint a gyermekek száma. Ennyivel több nő ölébe simul kutya, szőszke, mosolygó gyermek helyett. Valósággal kirugdosták a bölcsőből az ebek a gyermeket, maguk feküdtek bele, hogy a legnemesebbet, a nő anyaságra teremtett szeretetét bitorolják. Minden világvárosban szanatóriumok és kozmetikai intézetek vannak ölebek és macskák számára, ahol orvosok, fodrászok és masszörök százai állanak a „dédelgetetek” rendelkezésére. Egy északamerikai kutya-sanatórium árai pl.: fejmosás 25, pedikűr 10, ultraviolett-besugárzás 10, szemöldökritkítás 5, tartós hullám 90, kúra az elhízás ellen 300 pengő. — Külön temetők vannak kutyák számára, hatalmas, művészi kapuzattal, ahol szebbnél-szebb síremlékeken állatimádással felérő búcsúsorok olvashatók (Párizs). — Elmondják ezekben a kutyákat, macskákat „imádottnak”, „felejthetetlen szép lélek”-nek, élte virágjukban elhúnytnak. — Pártfogásukat kérik a másvilágról, s ha — úgymond az egyik — az a sorsom, hogy veled nem találkozom a másvilágon, nincs számomra mennyország.

Az igazi oltároktól elszakadt kultúra döbbenetes kilengései ezek. Nem szolgálunk neked Isten, kiáltották fennhéjázón s most az egy igaz és tiszta oltár helyett oltárokat emeltek maguknak, amelyek előtt porbahullva görnyednek; zsarnokként uralkodnak fölöttük a bálványok, melyeket maguk emeltek oltáraikra: a rohanás, rekord, az aranyborjú, az anyagelvű kultúra. Ott kúsznak a bálványok előtt, s odaviszik minden verejtéküket, aranyukat és idejüket, szívükben mégsem pihen el a vágy.

Mert a modern bálványok telhetetlenek. Némelykor mint valami elérhetetlen, kacér asszony, máskor meg mint valami vasszívú rabtartó, úgy ülnek a trónon. Maguknak követelnek minden kincset és áldozatot, még ha vér serked is alattvalóik szívéből s utolsót sóhajtanak is.

Elszakadtak az Istentől, azért süllyedtek mélyen az emberi méltóság színvonala alá.

De talán a nagy tékozlásért kárpótlást találtak abban, hogy megszabadultak minden „babonától és előítélettől”. Azt mondták az oltárromboláskor: olyan oltárokat keresünk, amelyek a tudomány méltóságának és a modern ember értelmi fokának megfelelnek. Nietzsche-vel hirdették: „Nem vagyunk istenek, de mégis annyit képzelünk el magunkról, mintha azok volnánk.” Le is rántották az oltárokat a köznapiságba és velük együtt saját magukat is a nemtelen indulatok vermébe. Láttuk, hogy „Istentől mentesített” oltáraik alatt milyen kígyók és szörnyek húzták meg magukat, azért cseppet sem lepődünk meg, hogy a „felvilágosodottság oltárai” ráadásul még a babona és fetisizmus színhelyei is lettek. Bebizonyosodott, hogy minél önteltebben hirdeti magát az előítéletektől mentes felvilágosodottság, annál mélyebbre süllyed a babona és mágia hinárijába, annyira, hogy a babona a vallástól elszakadt modernnek rettegett „istené”-vé vált.

Tele van a világ „világhírű” jövődömondókkal, „igazlító professzorokkal”, gondolatolvasókkal és távolbalátókkal, nemkülönb a mágia, horoszkóp, kártyavetés, spiritizta szeanszok és titkos összejövetelek ezer és ezer fajtájával, amelyek éppúgy üzik mesteriségüket, mint a pogányok a maguk idejében. Az Egyház kárhóztatta a babonaságot és évszázados harcokat vívott kiirtásukért és most létjogosultságot adnak nekik azok, akik a vallást „babonaság” címen száműzték. Ezer számra vannak a világvárosokban kártyavető és jövődömondó helyiségek, ahol kávé-zatzból, csillagok állásából és kristályok fényéből az élet minden helyzetére jövődölnék és jellemző, hogy mindenki érzi a gazdasági krízist, csak ezek nem. Rengeteg amerikai kereskedő pl. évi sokezer dollárt utal át rendszeresen okkult-társaságoknak azért, mert havonként üzleti horoszkópot küldenek számára. A teázó-helyiségek zsúfolásig tömve vannak, ahol a tea árában a jövődömondás is benne van, s nemcsak cselédleánykák és naív szerelmesek, hanem gyárosok, bankigazgatók, szenátorok és egyetemi tanárok szoronganak a kis asztal-

káknál, mintha lelkük sebére komolyabb gyógymód nem is volna a világon. Mások meg eleven teknősbékát, fehér egeret, kékszemű fekete macskát szorongatnak repülőgéjükön vagy verseny-kocsijukon, mert ezek áldást és sikert jelentenek.

Az oltárok menedékét és erejét lerombolták s most ilyen százalmas „pótlékokkal” helyettesítik azt.

*

Vannak tisztultabb „valláspótlók” is, amelyekkel magasabb ideálokat akarnak kigyujtani a modern élet egén. Terjesztöik a kereszténység szívet és értelmet csodálatosan megnyugtató és kielégítő evangéliumát idejétmúltnak gondolják és buddhista, spiritiszta meg teozofista tanokkal oltják be a modern embert. — Ez már a modern lélek életunalmából és életmegundorodásából fakad és beleesik a másik végletbe: ki akarja ölni magából és másokból az élniakarás vágyát.

Ugyancsak hűvös oltárok az imént még lánggal égő és vad életösztön oltárai mellett! „Élesztgetett öngyilkosság”, mint mondta róla valaki s nem oltár, hanem a halál sírköve.

A derültebb lelkek a szépség és művészet tiszta lángjait gyujtanák ki az oltárokon, amelyekben, mint mondják, annyi eszményiség és lendítés van. Romantikus és ábrándozó emberek, akik nem annyira jó vagy rossz, mint inkább szép vagy csúnya emberekre osztanak a világot, s nem aggasztaná őket erkölcsi silány-ság és nyomor, ha egyébként a szépség köntösebe burkolná az élet. Azt hiszik, hogy ami jó nekik, mert egyéni hangulatuk és vagyoni helyzetük lehetővé teszi számukra, az megfelel majd az általában vett embernek és az agyonhajszolt tömegnek is. A művészet oltára, amelyhez egyébként is csak pénzen keresztül jut az ember, hamarosan az élvezet oltárává lesz s bizonyos, hogy a művészet fogalma alá minden beletartozhatik majd, ha annak elbírálását az emberre bízzák és törvényeit az abszolút Igaz és Szép, azaz: Isten tekintélye alól kiveszik.

Uram, hova is kanyarodtunk el nélküled! Hova süllyedtünk, mennyire beleragadtunk emberiségünk végzetébe! Ideáljaink a szenvedély és vér párájában születtek. Oltárainkról élet helyett halált arattunk. Pedig mily régen kigyujtottad már oltárod tüzét, amelyet annyiszor és oly könnyelműen elhagytunk a nélkül, hogy őszintén megismertünk volna!

A mi Istenünk oltára

Oltárra tehát szükségünk van, de nem olyanra, aminőt a modern élet állított bálványai számára. Valamilyen megtisztító, megújító áldozati tűzre . . . Szent lángra, amely magához húz és átformál.

Hogy vágyódott az emberiség bolyongásai közepe tette ilyen oltárra!

Oltárra, melyen az Isten tiszteletére gyujtunk oltártűzet, melynek áldozatával kérni és engesztelni akarunk. Milyen meghatóan húzódik keresztül az emberiség történetén ez az oltárépítő ösztön, amikor nem saját szenvedélyeinek és kedvteléseinek kicsike házi-oltárkáiit építi, hanem a több-kevesebb tisztánlátással ismert nagy Valakinek: Istennek, akitől való függését elismeri, Őt köszönti és bűneiért megengesztelni igyekszik.

Milyen fölségesen drámai erejű adottsága az emberi nemnek az, hogy nem találtak népet áldozat és oltár nélkül! Lenn Patagóniában, vagy az indiánok ősröngetegeiben, Afrika dzsungeljeiben, Tibet sárga homokjában, Óceánia rejtett szigetein, India folyói mellett, az Amazon bozótjaiban: oltárok emelkednek. A kínai fal titokzatos zárt világában, a régi görögök, egyiptomiak, babilónok és rómaiak életében, a druidák berkeiben, germánok és kelták ligeteiben, az ősmagyarok, szarmaták és mongolok áldozati tűzeiben, mindennütt ott ég az oltár szimfóniája, mint valami ősi ének, mint valami szívbe írt, kiírthatatlan oltár- és áldozati szükséglet. És ha van a népek életében idealizmus és emelkedettség; emberies felfogás és megnemesedés, büntudat és a tőle való szabadulás vágya: az mind az áldozat parázsánál fogott tüzet. Az oltárhoz fűződik

az ősi néplélek és mitológia legszebb világa, valamint az emberi kultúra kiindulása, úgy, amint az Odisseus, Aeneis, Elektra, Iphigenia stb. megrázó erejű történeteiből élénk lép. Homerosok, Sophoklesok, Aiskylosok, Sokratesek, Aristotelesok, Platok, Senecák, Catok állnak népük élén az oltár előtt és két kezüket az égre emelve kiáltják az eléggé nem ismert, de biztosan tudott és sejtett nagy Valakihez: Segíts, oh, segíts rajtunk (Sophokles), — mint a fészkeből kiesett madár, vágyódik a lelkünk utánad (Homeros).

Kitörölhetetlenül bele volt írva a népek lelkébe a halhatatlan és igaz Isten oltárának vágya.

Sajnos oltáraik nem voltak tökéletesek, így nem is kaphattak róluk elégséges fényt és megnyugtatót. Hiába folyt a tulkok és bakok vére, hiába volt az étel- és italáldozat, hiába dobta az ember terményei legjavát az áldozati tűzre: nem lelte nyugtát. Rettenetes eltévelyedésében hiába dobált Moloch tűzkarjaiba ártatlan gyermekeket, hiába tizedelték meg magukat önként egyes törzsek, hiába volt emberáldozat: a bűntudatból és kínzó lelkiismereti nyugtalanságból nem volt megváltás. Végül még az ószövetségi zoltárosnak, Dávidnak is arra a belátásra kellett jutnia, holott áldozataik a népek között a legtökéletesebbek voltak, hogy hiába folyik megváltatlanságukban akár tíz- és tízezer áldozati állat vére, szívesebben tekint az Isten egyetlenegy megtört, bűnbánó szívre. Amennyiben értékesek és lelki vigaszt nyújtók voltak az ószövetségi nép áldozatai, csakis azért az egyetlenegy eljövendő áldozatért voltak azok, amelyet vártak s amely felé irányították prófétáik szívüket és lelküket.

Ennek az új és tökéletes áldozatnak látomása él az ószövetségi Szentírás lapjain, amikor így szól: „A bölcsesség házat épített magának . . . feláldozta áldozatait, bort elegyített és elkészítette asztalát . . .” (Példab. 9, 1. s köv.) A Zoltáros is előre örvend az áldozatnak, amely meggyógyítja majd a népek sebeit és meg-

enyhíti szenvedéseit: „ . . . A gyülekezetnek közepette dicsérlek Téged . . . Nálad vagyon dicséretem a nagy gyülekezetben: Fogadásaimat (azaz áldozataimat) beteljesítem a Téged félők színe előtt. Enni fognak a szegények és megelegszenek és dicsérik az Urat, kik Őt keresik; szíveik élni fognak örökkön-örökké.” (21. zsolt.)

Igen, ilyen áldozati forrás után vágyódott az emberiség, amelyből a megtisztulás és örök élet vizét issza, amelynek gyümölcse és íze jósággá változik el benne s a megbékélt Isten gyermekévé teszi.

Méltán ujjongja világgá a próféta annak a napnak ünnepi voltát, amelyen — hasztalan való fáradozásai és áldozatot bemutató törekvései láttán — lehajol az Úr a néphez, régi, elégtelen áldozatait megszünteti s tökéletes áldozatot állít helyükbe: „Nem akarlak benneket, így szól a seregek Ura, s az áldozatot nem fogadom el a ti kezeitekből, mert napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a népeknél, minden helyen tiszta áldozat szenteltetik és ajánlják fel nevemnek, mert nagy az én nevem a népeknél, így szól a seregeknek Ura.” (Malakiás 1, 10. s köv.)

Nem is volt más megoldás, mint hogy maga az Isten szálljon le a földre s az emberiséget, ezt az elsötétült és kárhozat örvényei mellett tántorgó vándort megszánja. Homlokáról maga törölje le a lázadás és ösbűn bélyegét, maga nyugtassa meg lelkét és hozza olyan helyzetbe, hogy méltó legyen az Istentől elgondolt magasságokra és a Teremtő értelmes szolgálatára. Mert hiába adta oda magát az ember a megsértett isteni igazságosság kiengesztelésére, úgy, hogy elégett a vágytól, hiába áldozta volna fel külön-külön akár minden csepp vérért, mégsem lett volna képes a haragvó Istent megengesztelni, mert egyszerűen elégtelen volt rá. Az Istenen az ösbűn által ejtett sértés végtelenül nagy volt a személy végtelen fölsége miatt, annyira, hogy az ember, aki véges, képtelen volt végesértékű engesztelésével a végtelen nagy megbántást jóvátenni. Aki egymillió pengővel tartozik s vagyona mindössze

tíz fillér, bármit tesz, nem tud egyenlő értékű elégtételt nyújtani. Márpedig az örök erkölcsi rend és igazságosság megkívánja, hogy amilyen rendű volt a megbántás, olyan értékű legyen a jóvátevés. Nemcsak, hanem ugyanonnan eredjen a kiengesztelés, ahonnan eredt a megbántás.

Hasztalan kiáltozott tehát az ember a tűnő lét partjairól az örökkévalóság tájai felé. Szavát elnyelte a távolság . . . Áldozatainak fénye túlságosan kevés volt ahhoz, hogy valamit is felszippantson az átok alatt álló föld áthatolhatatlan sötétjéből.

Igen, nem volt más hátra, mint hogy az Isten váltsa ki a veszendőbe indult embert, kiemelve a lelkiismeret mardosásából és elnyugtassa a szívében sikongó vágyat, amely szabadítás után esengett. Ezért kellett tehát a második isteni személynek, Jézus Krisztusnak emberi természetet felvennie. Egy lett közülünk, földi vándor. Ő mint Isten, eleget tudott tenni végtelen nagy megbántásainkért és mint ember, magának az embernek a bűneiért tett eleget. Megváltói művét a kereszt áldozati oltárán fejezte be, amikor saját magát: szenvedését, vérét adta oda érettünk Istennek. Ő volt az Isten Báránya (áldozata), aki elvette e világ bűneit . . . Leölésre vitetett, mint a bárány (Izaiás), és mi az Ő vére által gyogyultunk meg.

•

Vágyva-vágyott megülni velünk ezt a húsvétot (áldozatot), mondja az utolsó vacsorán, nemcsak azért, mert ez a húsvét a világot megváltó keresztáldozat előestéjét jelentette, hanem mert azon saját testét és vérét rendeli nekünk örök húsvétul és áldozatul. Testét és vérét, amely „érettünk adatik” és „érettünk töretik meg”. „Ez a kehely az újszövetség kelyhe az én véremben, mely érettetek ontatik a bűnök bocsánatára.” Ám — mondja Bellarmin — miként az áldozati állatok húsa és vére is csak akkor volt alkalmas evésre és ivásra, ha előbb az állatot megölték, így Krisztus Urunk is előbb feláldozta magát, hogy áldozati ételünk

lehesse. S amint a Mózes által kötött szövetséget az áldozati állatok vérével való meghintés jelképezte, úgy az új áldozatot és az emberiséggel kötött újszövetsévet az Úr Jézus egyetlen és örök áldozatának: keresztalálának vére pecsételte meg. Mégpedig nemcsak egyetlen egyszer, mikor a keresztfán feláldozta magát, hanem a keresztáldozat végtelen értékű elégtételéből kifolyóan a világ végéig.

Mert nemcsak tiérettetek adatik, — mondja az Úr — hanem „sokakért”, vagyis akik csak élni fognak a világ végéig . . . „Ha nem esztek ebből a kenyérből, — mondja továbbá áldozati asztaláról — nem lesz élet tibennetek.” Természetesen nem szólhat ez a parancs csak az apostoloknak és a korabeli embereknek, hanem mindenkinek, aki csak él és élni fog. Akkor azonban ennek az áldozatnak, azaz a kenyér és bor keresztáldozattal összefüggő megújításának is az idők végezetéig fennállónak kell lennie.

Ez kitűnik Szent Pál apostol szavaiból is: „Valahányszor eszitek e kenyeret és isszátok e kelyhet, az Úr halálát hirdetitek, amíg eljő.” Vagyis az Oltáriszentség, mint áldozat, mindaddig fennáll és bemutatásra kerül, míg ismét eljön Jézus: azaz a világ végéig.

*

Áll tehát az oltár, s rajta az emberiség egyetlen és örök áldozata, amely által beteljesült a népek vára-kozása. Az emberiség nemesebbjeinek s az ószövetség prófétáinak ajkán égő vágy megtestesült. „Sacrificium acceptabile”: az Isten előtt kedves áldozat, amelyre szívesen tekint; az Eucharisztia (= hálaadás), amely most már hatalmasan és elégségesen zengi az ég alatt a megszabadított ember örömujjongását és hálaímáját. A jóízű és édes „manna”, amely az örök élet ízét és erejét adja szánkba, az igazán „jóillatú” áldozat, mert az erények forrását nyitja meg számunkra. Tiszta és szent, hogy megremeg és megfélemlik előtte az ember, de szüntelenül ott csobognak mellette az irgalmasság

forrásai is és ott mosolyog kövein az Atyánkká lett Isten hívogatása.

Am nemcsak jelképezik a mi oltáraink az Isten szeretetét, hanem mérhetetlenül többet mondanak ennél: maga az Isten ütötte fel sátrát rajta, hogy velünk legyen, a miénk legyen. Ki hitte volna, hogy ilyen a mi Istenünk!

Pedig nemcsak a megengesztelődésnek, hanem ennek a teljes istenbírásnak vágya is ott élt mindig az ember szívében. Örök vágya volt, hogy sátort üssön közötté az Isten és valamilyen formában érzékeltesse magát, ne hagyja magára. Boldog volt, hacsak valami is közelebb hozta Istenéhez s nem volt nép, amelynek valamilyen erdőrejteke, vagy valamilyen szent helye ne lett volna, ahová különösképen oda ne gondolta az Istent.

Hát ezért legtökéletesebbek a mi oltáraink. És mivel örök vágyak és örök igazságok oltárai, nem fognak ledőlni soha és más oltárokkal pótolni nem lehet soha. Hiszen alkotójuk az örökkévaló Isten, aki nem változik el soha.

Hitünk titka

Hogyan született meg az Oltáriszentség? Hogyan jutottunk olyan oltárokhoz, amelyeken Isten különös módon is jelen van, nem úgy, mint ahogy Isten általában mindenütt jelen van és mindent kitölt jelenlétével.

Keresztény katolikus vallásunk legszebb, legfinomabb s egyben legemelkedettebb tanítása ez. Hitünk gyöngye, amelyet lehetetlen meghatódottság nélkül néznünk: ám „hitünk titka” is, mert örvénylően mély, mely mellett gyökeret vert lábbal áll meg a földi halandó, mint Mózes az égő csipkebokor előtt. Le kell vetnünk saruinkat, le kell verni magunkról minden port és kérgesedést, mert eldurvult és a szellemi finomságok iránt érzéketlen lélekkel itt semmire sem megyünk. Fel kell öltенünk a hit finomságát, lelket termékenyítő és megvilágosító kegyelmét.

*

Valamikor ott állt a názáreti Jézus a tömeg előtt, amely csak az imént evett a kenyérből, amelyhez a csodálatos szaporítás útján juttatta. Ettek a jóízű kenyérből és aztán újból és újból ettek ötezren és még mindig nem fogyott el. A tömegen mindinkább úrrá lett az izgalom és elragadtatás: Uram, hiszen Te mégis a nagy Próféta vagy, aki a boldogság országát tudnád megnyitni számunkra. És kitárták felé kezüket, karjukat; összedobbant az életküzdelmekben és kenyérgondokban megfáradt ötezer szív s úgy esengtek feléje perzselő hévvel: Jöjj, maradj köztünk, légy királyunk és add nekünk ezt a te csodálatos kenyeredet!

A Názáreti pedig elmenekült előlük, s talán arról elmélkedett: szegény emberek, ki győzne titeket meg-

csillapítani kenyérrel és vízzel . . . Nem tudjátok, hogy lélek van bennetek, amelynek a föld sohasem elég. A bennetek elnyúló végtelen vágyat is táplálni kell, hogy el ne tikkadjatok az úton s ital kell számotokra, amely a lelketek mélyén hunyókáló, de egyszer majd felszabaduló vágyat kielégíti. Vajjon ezek a nehézkes felfogású, kérges lelkű emberek megértik-e majd tervét és szívének lángoló gondolatát arról a legnagyobb-szerű ételről és italról, amelyet testéből és véreből készít számukra, hogy necsak silány földi létük, hanem örök életük legyen.

Valóban az Oltáriszentség megalapításához nagyobb bevezetést és előkészítést nem használhatott volna az Úr, mint a csodás kenyérszaporítást. Aki nem temetkezett bele a kenyér értelmetlen falatozásába, annak lelki szemei előtt máris derengett valami éppen a kenyérral kapcsolatban. Az látta, hogy itt a természet föltétlen Urával és Istenével áll szemben, aki nincs beleágyazva a természeti lét törvényeibe s szelleme nincs bebörtönözve a véges és szemellátható világ létfalai közé. A názáreti Jézus Krisztus személyében Isten áll előtte, akinek lábához korbácsolt ebként kuporodik a prűszkölő tenger, aki nemrégiben parancsolt a víz törvényeinek a kánai menyegzőn; parancsának csak az imént engedelmeskedett az egyik jeruzsálemi házban a béna kar, s most a kenyérral szemben mutatta meg hatalmát, de oly föltétlenül és határozottan, mint akinek képessége van arra, hogy nemcsak ennek az ötezer embernek, de akár a világon élő minden embernek tudna egyszerre, egy időben s nem is egy napig, hanem a világ végéig tartó kenyeret adni.

A Mester azonban tanítványait, akiket a nagy misztériummal legelőször akart eljegyezni s akiket az „Isten titkainak terjesztőiül” szánt, szent testével kapcsolatban még egy előkészítésben részesítette.

A csodás kenyérszaporítást követő napon az apostolok csónakba ültek, hogy az elrejtőzött Üdvözítő megkeresésére átevezzenek a Genezáret taván. Amint

derengett, megpillantották az Urat, aki a vízen feléjük tartott. Szent teste úgy járt a hullámok hátán, mint a szilárd talajon. Az apostolok szeme szinte fennakadt a csodálkozástól, de aztán a sok csoda közül talán éppen a tegnapi gondolatok, amikor a kenyér Urának mutatta magát, most meg átszellemült és a természeti törvények szükségszerűsége alól kivett testét csodálhatták. Micsoda végtelenül finom, a mi gyarlóságainktól és földhöz szegezethezességünktől függetlenített test lehet az Údvözítő! Test, amelynek minden részecskéjét az istenség tölti ki, amely végtelen erők, szellemi finomság és felmagasztosultság sugárözönében él.

Vajjon Jézusnak ez a két csodája, amely a kenyérré és szent testére vonatkozott, beleégetődött-e az apostolok és a hallgatóság lelkébe jobban, mint egyéb csodái? Ha igen, akkor az Oltáriszentség megígéréseinek szavai nem érhatték őket készületlenül és nem zuhogtak a fejükre értelmetlenül.

*

Hogy mennyire bele van csontosodva az ember az anyagi létbe, arra legkitűnőbb szemléltetést mégis az a tömeg nyújtotta, amely részesült a csodálatos kenyérben, de egy másik csodálatos kenyeret, ugyanannak a Megváltónak a kezéből már kétkedve és tagadón, sőt káromlón fogadott, s csak részben hívón. Nincs olyan kenyér után törekedjétek, szól hozzájuk Jézus (Ján. 6, 26.), amellyel romlást és halált esztek . . . A kenyér, amelyet én adni fogok nektek, „megmarad az örök életre . . . Aki ebből a kenyérből eszik, annak örök élete lesz”.

A tömeg hallván, hogy még csodálatosabb kenyérről van szó, felizzó vággyal és türelmetlenül ostromolta meg a Mestert: „Uram, mindenkor ezt a kenyeret add nekünk!” Ekkor mondja ki Jézus először nyíltan szívének nagy titkát, a szeretet Szentségének tervét: „Én vagyok az élet kenyere; aki énhozzám jő, nem éhezik és aki énbennem hisz, soha nem szomjúhozik . . . A

kenyér, amelyet adni fogok nektek, az én testem a világ életéért . . .“

A tömeg indulata és felcsigázott vágya most végkép kavarodásba jött, s úgy türemlett benne, mint mikor a csendesen hömpölygő óceán útját hatalmas sziklafal zárja el hirtelen. Egyesek azt hitték, hogy valami zökkenés rázta fel őket ábrándjaikból, mások úgy gondolták, hogy majd jönnek mindjárt a magyarázó és helyreigazító szavak. Mások meg hangosan kiabálták: A testét, nem, az lehetetlen, hiszen ez József fia, kinek ismerjük atyját és anyját . . . kemény beszéd, ki hallgatja s kiábrándultan hagyták ott a Názáretit, elfeledkezve a csodás kenyérről és mindenről. Az Úr pedig komoly fönséggel állt a zajgó tömegben és ismét szólni készült. No, most majd letompítja, majd megmagyarázza . . .

S az Úr nem vont vissza semmit: „Bizony, bizony, mondom nektek: ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok az ő vérét, nem leszen élet tibennetek. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem örök élete vagyon; és én feltámasztom őt az utolsó napon. Mert az én testem bizonynal étel és az én vérem bizonynal ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem lakik és én őbenne. Amint engem küldött az élő Atya és én élek az Atyáért: úgy aki eszik engem, ő is él énérttem. Ez a kenyér, mely az égből szállott alá. Nem úgy, mint atyáitok mannatát ettek és meghaltak. Aki e kenyeret eszi, örökké él.“ (Ján. 6, 54—60.)

A tömeg hívő részének és az apostoloknak lelkületét Péter fejezte ki: Nem, nem, Úram, dehogyan gyunk el mi Téged. Csodálatos dolgokat mondsz ugyan, gyarló eszünk fel nem foghatja. De hiszen két napja sincs, hogy éppen a kenyérről és testedről csodálatos dolgokat nyilatkoztattál ki nekünk. Ha azok és többi csodáid lehetségesek voltak, miért éppen ez nem? Hiszen Isten vagy, mindenedet bírsz, minden hatalom és erő szolgál neked . . . A lelkünk megremegett ugyan . . . De nem, nem megyünk el. Hova mennénk? „Te Krisz-

tus vagy, az élő Isten Fia s az örök élet igéi Nálad vannak."

Nagy szavak és örök értékű kijelentés a galileai halász ajkán. Ember aligha mondott nagyobbat a történelem folyamán. Bizony, minden hitünknek, az Oltáriszentségbe vetett hitünknek is, legigazibb indítókoka az, amiben Péter is megtalálta.

Mikor aztán az utolsó vacsorán az így előkészített és megígért Oltáriszentség megvalósítására került a sor, az apostolok már kérdezősködés és különösebb lelki tusa nélkül veszik az Úr Jézus szavait, amelyeket a megáldott és megtört kenyér és a borral telt kehely fölött mondott: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek adatik . . . Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára . . . Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Mt. 26, 26. s köv.)

Valóban, végtelenül fölséges dolgot egyszerűbben és félreérthetlenebbül nem lehet kifejezni. Rögtön szembetűnik a lényegi és valóságos azonosság a kenyér és az Úr teste s a bor és az Úr vére között. Az bizonyos, hogy nagy és mély misztériumról van itt szó, hogy beleremeg a lelkünk. A szívünk úgy kavarog, mintha végtelen óceán hullámverését kellene egyszerre felfognia, vagy misztikus barlangüregek titokzatosságába kellene belépnünk . . . Mintha ránk nehezedne az ég és összenyomná lelkünket a végtelen hatások ereje . . . Igen, így kellene lennie. Ha az Üdvözítő nem a legközvetlenebbül, szinte végtelenségig leegyszerűsített, természetes és kristálytisza formában mondta volna meg azt, amit akart. Nagy dologról világosabban már Isten sem szólhat.

Nem is lehet az Úr Jézusnak az Oltáriszentség megalapítására vonatkozó szavait másképen, mondjuk képletesen vagy átvitt értelemben értelmezni, hanem csak úgy, amint hangzanak. A kenyér, amelyet tartok: Ez az én testem; és nem: Ez jelenti, vagy jelzi, vagy

ez lesz az én testem. Lehetetlenség a végtelenül bölcs és szent Istenről feltételezni, hogy amikor szenvedése előestéjén, a búcsúzás megindultságában szíve legéde-
sebb titkait közli az apostolokkal, akkor pont ebben a végtelenül fontos kérdésben mást akarjon érteni, mint amire utalnak a szavak. Miért nem mondta akkor meg? Vállalta volna azt, hogy az emberek saját szavai miatt, istenként imádjának valamit, ami nem az? No de hallatlan istenkáromlás volna az Úr Jézusról ilyesmit feltételezni.

Ott vannak bizonyosságul maguk az apostolok, a szem- és fültanúk, akik egy pillanatig sem értették más-
képp az Úr szavait. Szent Pál is többszörös tanúságot tesz irataiban Krisztusnak az Oltáriszentségben való valóságos és igaz jelenlétéről: „Aki méltatlanul eszi e kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen.” (I Kor. 11, 27.) Ha tehát csak jelképet vagy holmiféle szertartást láttak volna a kenyér és bor vételében, miért mondja, hogy annak méltatlan vétele magának az Úrnak teste és vére ellen való véték? Csakis azért, mert legbensőbb meggyőződése a való-
ságos és lényegi jelenlétel, amint egy más helyen az „áldás kelyhét” az Úr vérében való részesülésnek s a kenyeret, melyet megszegünk, az Úr testében való részesülésnek nevezi. (I Kor. 10, 16.)

Oly szilárdan nyugszik tehát a mi hitünk Jézus szavain, az apostolok tanúságtételén s az egész ősegyház hitén. A szentatyák a legrégebb időktől kezdve szebb-
nél-szebb nyilatkozatokban adják az Egyház hitét az Eucharisziáról. Az ősegyház katakombáiban, oltárain és síremlékein megkapóbbnál-megkapóbb ábrázolásokat találunk az Oltáriszentségről mint áldozatról és jövődő feltámadásunk zálogáról. Szébbnél-szebb képeket és hasonlatokat használnak, amelyek az Eucharisztia hatá-
sát, annak Jézus testével és vérével való azonosságát mutatják. Sőt, maguk a pogányok is tanúskodnak az ősegyház eucharisztikus hitéről, akik emberevással és vérivással vádolják a keresztényeket, ami az Eucha-
risztia félreértett és torz átszivárgásából eredt.

Lássak bár testi szememmel kenyeret és bort az Eucharisziában, de a hit szemével és Jézus tanításának boldogító bizonyosságával a köztünk lakó Isten Fiát látom a külső színek alatt!

Valamikor évezredes bolyongásában és számkivettségében istenek asztala után vágyódott az ember és inni akart italaikból, mert azt hitte, hogy másvilági édesség és erő rejlik bennük. Folyókról álmodoztak, amelyeknek partjain a halhatatlanság vizét szűrcsölhetik fáradt ajkukkal.

Ó Eucharisztia, szívünk legrejtettebb vágyainak valósága, benned lehajolt hozzánk az Isten! Szeretni akart bennünket az Isten, egy akart lenni lényünkkel, hogy magához emeljen bennünket. Eledellé és itallá tette magát, hogy a legbensőbbben és a legközvetlenebbül adhassa magát, nem holt testként és élettelen italként, hanem élő test és élő forrás gyanánt. Misztériumot és szentséget adott nekünk, amelyben egész magát, isteni személyiségével, testével, vérével és emberségével együtt áldozatul és táplálékkul adja!

Csodás távlatokat és mélységeket nyitogató ez a te eucharisztikus szentséged, Uram! Átsugárod általa szívemet és véretem isteni lényeddel! Add, hogy ennek a tanításnak édessége előntse egész valómat, hogy mélységeibe behatoljak, hatásait átszívjam magamba. Erősítsd lelkemben az eucharisztikus gondolatot, hitemnek legszébb virágát, szent titkát és valóságát.

Kutató lelkünk a tabernákulum előtt

Természetes, hogy az emberi lélek odakívánczik egészen a titokzatos szentség mellé, hogy rávilágtson mélységeire. Nem, nem kell elszomorodnia azért, mert értelmének parányi lámpásai oly gyengén pislákolnak a titkok Napja előtt és gondolatainak kövecskéi elvesznek a titkok óceánjában. Hiszen hitünk legmélyebb télelével szinte összes titkainak foglalatával állunk szemben!

Tudjuk, hogy mi az Eucharisztia; Krisztus rendelese folytán biztosan tudjuk létezését; tudjuk, hogy a kenyér és bor külső színe alatt a tőle meghagyott átváltoztató szavak ereje által valóban, lényegileg és igazán jelen van Krisztus, de hogy miként lehetséges az, s az áldozati tárgyak lényege hogy változik át, és a külső színek (íz, szín, forma) hogyan maradnak fenn létbentartó állaguk nélkül: ebbe behatolni nem tudunk. Miért mutatnak a külső színek mást, mint ami valóban jelen van; hogy Krisztus egész teste és osztatlan vére van a külső színek legkisebb részében, hogy az egyik szín alatt is az osztatlan Krisztus van jelen; hogy ugyanazon Krisztus egyszerre számos helyen van jelen s ugyanakkor mennyei dicsőségében is az örökkévalóságban: ezek azok a nagy és mély tények, amelyek az emberi értelem és gondolkodás legelvontabb kérdéseit vetik felszínre. Elvisznek az emberi okoskodás lehető legmélyebb pontjaira s mégis sok helyütt csak jótékony derengést vetíthetünk a dolgok mikéntje fölé. A maguk teljességében felfogni azokat nem vagyunk képesek.

.

Egy bizonyos: az Eucharisziában semmi sincs, ami a természetes ész ellen elkövetett erőszak volna, sehol nem kell kínos meghasonlásban jönnünk a létezés és gondolkodás törvényeivel. Csupán azt kell elismernünk, hogy az Oltáriszentség szemléleténél elérkezünk a dolgok olyan rendjéhez, ahol alázatosan azt mondjuk: az isteni értelem föbbre képes, mint az emberi. Hiszen még a természeti rendben sem ismerjük pontosan a dolgok lényegét és a rájuk vonatkozó törvények összességét, továbbá az összefüggést, amely valamely dolog belső lényege és kisugárzása között fennáll; hát akkor mennyivel hozzáférhetlenebb számunkra az érzékeinken kívül eső világ, aminő a természetfölötti rend is! Márpedig mi sem kézenfekvőbb, hogy Krisztus Urunk és eucharisziás jelenléte nemcsak a természeti, hanem a természetfölötti rend világához is tartozik, hiszen örökkévalóságban lévő, megdicsőült teste az, amely testi szemeink számára az eucharisziás lepel alatt érzékelhetetlen.

Az pedig nyilvánvaló, hogy azt, ami a természeti rend fölött van és átnyúlik az isteni rendbe: emberi értelem áttörni nem képes s azoknak a törvényeknek ismeretére, amelyek ott érvényesülnek, elégtelen. Méltán jegyzi meg tehát egyik kiváló hittudós (Hurter, Katschth. V. 356. l.): Aki azért tusakodnék az Oltáriszentség ellen, mert abban vannak olyan dolgok, amelyek felfogása számunkra lehetetlen, az vétkezik az „eszmék összehatásával, mert összetéveszti a lehetetlent a felfoghatatlannal; vétkezik vakmerőséggel, mert feltételezi, hogy felfogja a Mindenhatóságot, sőt, mi több: tudni akarja, hogy mit szabad és mit lehet tennie a Mindenhatóságnak. Vétkezik göggel, mert a testek lényegének biztos ismeretét tulajdonítja magának, ami pedig a legélesebb elméjű bölcsek között is vita tárgya, végül vétkezik a gondolkodástan törvényei ellen, mert a dolgok jelenlegi rendjét tartja egyedül lehetségesnek, amelyből minden kivételt kizáró törvényeket von le”.

Az kétségtelen, hogy a merőben emberi utakon járó értelem sok esetben tanácstalanul áll az Eucha-

risztia előtt. Azonban a hit által megvilágosított értelem képes az Oltáriszentséget megvilágítani, védeni, sőt annak illőségét és végtelenül bölcs megoldási módját is kimutatni.

Főképp az okoz nehézségeket az Eucharisziával szemben az ember lelkében: ha csakugyan azt kell hinnünk, hogy a kenyér és bor külső színe alatt az Úr Jézus teste és vére van jelen, akkor a kenyér és bor lényege teljesen más lényeggé változik át, s hozzá olyanná, amiről a szemeim semmit sem sejtjenek. Hogyan lehetséges ez?

De hát csakugyan olyan egyedülálló eset ez, amely szinte lehetőség és példa nélkül áll? Hát a mi mindennapi életünkkel és hétköznapijainkkal nem élünk-e a „misztériumok földjén”? Amikor a magvető elveti abba a fekete barázdába a búzamagot, s az a benne lévő titokzatos erő folytán megmozdul a föld alatt, zsenge csírává, majd aranyárga kalásszá szökken és negyvenhatvan lisztes magot hoz: vajjon nem áll-e elénk a búzaszem és nem kérdi e tőlünk: hát én nem vagyok titok? Nem vagyok átváltozás? . . .

Amikor a vadócot, amelynek tövisei között csak kemény vackor terem, a gazda beoltja egy szemernyi oltóággal s néhány hónap múlva a fa nedvkeringése átfinomul és nemes gyümölcsöt terem, nem mosolyog-e felénk a piros, édes gyümölcs: mit gondolsz, itt nem történt átváltozás? . . . A szőlőtő belevágja gyökereit a fekete földbe a homok és szikla közé, teleszívja magát esőlével, sókkal, s mosolygó fürtöket és tüzes bort alakít ki belőlük. Vajjon nem szegődik-e mellénk ez a természeti tény és nem kérdezi-e szüntelen: én nem vagyok átváltozás? . . . Megesszük a kenyeret és táplálékot és abból néhány óra múlva szervezetünk friss vére lesz — nem átváltozás? Atomjait és vegyi összetételeit tekintve, semmi különbség nincs az állati és emberi test között, de az Isten belelehelte az emberi testbe a lelket, és egészen más világ hordozójává lett

ugyanazon atom és ugyanazon test. Mi egyéb ez, mint titokzatos átváltozás?

Mennyire igazán és szépen mondja Prohászka: „A nagy és szent titkok világában élünk . . . Minden fa, mely a virágakadás színeiben lánghat, — minden virág, mely a szépség kigyulladására, — minden cserje, rózsabokor, szegfű, margaretabokor, melyre a nap ráönti aranyugárzatát, — akár egy égő csipkerózsabokor volna, telítve van a lét titokzatosságával, s ismeretlen erők kibontakozásával. Tüzeső felülről, s formák, színek bugyborékolása s gyűrűzése alulról.”

Igaz, a földön észlelt átváltozások legtöbbször lassan történnek és a lényeg elválásával a járulékok is (forma, íz, szín stb.) elváltoznak. Ellenben az Eucharisztiaánál az áldozati tárgyak (kenyér és bor) átlényegülésével a külső színek megmaradnak s nem hódolnak annak az egyetemes természeti törvénynek, hogy a lényeg átváltozását követi a járulékok átváltozása is. Ha tehát a járulékok mégis létben maradnak, ez csakis külön isteni teremtetői tevékenység mellett lehetséges.

Am éppen napjaink természettudományos felfedezése győz meg bennünket arról, hogy a természeti ismeretek körében is nagyon sok dolognak létezését kutatták fel a nélkül, hogy mikéntjébe behatolhattak volna. Itt van pl. az elektromosság, egész modern kultúránk alapja, azonban még csak mindig találgatásokra vagyunk utalva arról, hogy lényegében mi is az? Rengeteg dologgal bánunk úgy, mint magától értetődővel, a nélkül, hogy titokzatos létezési módját ismerjük; sok tényezővel élünk mint foghatóval és biztosan létezővel, pedig érzékeinknek, szemünknek és kezünknek hozzáférhetetlen.

Mégis, nem arról van szó, hogy merőben természetes okoskodással és magára hagyott értelemmel értem én meg és fogadjam el az eucharisztiaán átváltozást, — hanem a hit által segített és megvilágosított értelemmel. Hogyan lehetséges a kenyér átváltozása, hogyan lehetséges a külső lepel alatt való jelenlétel? — Úgy, amint lehetséges volt egykor az átváltozást akaró

Krisztusnak isteni szóval a kenyerek szaporítása és amint lehetséges volt, a természeti törvények ellenére ennek a krisztusi testnek vízenjárása. Ki adta bele abba a búzaszembe, abba a szőlővesszőbe azt az erőt, hogy átváltozzék? Isten, akinek van hatalma és ereje ahhoz, hogy akaratát érvényesítse, akár a tőle hozott természeti törvényekben, azok szilárd és biztos folyásában, akár azok ellenére, ha isteni bölcsesége úgy kívánja, mint a csodálatos kenyérszaporításban, a táborhegyi színeváltozásban és az utolsó vacsora termében, mikor isteni szándékainak megfelelően parancsolt a kenyérnek és bornak.

Végső elemzésben mindegy, hogy a mindenható Isten a tőle lefektetett természeti törvényekben érvényesíti-e akaratát, vagy végtelen bölcseségének titkai szerint néha éppen az alóluk való kivétellel. És mindegy, hogy saját szája által az utolsó vacsorán, vagy a rendelkezése szerint eljáró pap szája által a szentmiseáldozatban.

Oltáraink az Isten akaratának és erejének antennái, amelyek a Golgotán bemutatott áldozat idők végéig elható kisugárzását fogják fel. Mindenegyes miséző pap az utolsó vacsorán elhangzott krisztusi szó áramkörébe bekapcsolt rádió: felfogja és közvetíti Krisztus átváltoztató akaratát.

Valóban, az emberiség legfölségesebb erejű leadó-állomása volt az utolsó vacsora terme, ahonnan Krisztus szólt és szavait felfogták a tanítványok, — egyik tanítvány a másikhoz vitte, egyik apostoltól a másikhoz, egyik oltárról a másikra terjedt és elérkezett egészen hozzánk. Most hatóereje itt él közöttünk s megy tovább a lelki rádiókon át a világ végéig. Mert a forrás, ahonnan a hang jött, most is él és nem is szűnik meg soha; az akarat, amelyet belesugárzott a világba, nem lankad el soha és a fény, amelyet egyszer leadott, ki nem lobban soha, hiszen eredete maga az örökkévaló Isten.

Oh igen, Uram, eucharisztikus Krisztusom, miért kételkednék a te teremtő szavaid erejében, azok hatá-

sában és akaratuknak hozzám való eljuttatásában?
Miért?

Ha a természeti dolgok rendjében oly titokzatosan nagy és megfoghatatlan tudtál lenni, hát akkor mennyivel inkább a természetfeletti dolgok rendjében!

•

Az eucharisztikus átváltozáson kívül bizonyára azon akadunk fenn, hogy a jelenlétel módját sűrű fátyol fedi el szemünk elől. Súlyos tévedés volna, ha a természetes megoldás kedvéért valamilyen kicsinyített, miniatűr Krisztust gondolnánk oda a szentostyába, vagy olyasféle jelenléteket, amelyben Krisztus tagjai szinte egymásba válnak, vagy a kenyérral együtt egymásmellett meghúzódnak. Ilyen elgondolásra, valamint az Oltáriszentség nyers és érzékileg való felfogására nincs szükség, ha meggondoljuk, hogy benne az Úr Jézus Krisztus nemcsak valóban és igazán, hanem egyben lényegileg van jelen. A kenyér lényege változik át az Úr testének lényegévé s a bor lényege az Úr vérének lényegévé. Tehát úgy van jelen Krisztus az Oltáriszentségben, mint amilyen módon volt jelen a kenyér lényege a kenyérben az átváltozás előtt.

Mit értünk valamely dolog lényegén? Mindazoknak a szükségszerű jegyeknek elgondolását, amelyek kellene ahhoz, hogy a szóbanforgó dolog létezhesék. A kenyér lényegét pl. a liszt, víz, összegyúrás stb. teszik ki. Ezek együtt adják a kenyér lényegét, az ú. n. kenyérséget. Ez az, ami ugyanaz minden kenyérnél; ennek a városnak a kenyereiben és a szomszéd város kenyereiben és a világ összes kenyereiben, úgyhogy lényeg szerint tulajdonkép egyetlenegy kenyér, egy — kenyérség van az egész világon. A lényegi jelenlétel tulajdonképeni értelemben vett térhez és körülhatároltsághoz nincs kötve, így ha kétfelé törtem a kenyeret: az egyik részben éppúgy megvan az osztatlan kenyérség, mint a másikban, a legkisebb morzsában éppúgy, mint az egészben. Nem tudok hozzáférközni késsel, nincs helyhez, nagy vagy kis mennyi-

séghez kötve. Ugyanaz az egy kenyérség van jelen az egész kenyérben, mint az egyes részekben. Mégis egy kenyér méretei alatt csak egy és nem végtelen sok kenyérség van, mert „míg a mennyiség szétosztatlan marad, addig valamely dolog nem lesz többször saját méretei alatt jelen, hanem csak annyiszor, ahány részre osztjuk” (Aqu. Szt. Tamás.)

Ez a lényeg szerint való jelenlétel természete, és ebben az értelemben van jelen Jézus az Oltáriszentségben: ugyanazon egy Krisztus mindenegyes szentostyában, az egyik szín alatt éppúgy, mint a másikban; az egészben éppúgy mint a részekben s a lényegi jelenlétel természetének megfelelően körülhatárolt hely, nagyság vagy mennyiség megkötöttsége nélkül.

Maga az Úr Jézus jön segítségünkre szavaival: „Az igék, melyeket én nektek szólottam szellem és élet” (Ján. 6, 64.) Ezáltal jelzi, hogy a húsevés és vérivás anyagias értelmezése a helyes felfogás ellen van és szavait nem nyers és érzéki felfogásban kell érteni, hanem „szellemi tartalmuk és igazságuk szerint”. (V. ö. Aranyszájú Szt. János, Theophil stb.)

Titokteljes és természetfölötti tehát az a jelenlétel, ahogy a mi Urunk jelen van az Oltáriszentségben: nem kiterjedt, nem tölt be teret, jelenléte egészen természetfölötti!

Senki érzékeivel észre nem veheti, el nem képzelheti, külső fizikai behatásoknak nincs kitéve, mivel — mint lényegszerinti jelenlétel — külső kiterjedtséggel nem bír. Ezzel szemben természetesen, mint Szent Ágoston mondja: Krisztus Urunk az Oltáriszentségben rendelkezik mindazokkal a működésekkel, amelyek függetlenek az érzékektől és lelkében mind megvannak a belülről fakadó látásnak és ismeretnek forrásai . . . Látja az emberek minden gondolatát, erényét és bűnét, örömet és fájdalmát, bizodalját, aggodalmát, tiszteletét és hódolatát . . .

Öleljük hát szívünkhöz bensőséggel és a hit fényétől megvilágított értelem boldog bizonyosságával. Benne nagy és örvénylő kérdéseket hozott összhangba az Isten,

csak hogy egészen közel lehessen hozzánk a legegyszerűbb módon és a legbensőbb formában.

Az Eucharisziában ismerem meg Istent Atyámnak, jóságosnak és boldogító Teremtőnek. Ő az a leereszkedő Isten, aki nem tapossa össze a parányi férget, istápolja a gyenge fűszálat és nem fújja ki feléje húzó vágyaim pislákoló mécsesét. Aki mindenható szemével, „holott az üstökösök és napok lobognak körülötte”, észrevesz engem, figyel reám. Imádságomat, noha a világok visszhangja kavarog trónusa előtt, meghallja. Az Eucharisziában karjába vesz, magához ölel s én minden bajommal és gondommal „megnyugszom szívében, mint a fáradt gyermek!”

Miért akarta így?

Bizony, nem is bölcséleti elmefuttatások és elvont okoskodások számára teremtette Isten az Eucharisziát, hanem szeretetének akart benne emléket állítani. Ezért könnyebben megérti a vágyakozó szív, mint az okoskodó értelem. Nem a fogalmak és véget érni nem akaró elméleti fejtegetések jégmezőire akart vinni bennünket az Isten Fia, amikor kimondta a legdrámaibb szót: Ez az én testem . . . Ez az én vérem, . . . hanem szeretni és boldogítani akart a Szívével. Azt akarta mondani: nézzétek, annyira szeretlek benneteket, hogy ilyen emlékművet állítottam nektek szeretetemről!

Olyan természetes az, hogy ha az ember szeret és ha elválik azoktól, akiket szeret, emléket hagy hátra számukra. A szeretet emlékeinek megrázó jeleivel találkozunk az ember életében is, hiszen a szív csodálatos mélység, amelyből éppen a szeretet fájdalma bányássza ki a legszebb kincseket.

Bougeaud említi Chantal Szent Franciska életében, hogy ez a csodálatosan szép és erőlelkű asszony özvegyége elején egy kicsi jegygyűrűt hordott, amelynek anyagi értéke talán nem volt nagy, de a hozzáfűződő emlék határtalanul értékessé tette. Mikor nyolcévi boldog házasság után a fiatal Chantal báró halálos ágyán feküdt, végső perceiben ezt a gyűrűt húzta le ujjáról s szentéletű fiatal hitvesének nyújtotta e szavakkal: „Órizz meg az én emlékezetemre . . . Légy hű hozzám síromban is, mint életemben hű voltál.” S mégis, mikor férje halála után egy kétségbeejtő helyzetben lévő szegénnyel találkozott és hamarosan nem tudott neki mit adni, lehúzta az ujján lévő gyűrűt és odaadta neki.

Franciska helyesen gondolkodott, mert a földi

emlékek önmagukban véve gyarlók és végesek s nem az anyagi érték, hanem a hozzáfűződő gondolat és eszme teszi értékessé.

Hiszen éppen az az elváló emberi szeretet tragikum, hogy csak külső dolgokat tud hátrahagyni, de a lényéből, az élő, szerető szívéből: semmit. Mit adjon a fiú ősz édesapjának, anyjának, mikor hosszú útra indul a szülői házból, ahova talán soha visszatérni nem fog? Micsoda emléket biztosítson magának haldokló gyermekétől a fiatal anya az elválás fájdalmának lesujtottságában? . . . Mikor XVI. Lajos francia királyt — olvasom Bougeaud-nál — börtönéből a verpadra vitték, észrevette a börtönajtóban térdreborultan zokogó hűséges szolgáját. A királyból elemi erővel tört ki a vágy: emléket adni ennek a becsületes léleknek, de mit? Aranya-ezüstje nincsen. De nem is lehetne ennyi hűséges szolgálatot pénzzel viszonzni. Kissé gondolkodik, azután szenvedésektől megöszült hajához kap, kitép belőle egy fürtöt s azt adja emlékül.

Valóban, ember ennél mélyebbre nem igen mehet. Emlékeink mind külsőségeken ringanak. De ha az az atya nemcsak mocsoktalan lovagi kardját tudná fia derekára kötni, ha az a hitves nemcsak hűséggel viselt gyűrűjét tudná hitvesének hátrahagyni, ha az az anya nemcsak az érmet tudná leszakítani a szívről búcsúzó fia számára; ha nemcsak azt tudná neki mondani fátyolozott hangon: mindig hűséges fiam légy és én gondolatban mindenütt veled leszek, hanem többet tehetnének: vajjon nem adnák-e azt a többet? Ha mondjuk abba az érembe, abba a gyűrűbe bele tudná zárni az ember a tulajdon szívét, mindenhová elkísérő szeretetét és lényét, dehogy mondanák akkor azok, akik szeretnek: Isten veled, elválunk, hanem: „Nem, nem válunk el; nem hagylak el, veled leszek, a szívedben, minden lépésedben, hogy óvjalak és segítslek.”

Amit mi nem tehetünk meg, azt megteheti és megtette az Isten Fia, aki szeretett bennünket, s bennünk az Isten gondolatát, annyira, hogy nemcsak az életét adta oda egyszor érettünk, hanem itt is hagyta azt

közöttünk. Itt maradt nemcsak külső emléekben, hanem a saját lényével, tulajdon szívével. Mindenható szeretet az övé, azért tudott olymódon megnyilvánulni, ami után mi végesen szerető emberi szívek csak vágyódunk.

Miért szomorodik el szívetek, vigasztalta az apostolokat: „nem hagylak titeket árván”. Nézzétek, hogy maradok én közöttetek, — úgy, ahogyan csak szívem képes.

Megremeg az ember lelke, ha az Oltáriszentségben az önmagával nembíró és önmagából kilépő mindenható Szív szeretetének zálogát kell látnunk! Micsoda mélység és melegség, micsoda gyengédség és vonzás akkor az Eucharisztia, ha ennél többet és nagyobbat még az Isten szeretete sem tudott adni!

•

Természetesen a titokzatos fátyol azért csak ott lebeg az Oltáriszentség felett, de a szeretettől vezérelt szív most már olyan könnyen megérti azt, amit a bölcselkedő ész nem egyszer csak hidegen és elvontan szemlélt.

Most már megértjük, hogy valóban és igazán köztünk akart lenni a tőle megjelölt keretek között, hiszen nagyon szeretett és ő eljárhatott szeretetének vágyai és indulatai szerint. És megértjük, hogy nemcsak egy helyen akart lenni, hanem ezer és százezer helyen; nemcsak néhányat akart boldogítani, hanem mindenkit, hiszen mindnyájunkban ugyanazt a halhatatlan lelket szereti.

Ne a filozófiai okoskodások szűrőin engedjük tehát magunkra hatni az Eucharisziát, hanem fogjuk fel szívünkkel a szeretet végtelen lüktetéseit, mely felénk árad róla s akkor oly világossá válik minden!

De ilyen végtelenül egyszerű külső alá rejtette magát? Ezt is szeretetből tette. Bizonyára azért, hogy biztasson és bátorítson minket. Hiszen olyan gyarlók vagyunk, értelmünk olyan kimért, hogyan foghatnók hát fel az Istent a maga fölségében? De látható isten-emberi alakjában sem akart közöttünk maradni, többek

között azért, — mint Aquinói Szent Tamás mondja — mert szokatlannak, sőt visszataszítónak tűnhetett volna fel az, hogy egy ember húsát együk és véréit igyuk, ezért testét és lelkét olyan külső színek alatt adja, amelyekkel az emberek gyakran élnek, azaz a kenyér és bor alakjában. (Nicolussi.)

De nem utolsó sorban azért is maradt fátyol alatt közöttünk, mert bölcs szeretete nem akarta megfosztani lelkünket a hit érdemétől.

A hitetlenség ugyanis az ember ősbűne. Ádám és Éva személyében az emberiség jobban hitt az ördögnek, mint az Istennek, aki pedig kimondottan halált szabott a tiltott fa gyümölcséhez. Mégis áldozatául esett az ördög csűrés-csavarásának. Jézus ugyan kiváltotta az eredeti bűnből az embert, de éppen a Szeretet szent-ségével mint a hit próbakövével akarja elérni azt, hogy hitetlenségéért elégtételt nyújtson Istennek. Ha azonban látható, főképp pedig megdicsőült formájában mutatná magát, akkor igazában vett hitről szó sem lehetne és így megszűnnék a hit érdemszerző ereje.

Nem csodálkozhatunk azon sem, hogy éppen egy étel külső színe alatt maradt közöttünk. Hiszen az akar lenni lelkünk számára, mint ami a kenyér és a bor a test számára. Annyira egy akar lenni velünk, mint ahogy az Eucharisziában a látszólagos kenyér és látszólagos bor egy lesz testünkkel és vérünkkel. Ez a maradéknélküli egymásbaválás különben is belső lényege minden igaz szeretetnek. Ember részére lehetetlen, de a szerető Mindenhatóság megtehetette és meg is tette az Eucharisziában.

Mindazt, amire csak képes volt Isten szeretetében, összegyűjtötte és odanyújtotta nekünk az Eucharisziában.

Előtted akarok lebegni — úgymond — a fehér Ostyában, hogy meg ne feledkezz rólam. Veled akarok lenni az élet igen-igen nehéz, rögös útjain, hogy a jó sorsban el ne feledkezz örökkévaló céldról s a balsorsban el ne csüggedj. Ott akarok lenni a szívedben, azt akarom, hogy az én erőim feszüljenek a lelkedben

és kiemeljelek a semmiségből az örökkévalóság boldogságába, mert szeretlek téged.

Hogyan lehetnék hát kishitű és csüggedő az életben, amely vár rám, ha szívemben ennek a hitnek boldogságát hordhatom?

Élet és Eucharisztia

Lelkiéletünk középpontja

Ha az Eucharisztia igazságait sokszor vennők fontolóra és engednők magunkra hatni megérintéseit, akkor nem állhatnánk ellent vonzásának. Végtelen erejű szív-mágnessé válnék számunkra s boldogan sodródnánk bele életáramlásába.

Bizonyos, hogy a boldogító eucharisztikus igazságoknak egész életünket átformáló középponti jelentőségük van, melyek köré kell csoportosulniok gondolatainknak s szerintük formálódnia életünknek. Az Anyaszentegyház így gondolja el és így is helyezi elénk az Oltáriszentséget.

Ő a középpontja annak az istentiszteletnek, amellyel tartozunk legfőbb Urunknak és Teremtőnknek. Persze nem elég, ha ennek a szívbe írt törvénynek és belső lelki kényszernek csak szíve rejtekén tesz eleget az ember, hanem abban az ünnepélyes és nyilvános formában, amely az egyesek hitét és engesztelő szándékát egyetlen nagy bemutató akaratba foglalja össze az áldozati oltáron.

Kit helyezhetnénk rá az oltárra, amelyen imádásunkat, kérésünket, hódolatunkat és bűneinkért való engesztelésünket mutatjuk be az Úrnak, mint magát a köztünk maradt Megváltót? Nélküle imáinknak és áldozatainknak semmi ereje nem volna, de vele ünnepélyes és végtelen értékű áldozatunk van a szentmisében.

Ő, értünk bemutatott eucharisztikus Jézus, aki ezer és ezer helyen emeled fel kezedet az égre:

kitárt karjaid felé nyúlunk mi is, égre emelt tekintettedhez símulunk mi is, könyörgő és engesztelő szándékaiddal egyesülünk mi is, amelyet érettünk mutatsz be menyeyi Atyádnak.

Mily szépen jelképezik a külső színek: a kenyér és a bor azt, hogy a mi gondolatainknak és szándékainknak egyesülniök kell Krisztuséval s egynek kell lennünk Krisztussal. A kenyér sok apró búzaszemnek összeörléséből ered, annyira, hogy a búzaszemeknek külön-külön már nincs is létük, hanem elválaszthatatlan egységbe kerültek; a bor is sok szőlőszem összetörésének eredménye: így kell nekünk is veled egyesülnünk, Uram, életünk középpontjával, főpapunkkal és legszentebb áldozatunk bemutatójával!

*

De nemcsak nyilvános istentiszteletünk középpontjában áll az Oltáriszentség, hanem külön-külön mindenegyres hívő lelkiéletének is forrása és legfőbb tárgya.

Hiszen, ha rejtve is, de mégis sehol ennyire közel és ennyire érzékelhetően nem látom az Istent. Le kell térdelnem előtte, imádnom kell . . . Szemmel látom, izlelem, magamhoz veszem s így megközelítően sem vonja a figyelmet magára más annyira, mint az Eucharisztia. Benne lesz számomra Jézus azzá a csodálatos misztikus testté, amelybe belekapcsolódom s életet és kegyelmet szívok át magamba. A lelkem úgy fordul feléje, mint virág a Naphoz; nem hagyhatom el, nem nélkülözhetem őt, ha lelkileg élni akarok. Tőle kapom lelkem kelyhének illatát, szépségét. Megfürdöm benne, mint a harmatcsepp a Napban s izzásának és szépségének minden tűzét és színét átiszom magamba. Lelkem Napja az Eucharisztia, erőim forrása, lelki vágyaim iránya.

Ezért Anyaszentegyházunk szertartásaiban és templomaiban, külsőleg is középpontba helyezi az Eucharisziát, hogy jól szívünkbe vésse: minden az Eucharisztia! Istent bírunk benne, Istent tisztelünk

benne, hozzá kell szmólnunk, rá kell hajolnunk, szerintre kell igazodnunk. Emlékeztető mécseszt gyújt ki az oltár előtt, hogy észrevegyük és rögtön legyen számára egy gondolatunk, pillantásunk. Megnyitja napközben is a templomokat: van miért nyitva tartania. Van miért odamennünk, mert nem imaház a mi templomunk, amelynek szerepét bármilyen négy fal átveheti, hanem Isten háza — az Eucharisztia miatt — és így valóban a mennyország kapuja.

Ó Isten Fia, hacsak egyetlenegy helyen volnál jelen, akkor bizonyára nem lehetne elég nagy templomot építeni ahhoz, hogy látogatóidat befogadja. Ha újból megjelennél közöttünk, mint csodálatos földi vándor s újból láthatnánk istenemberi formában, hogy mennénk, hogy törtetnénk hozzád! Elkoptatnánk a térdünket, csakhogy hozzád jussunk, beláthatatlan időkhöz várakoznánk az előcsarnokban, csakhogy színed elé kerüljünk. Hogy tárnánk ki lelkesedésünkben mindkét karunkat s teleinnánk lelkünket lényednek varázsával, vagy talán inkább lesütnénk mindkét szemünket és elakadna hangunk a meghatódottságtól . . .

Oly sok volna a panaszunk, a kérnivalónk. Irgalomért esedeznénk hanyagságainkért s megragadnók a kezedet, mint Péter s úgy kiáltanók: Uram, ne engedd, hogy elsüllyedjünk . . . Uram, a gyermekem haldoklik . . . rossz úton jár a fiam . . . oda van a lányom boldogsága . . . ne engedd, hogy kidőljön mellőlem a kenyérkeresőm . . . Ilyesfélétet és ehhez hasonlóan kérnénk és fogadkoznánk, hogy soha-soha többé nem leszünk hűtlenek. Így futnánk hozzá . . . Ha újból a földre szállna és felütné valahol közöttünk a sátrát . . . Akkor olyan természetes volna, hogy minden szem feléje fordul és minden szív hozzá vágyik.

De lám, mit is beszélünk! Hát a mi templomaink szerepe micsoda? Nem a názáreti Jézus hajléka-e minden oltárszekrény, s vajjon nem azért maradt-e közöttünk, hogy örömnkben, fájdalomnkban hozzá siessünk? Minden vágya, hogy szívéhez szorítson bennünket. Hiszen az Oltáriszentség abból a miseáldozat-

ból született, amelyről ő maga mondta: Ha felemeltem a kereszttől oltárára, mindeneket magamhoz vonzok.

Bárcsak lenne annyira erős bizodalunk, mint Szent Lajosnak, akihez lihegve siettek: Jöjjön, mert látható formában megjelent az Úr a szentostyában. Nem ment. Én mindig látom őt — úgymond — lelki szemeimmel. Nekünk is hitünk boldog tanításával látunk, mindig látnunk kell őt. De nemcsak tétlen és magábarévülő hittel, hanem a hitnek önmagából kilépő erejével és lendületével. Ne áltassuk magunkat! Egészen bizonyos, ha láthatóbb és érzékelhetőbb formában lenne közöttünk Krisztus, a szenzáció lecsillapulásával akkor is úrrá lenne a tömegben a fásultság és hűtlen közömbösség. Az emberben ott él bizonyos ellentmondás és tagadás s ha kétezer évvel ezelőtt „látva nem láttak” s Krisztus nyilvánvaló csodái és istensége ellenére is hitetlenkedni tudtak az emberek, vajjon most másképp lenne?

Ne engedjük, hogy valaha is elhalványodjon lelkünkben az Oltáriszentség hite, vagy csak merőben elméleti hitté legyen, a nélkül, hogy szívünket mozgásba hozná és fásultságából felrázná. Senki sem kételkedik az Eucharishtiában, ha csak előbb nem szűnt meg imádni őt és senki sem megy el mellette érzéketlenül, ha csak előbb hatásait magából ki nem ölte. Az Eucharishtiát a szeretet adta, vigyázzunk, mert semmi sem tudja úgy kiüresíteni a lelket, mint a jogtalanul visszautasított és megbántott szeretet.

Valóban, életünknek és természetfölötti levegőnknek kell lennie az Oltáriszentségnek! Ő a Nap életünk egén: világít, gyógyít, erősít. Ha lerántom lelkem horizontjáról: kivesszem életemből az ünnepet és a fényt. Kivesszem lelkem kertjéből a tavaszt; tavasz nélkül pedig nincs nyár és nincs gyümölcsöt érlelő ősz. Nincs középpontja az életnek, amely felé tartson s amely kijelölje cselekvése zsinórmértékét.

Ő szegény, szerencsétlen lelkem, az Eucharisztia élő hite és gyakorlati átélése nélkül! Mint az égbolt

Nap nélkül, az éjtzaka csillagok nélkül, a zarándok cél nélkül, a rét virág nélkül . . .

Mily borzasztó: rohanni megpihenés nélkül; szomjazni és nem tudni miért; vágyódni hiába, élni szeretet nélkül. Élni az Istennek olyan szeretete nélkül, aminőt az Eucharisziában áraszt ránk; nem érezni szánkban azt az ízt, amelyet az Isten készített az öröklét édességéből.

*

Menjünk hát az Eucharisztia felé a lélek vágyával és a gyakorlati hit hajtó erejével. Tárjuk ki feléje egész valónkat és terítsük eléje legszebb érzelmeink szőnyegét. Ne legyen nagyobb vágyunk, mint közel, egészen közel lenni az eucharisztikus Jézushoz. Közelről-távolról rá kell gondolnunk. És ha látok egy templomot és megemelem a kalapomat, vagy keresztet vetek magamra: akkor hevesebben dobbanjon a szívem az üdvözlés melegségétől. És megyek feléje, mint a beteg a gyógyszer felé, mint a fáradt a megpihenésre. Nem lehet más szomorúságom, csak az, ami elszakít tőle.

Szívem Napja és középpontja, vágyom hát feléje, mint fényességem és boldogságom felé.

Az Eucharisztia fényében . . .

Százsor boldogok, akik lerázzák magukról a bárgyúságot, amely az evangéliumi kenyérhajszóító tömeg tanácstalanságával áll az Eucharisztia előtt és felizzó lélekkel Péterhez szegődnek: Uram, követünk téged, s ha te akartad az Eucharisziát, hová mennénk, mint szereteted nagy titkához.

Milyen megrendítően szép is az, hogy a mi oltárainkon nap-nap mellett megújul az áldozat s a fehér Ostyában leereszkedik közénk az Úr. Lehozza és őrzi számunkra az oltárszekrényben a földi halandóknak szánt égi kincseket.

Van, akit meghat ennyi szeretet; van, aki gyakran, talán mindennap merít a kegyelmek kútjából, — de hányan vannak, akik ügyet sem vetnek rá, s nemcsak hosszú napokon, hanem hónapokon és éveken át elmennek az oltárok előtt a nélkül, hogy az Isten Fia kezéből elfogadnák az értékeket.

Pedig oda kellene térdelnünk, vagyis inkább kúsznunk az oltár zsámolyához, ott kellene hullámoznia naponta az emberiségnek, mint Isten eleven, érő búzatengerének. Bele kellene helyeznünk naponként Jézus kezébe kérésünket: egy kicsit rá kellene hajolnunk a szívére, egy kicsi fényt vinni lámpásainkba és úgy indulnunk a bajvívó életre . . . Nem volna szabad fájdalomknak lennie, amit nem előtted sírnánk el, Jézusom! Nem volna szabad örömnünknek lennie, melyet nem előtted suttoznánk el, nem volna szabad, hogy nagy utakra lépünk, mások ügyeiben döntsünk, kétségbeeséseinkben emésztődjünk, tanácstalanságunkban pótlékokhoz folyamodjunk, míg veled meg nem beszéltünk mindent.

Igen, az Eucharisztia fényébe kellene állítani életünket!

Tudjuk és hisszük, hogy itt vagy, de hányszor teszünk úgy, mintha nem volnál itt. Erőt vesz rajtunk a tömeg fátyolozott, párás tekintete, amelynek azt mondtad szánakozó szeretettedben: Szeretném, ha hinnétek bennem; azonban „bár láttok engem, mégsem hisztek bennem”. (Ján. 6, 36.) — Mert más, az oltárral ellentétes célokot kergetnek, túlizmosodott bennük a test a lélek rovására és viszi őket az evilági élet sodra: nem tudni hová és meddig, a vélt boldogság karjaiba-e, vagy a sötét kiábrándulás szomorúságába.

Jó volna az Eucharisztia fényében járnunk. Mert ha az ember nem akarja is, akkor is annyi elsötétülése van ennek az életnek! Ránk rohannak sötét órák, hosszú évek, amikor kitör az emberből az elkeseredés: dehát minek, minek is élni, ha egyszer olyan szörnyen kegyetlen és kétségbeejtő állomásai vannak az életnek! Nagy küzdőtér és egyben kirakodóvásár az élet, oly színes és fordulatos, mély és örvénylő. S ha az ember biztos életnézet nélkül ereszkedik rá akkor első vasmarkú szorítása, vagy hízkelkedő kísértése összetöri, vagy megejti a lelkét.

*

Tegyük fel, hogy a jólét és szerencse napjaiban sütkérezel és a hírnév és megbecsülés magaslatain jársz, de aztán egy szerencsétlen napon, egy elhamarkodott lépés, vagy sorscsapás miatt összedől minden s kábult fejjel tapogatódzol a hirtelen támadt sötétségben. Ha hited van, amely azzal a tudattal visz a templomba, hogy ott Valaki vár rád, aki sajnál, megért és szeret, s ez a Valaki nem más, mint az Isten Fia — akkor megmenekültél.

Valaki egész életét bizonyos célok kergetésébe ölte bele . . . Küzdött, nélkülözött, hogy álmaiból valóság legyen. S mikor élete és tehetsége nagy adagját elfogyasztotta, akkor jött rá, hogy ideáljai hamis bálványok voltak . . . Nem sziklára, hanem homokra

épült a barátság, amire számított . . . Ábránd volt a tiszta ideál, amit egy asszonyhoz fűzött . . . Soha nem válnak valóra az álmok, amelyeket gyermekeiben szeretett . . . S mikor az embernek csalódnia kell olyasmiben, amihez hosszú-hosszú éveken keresztül ragaszkodott: akkor azt hiszi, hogy éjtszaka borult rá, amelyet a reménység és bizalom csillaga sohasem tör többé át. De ha hite van és azzal a tudattal léphet a templomba, hogy ott valamilyen fényesség van, amely a minket szerető Isten Fia szívéből árad, s arra a szívre szabad ráhajolnunk, — akkor lassan ismét kiderül az ég.

Ott vannak a lelkiismeret és önvád marcangolásának órái, amelyeket akkor érez az ember, ha — mondjuk — valaki elől elzárta a boldogulás útját, úgy-hogy talán soha többé jóvátenni nem lehet . . . Ha belegázolt más gyengéd lelkébe és sebeket ütött rajta, amelyeket most már sem ő, sem az élet egészen begyógyítani nem képes . . . A sötét önvád rágja a lelket, ha azokra az évekre gondol, amelyek alatt távol járt az Istentől; amikor itta a bűnt, mint szomjas ember a vizet; amikor a jóság és emberbaráti szeretet eltékozolt alkalmaira gondol . . . Az önvád marcangolásában pedig olyan a lélek, mint a felkorbácsolt tenger, mint a feldúlt hajlék, amelyben a béke fehér galambjai helyett a lélekmardosás kígyói csavarodnak a szívre.

Ő, semmi, de semmi nem adja vissza a lélek elvesztett békéjét, csak az, ha rátalál az elfelejtett Istenre, az elhagyott templomra, ahol a bűnbánat szent-ségében megmosott lelke a szentáldozásban ismét szent-téllyé válik, a megnyugvás és megtisztulás tiszta mécsesével.

Az élet sötétségét hömpölygetik felénk, mind-ezekeken felül a testiség és a testi megélhetés örvénylő kérdései, erkölcsi és fizikai rokkantságunk tudata . . . Mikor olyan gyengének, igen gyengének érzi magát az ember a lelkiekben; mikor jószándéka ismét csak szalmaláng s az erkölcsi jó felé való törekvése még mindig oly lassú és ingatag. Amikor újból és újból próbál

valamit az ember az életben és megint a régi sóhajjal zárul: ismét gyenge voltam! Amikor szívével és lelkével szeretne felemelkedni, mert mély és őszinte vágy él a lelkében az Isten után, de valami ráhelyezett súly lefelé húzza a szárnyát, mintha örökké a rögre csontosodott volna bele.

A léleknek ehhez az erkölcsi szenvedéséhez még a fizikai lét száz és száz kínja is járul: a kenyérgondok, betegség, szeretteink elvesztése; vagy amikor az ember maga, vagy mások összetört életénél áll és a csontkezű kísértő ráteszi kezét a vállára és a fülébe súgja: ugyan miért, miért cipeled tovább? Minek szenvedsz tovább?

Ha azt mondhatja az ember: nem, nem bírom tovább — egyedül, és megindul a templom felé abban a tudatban, hogy ott Valaki vár rá, akkor a sötét gondolatok öleléséből megmenekült.

Nem, nem lehet bírni Nélküle. Nem lehet az élet bizonyos szakait túlélni vallás nélkül, amely felfakasztja és táplálja az ember lelkében azokat az erőket, amelyek képessé teszik az élet megvívására és meggyőzésére. Ha az ember odamehet és odamegy könnyeivel és verejtékes homlokával az oltárokhoz, ahonnét az Isten egészen ráhajol, sőt a szívébe tér és erőt át sugározza belé: akkor ki bír vele? Az életnek milyen vihara és milyen elsötétülése, ha vele és benne az Isten?

Ha maga Jézus Krisztus simogatja meg vérző szívemet azzal a csodás simogatásával, amelyből erő és gyógyítás árad, ha ő maga segít letörölni könnyeimet, s ha ő tartja lázas homlokomon édes, isteni kezét, — akkor könnyeimen keresztül mosolyogni is tudok és azt mondom: Uram, veled együtt tudok és akarok szenvedni is.

Ki csodálkoznék hát azon, hogy a mi templomaink lépcsőin kora reggeltől késő estig ki- és bejárnak az emberek. Az élet filmje pereg azokon a lépcsőkön. Fáradt, tagbaszakadt vándorok a szereplők az élet-

mezőkről . . . Gyermek és virágzó embertavasok színes és mosolygó foltjai . . . Lelkek, a szépség köntösébe öltöztek; hajótörtek, akiket idesorolt valahonnan egy utolsó sugallat.

Ott, az oltárlépcsőn megpihen az élet sebeket osztogató harcában elfáradt lélek. Beszélget Istenével, megnyitja lelkét, mert tudja, hogy ugyanazzal az Isten-nel áll szemben, aki valamikor a földön járt és akinek hatalma most sem kisebb . . . Aki ha némaságban is, de ráfigyel, ránéz . . . Az ilyen imádkozás lassan felfelszipantja azt az áthatolhatatlannak hitt sötétséget, amelyet magával hozott az oltárhoz és végül is újjászülető életkedv világosítja be lelkét, akárcsak a szentélyt az a reszkető, sápadt mécs.

Ott térdel az oltárnál a cekkeres proletáraszony, aki magával hozta családjá minden gondját. Mikor szénporos, kissé eldurvult férjéért imádkozik, lehetetlen, hogy az Isten áldása ne lebegjen felette, ott, valahol a gépek mellett, ha az egyszerű külső alatt ily nemesen dobogó, piros szív imádkozik érte . . . Most tépett szemöldökű, festett hölgy térdel oda. Mintha ez a hang reszketne az örökmécs fényénél a szentélyben: Azért téged is szeretlek . . . Nem ítéllek el, de többé ne vétkezzél . . . Egy kisgyermek térdel most oda őszhajú nagyanyjával: az élet hajnala és estéje egyszerre, aki előtt még áll az élet, s az, aki búcsúzik az élettől. Most ott térdelnek mindketten az Élet Ura előtt, hogy kérjenek és köszönetet mondjanak . . . Megható lehet az ősz aggastyán imája, aki épp most jött be s az örökmécs fényéből visz szikrát a sir sötétsége fölé . . . Ott távolabb könnyes szemű fiatalasszony térdel . . . Talán mást remélt az élettől; más volt a férje, mikor még mint lelkesült vőlegény aranyszőke hajában babrált s édes ígéket suttogott a fülébe az elkövetkezendő boldogságról, a hűség lovagiasságáról . . . Most a szentségi Jézusnak panaszolja el bánatát s bizonyára erősebb lélekkel távozik innét, mint ahogyan idejött.

Elmondom itt azt az elbeszélést, amelyet a mélylelkű Klug bizonyos őszhajú, rokkant katonatisztről írt. A nyugalmazott tábornok minden vasárnap pontosan megjelenik a tizenegyórai szentmisén az egyik oltár előtt, ahol a Legméltóságosabbat őrzik. Hűséges, öreg szolgája hozza ide mindig tolószéken; az ősz tábornok katonás főhajtással köszönti az Oltáriszentséget és azután belemerül imádságába.

Az „öregúr” nem állt mindig ilyen „felkészültségben” az Úristen előtt. Volt idő, amikor vasárnap reggelenként kilovagolt az üde természetbe s élvezte a mindenségben elömlő vasárnapi békét. Amikor egy-egy kicsi falu tornyából harangszót borzolt feléje a szél, — az ő lelkét is megérintette a vasárnapi hangulat. Mert hitetlen éppen nem volt, istentagadó még kevésbbé, viszont ezek a homályos elérzékenyülések olyan nagyon elégtelenek voltak ahhoz, hogy vallásosnak lehessen mondani.

Egyszer azonban, egyik vasárnap reggel, olyasmi történt vele, amit nem felejtett el soha. Az nem gondatlan lovaglás közben történt, hanem a Loire mellett a francia hadszíntéren, ahol az ellenség hadállását kellett keresztültörniök. Az iszonyatos órában, ahol száz karral nyúlt feléje a halál — a fiatal tiszt így imádkozott: Uram, csak most szabaduljak meg; soha, soha többé nem feledkezem meg rólad.

Megszabadult, de az ígéret csak ígéret maradt, s hamarosan megfeledkezett arról, amit abban a forró imában megfogadott. Gyors egymásutánban jöttek a kitüntetések, előléptetések és ő úgy gondolta, hogy elég, ha egyedül kötelességének és családjának él.

Egyszer aztán megint belevájt lelkébe a szenvedés viharadara: egyetlen fiát, aki szintén a katonai pályára lépett, párbajban agyonlőtték. A megölt fiú édesanyja a fájdalom önkívületiségében tompa zuhánással esett szerencsétlen gyermeke koporsójára és föl sem kelt többé a sötétségből, amely elméjére borult: megőrült és néhány hónap múlva követte fiát a halálba.

Az ezredes a szörnyű csapás napjaiban még

mindíg nem tért Istenhez. Megrendült lelkén a tompultság lett úrrá s mikor életkedvét kezdte visszanyerni: görcsösen kereste azt a valamit, ami lelkét megvigasztalná és megnyugtatóná . . . Tábornokká nevezték ki, becsületes szolgálataiért újabb kitüntetésekkel halmozták el és mégis fájdalmasan tapasztalta, hogy üres a lelke. Betetőzésül, egyik napon valamelyik háborús baja kiújult, ágynak dőlt, amelyből a maga lábán soha többé nem kelt fel: megbénult, örökre ronccsá lett.

Hűségese, öreg szolgája, aki a harctéren a halál torkából ragadta ki, ott állt mindig mellette a tolószéknél, nagyot nézett, mikor a tábornok egyik vasárnap reggel kiadta a parancsot: „Ma a Jézus Szíve-templomba megyünk! . . .”

Igy került a tábornok az oltár elé, ahol az örökmécs ég, ahol a hívő lélek szünet nélkül hallja: „Ne féljetek, én meggyőztem a világot, . . . aki énbennem hisz, ha meghal is, élni fog.”

Itt talált a tábornok lelkének égő vágya kielégülést. Azóta ott ül tolószékében minden vasárnap a szentmisén. Meghajtja fejét a mi Urunk Jézus Krisztus előtt s hosszan imádkozik. Elő-elővesz egy fényképet, amelyen egy fiatalasszony egy gyönyörű, egészséges gyermeket tart . . . Az ő halottai . . . Azután előveszi a rózsafüzért, amelyet most éppen úgy nem szégyel az ujjai közé venni, mint ahogy „nem szégyelte valamikor a kard markolatát a kezébe fogni”.

.

Történet, aminőt több-kevesebb változással ezerszámra előhoz az élet. Emberek, akiknek életében csak azért volt jó a sötétség, hogy most annál boldogítóbbnak érezzék a világosságot, amely az oltárszekrényből árad.

Mert sokféle éhsége és szomjúsága van a léleknek, de kielégülést csak az égből jött kenyér és ital ad; sokféle ösvénye van az életnek, de fényessége és megnyugvása csak egy — az Eucharisztia.

Örök karácsony

Nagy öröme a léleknek, ha rövid szemlélődés után arra ébred rá, hogy az Oltáriszentség titka bensőséges összefüggésben áll hitünk másik titkával: a karácsonnyal. Jézus születése Betlehemben s Jézus születése oltárainkon: hitünk kedves, mélységes tényei, egyik a másikat kiegészíti és tovább folytatja. Kölcsönösen közreműködnek abban, hogy egymást a szívhez és értelemhez közelebb hozzák.

Természetesen még inkább vágyódunk majd az Eucharisztia fénykörébe, ha meggyőződünk róla, hogy az, egyéb boldogító hatásai mellett, még gyermekkorunk legszebb álmával: a karácsonnyal is minduntalan összehoz bennünket.

Anyaszentegyházunk maga siet segítségünkre, hogy valóság a boldog sejtés, amelyet a jászol és oltár köré fűzünk. Karácsonykor és Jézus születésének egész nyolcada alatt ugyanazt a hálaadó éneket (prefációt) énekelteti a szentmisében, mint Úrnapkor, az Oltáriszentség születésének ünnepén. Ezzel azt akarja beleujjongani a lelkünkbe, hogy a jászolban egyszer megszületett Jézus ismét megszületik oltárainkon. Ugyanazokkal az érzelmekkel kell tehát mennünk hozzá, mint a betlehemi Jézushoz.

Hogy is történt az Ige megtestesülése Názáretben?

Mária alázatos kérdésére, hogy mikép lesz az, az angyal így felelt: „A Szentlélek száll tereád és a Magasságbelinek ereje megárnyékoz téged.” Ekkor elhangzott Mária beleegyező válasza: „Legyen nekem a te igéd szerint.” — Ez a szerény öt szó elégséges volt ahhoz, hogy Jézus a megtestesülésben léte első pillanatát megkezdje. De ime, csodálatosan így van az

Oltáriszentségben is! A pap is csak öt szót mond ki a szentmisében, amikor az ostya fölé hajlik: „Ez az én testem” és abban a pillanatban megtörténik a csodás átváltozás. Testi szemünk és érzékeink kérdezhetnek Máriával: Miképen lesz az? — S a felelet itt is az: a „Magasságbelinek” ereje és akarata érvényesült, csak éppen a pap szavai kellettek feltételül, mint valamikor a karácsonyi megtestesüléshez Mária szavai.

Milyen öröm is az, hogy karácsony játszódik le oltárainkon! Nem is egyéb az Oltáriszentség, mint a megtestesülés folytatása és betetőzése itt a földön, mert bár nem azonos jellegű, mégis a megtestesüléshez hasonló tények megisméltésével találkozunk az oltáron.

Eleve megjegyezzük azonban, hogy az Úr Jézus nincs pontosan ugyanabban a viszonyban az Oltáriszentségben a külső színekkel, mint születésekor volt az emberi természettel. A megtestesüléskor ugyanis az isteni és emberi természetnek egy (örök isteni) székelyben való egyesüléséről van szó, míg az Oltáriszentségben az áldozati tárgyak átlényegüléséről. Más szóval: Krisztus nem vette fel a kenyeret úgy, mint ahogy születésekor magára vette az emberi természetet, hanem a kenyér lényege változott át az ő szent testévé; tehát az Oltáriszentségben a kenyér és bor lényege már nincs meg úgy, amint a megtestesülésben megmaradt emberi természete.

Mégis, ha ezt a néhány elméleti megkülönböztetést tekintetbe vesszük, s ha a párhuzambaállítás egyoldalú kihangsúlyozásaitól tartózkodunk, meglep az a benső összhang, amely a betlehemi és az eucharisztikus Jézus között fennáll.

Ezeket a mélyreható és belső párhuzamokat a lánglelkű Lessius így csoportosította: „Valamint a megtestesülés titkában a láthatatlan istenség egyesítve van a látható emberséggel, úgy az Oltáriszentségben Krisztus láthatatlan teste a látható külszínekkel. — Valamint azon egyesülésből egy Krisztus keletkezik, úgy ezen egyesülésből a külszínekkel Krisztus teste — és vérének egy szentsége. — Valamint a megtestesülés

által az egész Ige egyesült az emberi természet minden egyes részével, úgy a megszentelés által Krisztus egész teste a külszínnek mindenegyres részével. — Valamint míg embersége szenvedett, istensége sérthetetlen és szenvedésre képtelen maradt: úgy, amiket a külszínnek szenvednek, nem érinthetik Krisztusnak alattuk rejlő testét. — Valamint azonban azon egyesülés miatt azt mondjuk, hogy Isten szenvedett, feszítettett keresztre, halt meg, holott embersége szenvedett: úgy ezen egyesülés miatt, midőn a külszínnek megtöretnek és vétetnek, azt mondjuk, hogy Krisztus teste töretett meg és Krisztus testét vettük." (Katschth.—Kiss. V. K. 369.)

Ez utóbbi az a mélyreható belső vonatkozás a megtestesülés és Eucharisztia között, amelyet az isteni és emberi dolgok kölcsönös állíthatóságának szoktunk nevezni. Azon vonatkozás miatt ugyanis, amelyben áll Krisztus a második isteni személlyel: Krisztusról mint emberről isteni — s Krisztusról mint Istenről: emberi sajátságokat állíthatunk. Helyesen mondjuk pl. a betlehemi Kisdetről, Mária fiáról, hogy Isten, — noha Isten, mint ilyen nem lehet egy teremtmény gyermeke. Úgy-szintén helyesen mondjuk: Isten született, noha Isten, aki öröktől van, soha időben nem születhetik. Ugyanezen az alapon mondjuk az Eucharisziáról, hogy Krisztust látjuk, érintjük, ízleljük, hordozzuk, — noha elsősorban a külszínekre értjük a kifejezést, s viszont helyesen mondjuk a látható külszínéről, hogy él, lát, értelmes, megszentel stb., — a benne rejlő test miatt. (V. ö. Nicolussi: Krisztus élete. 60. l.)

Végül mély és csodálatos hasonlóság a megtettesült Ige és az Eucharisztia között az, hogy Krisztusban az emberség nem természetes módon, saját emberi személyével együtt létezik, hanem ennek híján maga az Ige tartja létben; úgy az Eucharisziában is, a külső színek nem természetes módjuk szerint léteznek, hanem megfelelő természetes alanyuk nélkül Krisztus testének ereje tartja fenn. S amint Krisztusban az egyesült isteni és emberi természetet soha semmiféle teremtett erő megbontani és szétválasztani

nem képes, úgy az Eucharishtiában sem, de itt a dolog természete szerint addig, míg a külső színek el nem változnak, meg nem romlanak.

*

Az imádkozó és csendesen szemlélődő lélek számára bizonyára nincs nagyobb lelki élvezet, mint ha az Eucharishtiának ezekbe a finomságaiba leszállhat. Elmélyíti benne az Isten titkainak szépségét és értelmesebb imádatát. Belátja, hogy mennyire célszerű a megtestesülésnek és a megtestesülés folytatásának: az Eucharishtiának olyan megoldása, mint ahogy az tényleg történt. Mennyire bölcs volt pl., hogy nem az Atya, vagy a Szentlélek, hanem a Fiúisten, tehát a középső isteni személy jött el megváltásunkra, amely tulajdonkép közvetítés az Isten és az ember között. Így legalkalmasabb volt rá Az, aki az Isten belső életében is közvetített a szentháromsági eredések révén. És mennyire bölcs, sőt sokkal több: vigasztaló és édes gesztus, hogy ugyanazon második isteni személy vállalta magára az Eucharishtiában is a közvetítést az Isten és ember között, hogy az embert Istenhez emelje, a halálból az életbe, a földről az égbe.

Ez a jászol és az oltár csodás összefüggése és azonos célja: a megváltói gondolat két állomásának egymásbaválása: kezdődött a jászolban és folytatódik az Eucharishtiában.

*

Mégis nem az a fontos, hogy a megtestesülés és eucharisztias jelenlét misztikus összefüggéseit túlságosan kiélezzük és iskolás pontossággal apró elemeire boncolgassuk. A fontos az, hogy úgy jöjjünk az Oltáriszentséghez, mint ahogy karácsonyi jászolhoz szokás: gyermeki hittel és bizalommal.

Ki az, ki nem menne szívesen Jézushoz Betlehembe?

Valahányszor az Eucharishtiához megyünk: Betlehembe megyünk. Igaz, az oltáron kenyérszínben vár az Úr Jézus, de lám, Betlehem szó szerint való jelen-

tése is annyi mint: „Kenyérháza”. A sziklás Judeában Betlehem jó termőföldjéről volt híres s határait arany-sárga búza- és árpaföldek koszorúzták és ezért elnevezték „Kenyérházának”, még akkor, amikor senki sem sejtette, hogy egészen más „Kenyér” termőföldje lesz és senki nem gondolta, hogy magasabb értelemben vett, isteni „Kenyér” ölt majd benne testet.

Nekünk pedig egy fokkal most még világosabb, Uram, hogy miért nem kellett neked Róma palotanegyede, Jeruzsálem dicsősége, vagy Caesarea függőkertje, hanem a szerény, elrejtett Betlehem: a „Kenyérháza”. Bizonyára azért, mert ez a hely már nevével is mélyértelmű, jelképes tanítás. Mintha azt mondaná: Nézzetek emberek, Az, aki itt fekszik a jászolban, nem más, mint az égből alászállt Manna, a világ Megváltója. Olyan kenyérházat épít majd, amelyből nem olyan kenyeret veszünk, mint aminő kint terem mezőinken, hanem az örök élet kenyerét. Az nem tesz semmit, hogy külszínre az a csodás kenyér kenyérnek látszik, hiszen a jászolban is a gyermekség külszíne alá rejtette istenségét.

Nagy öröm az, hogy mindenkép benső kapcsolat áll fenn a jászol és oltár között. Oly tény ez, amely kell, hogy meggyorsítsa lépteimet s felfokozza vágyódásomat, valahányszor az Oltáriszentséghez indulok. Hiszen mindannyiszor Betlehembe megyek! „Az Ige megtestesült Názáretben, kit Mária szűzen szült Betlehemben: Itt vagyon elrejtve kenyérszínben, imádjuk mi őtet egyetemben” — mondja nagyon szépen a karácsonyi ének.

Itt az a lelket elbűvölő, édes karácsonyi hangulat vár . . . Azok a pásztortilinkós, glóriás énekek, a karácsonyi gyertyák fényessége, a fenyőgally reményessége . . . Állandó létesülés, állandó Krisztusszületés van oltárainkon, amely éppoly való és titokzatos, mint a betlehemi születés.

Ó, nem is hidegek nekem azok a külső színek,

ha egyszer az isteni Gyermekek tekintete mosolyog belőlük felém . . . Nem egyszerű itt a környezet, mikor gyermekszemből nevet rám a végtelen ég, gyermekkacsó édességével simogat az Isten, — ezt el ne felejtsem.

Ne a nagy tények, ne a jászol és oltár elvont magasságokban járó hasonlóságai illessenek meg, hanem az az érzés, hogy oltáraink előtt én mindig Betlehemben vagyok, ahol jászolba szállt a Szeretet, s egy tisztaságos Anya karján gögicsél és mosolyog az Isten. Kell nekünk ez a lenyűgöző istenközelség, kell nekünk az ilyen emberi és egyszerű formák közt közénk ereszkedő Isten!

Rettegek és leborulok az ószövetség villámmal sújtó Istene előtt. Megáll az értelmem, amikor a szent és végtelen Istent akarom elgondolni, a végtelenül Tökéletest, a Bölcsét, az Igazságot . . . Elhalkul a szívverésem, ha a világok és naprendszerek Alkotójára gondolok, aki előtt minden hatalom csak porszem és minden nagyság tovasuhanó árnyék. Mégis, nem ez az Istenkép férközött legközelebb hozzám.

Ebben a rohanó és szeretetlenségtől megfagyott világban oly szívesen csatlakozunk mi is Lisieuxi Szent Terézhez, aki nem a tudományos és elvont Krisztusképet kereste elsősorban. Az ő Jézusa a „gyermek Jézus a jászolban, a gyermek édesanyja körül Názáretben, a gyermek, kiből, hogy a nagy Megváltó, a csodatevő, a tanító, a próféta, a vértanú legyen, azt mondanám, arra nem telt Szent Teréz huszonnégy évéből. Neki csak a gyermek kellett, kit nagyon lehet becézni". (Lettres 20. — Prohászka.)

. . . Milyen jó, hogy ez az állandósult Betlehem az újból és újból megszülető Eucharisztia képében ott van oltárainkon.

Vagy talán nem érzed?

Gondold, hogy jászol előtt térdelsz, amelyből a kis Jézus integet, beszédes kis ajkával mosolyog feléd. . . . Gondold, hogy a szegénység és silány keretek: jászolának szalmája és összerótt deszkája, amelyet

neked kell szeretettel kibélelned . . . Gondold, hogy kezedbe fogtad kis kezét, csókolgatod azt, ő meg szüntelenül nevet rád, s kis kezével megáld. Gondold, hogy angyalok éneke zeng s te az imádkozó pásztorok közt térdelsz . . . Megilletődik és felbuzdul lelked Mária lelkeségén . . . József hitén . . . a háromkirályok áldozatos szíven . . .

Gondold így. Gondolhatod, így hiheted . . .

Igy menj el a tabernákulum mellől az életutakra . . . Meglátod, mindenüvé elkísér a Gyermek mosolygása s fekete, hangulattalan útjaid fölött mindíg ott lebeg a karácsonyi fényesség, melyet az oltárok hitéből és vigasztalásából szőttél.

Kenyérruhás Krisztus

Üdvöztönk az Oltáriszentség révén az istenközeliség állandó karácsonyi boldogságát akarta lelkünkbe sugározni oly közvetlenséggel és bensőséggel, amilyen kedvesen megnyilatkoztatta magát a jászolban. Egyszerűbb és természetesebb szimboluma t. i. nincs az életnek, mint a kenyér, a betevő falat. Annyira egy akar lenni velünk, mint egy a lényünkkel a kenyér, annyira hozzá akar tartozni életünkhöz, mint ahogy a kenyérgond és kenyérvétel elválaszthatatlan az élettől.

Egy akar lenni nemcsak a karácsonyi öröm színeiből szőtt életünkkel, hanem a hétköznapok szürkeségétől poros életútjainkkal is. Hát ezért vette a kenyérvételt magára és lett „kenyérruhás Krisztus“.

Kenyérgondok . . . Kenyér! Ó, van-e ember csak egy is, aki nem érezné át ennek a fogalomnak mélységét és magasságát, erejét és tragikumát, melegségét és szívtépő szorítását! Kenyérért hull a legtöbb könny és verejték, kenyérért folyik a legtöbb vér és áldozat. Kenyérért túrja az ember a földet, robbantja a sziklát, bújja a föld mélyét. Érte zuhog a kalapács, szikrázik az acél, berreg a gépszörnyetek lelke. Ez vibrál az elektromosságban, zakatol a hajóóriások fenekén, csörög a bankok pénztári asztalán. Ott látod a rőzsét cipelő anyóka görnyedt hátán, a munkás kék zubbonyában, a milliomos üzleti tárgyalásain.

Feléd nevet a reménységben, megdobogtatja szívedet boldogságosító ígéreteivel; ott lapul a koldus tarisznyájában s ott poroszkál a munkát kereső vándor botja végén. A kenyér villan fel a szemekben, amelye-

ket távoli lehetőségek űznek messzire a kicsi otthonból, ez sajog fel a búcsúcsók fájdalmában, a gyermek Isten hozzád-ot intő kacsóiban, a feleség hűségés várokozásában és beosztásában, a nagyanyó rózsafüzért pergető, remegő ujaiban . . .

Ó, a kenyérért gyűlölünk, szeretünk, lelkesedünk és törük össze a lelkünk!

Nem szabadíthatja ki magát ölelő szorításából egyikünk sem. Édes-e az ölelése, vagy kínok padjára von, mindegy. Kívánjon bár verejtéket, idegerőt, lelki békét: mégis szeretnem kell, mégis örülnöm kell, ha jármában járhatok, ha gondjait hátamon cipelhetem. Nem lehetünk elég fiatalok s árnyékvilágból kiköltöző aggastyánok, hogy lehellete meg ne űsse arcunkat; nem lehetünk a jómód gyermekei annyira, hogy elvesztéséért remegnünk ne kellene.

Hiánya ott lázong az elégedetlenkedő szemekben, ott sápadozik a nincstelenségtől fonnyadó arcokon. Boldogsága ott ég a kicsi fehér házak mécseseiben, a fiatalasszony szívében, amikor napi munkájából hazavárja férjét . . . Ott csilingel a karácsonyfa gyertyái alatt, a gyermekek nevetésében, a pólyába takart csecsemő tapsoló kacsóiban . . . a könyve fölé hajló diák életterveiben, a bőrkötényes inas füttyörésző lelkében . . . Irodában, gyárban, katedrák mellett, barázdák mentén . . .

Ott van a kérés tenyérben, az ápolónő fehér ujjai közt, a művész hangjában és mindenütt, ahol energiát fejtenek ki, ahol valamit is terveznek, vagy várnak az élettől, mindenütt, ahol emberek élnek az ég alatt.

Kenyér, annyi mint élet, mint ennek a világnak minden gondja, magának fizikai létünknek és életünknek végzetszerűsége. Elválaszthatatlan tőlünk, mint a levegő, mint a gondolat és szívünk dobbanása.

•

Ezt a formát választotta ki az Úr arra, hogy oltárainkon külső színei alatt jelen legyen! . . . Hát akkor

az nem lehet véletlen! Kell, hogy annak valamilyen nagyon mély megokoltsága legyen!

Kenyérgondjaink közt velünk az Úr, — legelső-sorban ezt sugározza felénk az Eucharisztia fehérsége.

Ó, mennyi kérés és aggodalom szorong is ott, a kenyeret szaporító, kenyérruhás Krisztus előtt, mily bizalommal is tudunk ránézni, ha abban a külsőben látjuk, amelyre a legnagyobb szükségünk van s érezzük, mindezt senki nálánál jobban nem tudja!

A kenyérruhás Krisztus állandó prédikáció a Gondviselésről, az Isten jóságáról és bőkezűségéről. A földbe plántált teremő erőkről, aranysárga búzatenger-ről, édes szőlőfürtről, a barázda misztériumáról, májusi esőről . . . Az eucharisztikus fehérségben ott izzik állandóan az elesetteket felemelő és bátorító Krisztus-arc, amint reánk néz és így szól: Miért aggódtok hát . . . a ti mennyei Atyátok tudja, hogy mire van szükségtek . . .

Mi pedig ott csúszunk és térdelünk az oltár előtt, kenyérruhás Krisztus! Köszönjük az életet, a kenyeret; köszönjük, hogy a karácsony misztériuma mellé ilyen fölséges formában odaállítottad a mindennapi kenyér szürke gondjait is, összhangba hoztad az ünnepet a hétköznapokkal, kenyérproblémáink mélységeit megenyhítetted eucharisztikus fehérségeddel. Abban a formában maradtál közöttünk, amelyre mindennap rászoruló-lunk, amelyre mindennap gondolnunk kell, hogy így rád is naponkint gondoljunk. S mindannyiszor szabad, sőt kell a közönséges kenyérre gondolnunk, valahányszor rád gondolunk. Kedves, ha azért hozzád imádkozunk és hófehér kenyérkülsődhöz a mi könnytől áztatott fekete kenyérünket is odaillesztjük. Ha erőt kérünk a betevő falat megszerzéséhez, ha a kenyértelen napok veszedelmétől félve, kenyérruhás köpenyedbe kapaszkodunk s az eucharisztikus kenyérház ajtaján zörgetünk.

Érezzük, hogy az a fehér Ostya ott a szentségtartóban a kenyérnek és munkának valamilyen állandó

megdicsőítése. A Gondviselés megadja azt, amire szükségünk van, de verejték árán, amely alól még az Isten Fia sem volt kivétel: maga is dolgozott a kenyérért. A Szentcsaládnak, tehát az Isten legkedvesebbjének itt a földön a Gondviselés nem hagyott más megélhetési alapot, mint a — munkát!

Igen, a jó lélekkel végzett munka fehérségét hirdeti az Eucharisztia. A kéz munkájának megbecsülését és trónra helyezését sugározza felénk. Szent tehát a munka és tiszta a munkában megkérgesedett tenyér, mert Isten-kéz magasztalta fel.

Szociális kiáradása van tehát oltárainkon a kenyérruhás Krisztusnak: ki kell érdemelnünk a mindennapi kenyeret munkával, — viszont szent és magasztos dolog minden kenyérért verejtékező munka, amelynek megvannak a maga Istentől adott jogai. Tiszteletre méltó minden tűzhelyért dolgozó kéz, amelynek nem szabad sehol a betevő falat reménytelenségével és a dölyfös tehetőség közömbösségével találkoznia.

Mily furcsa az, meredek ellentét, sőt istenkáromlás, hogy embereknek, családoknak és ártatlanoknak éhezön és kenyértelenül kell térdelniök az oltároknál, amelyekken kenyérruhás Isten trónol. Jaj a világnak, jaj mindenkinek, aki csak kicsit is bűnös abban, hogy kenyértelen emberek lézengenek körülötte s nem érti meg a kenyéralakban szóló Isten tanítását. Nem tudja megbecsülni, vagy elirigyli másoktól azt, amit az Isten ilyen szokatlanul és fölségesen felmagasztalt!

Kenyérhez juttatást, kenyérosztogató irgalmasságot hirdet az eucharisztikus Krisztus! Igazságot követel állandóan a kenyérvkérdés és fizikai lét küzdelmeiben. Elítéli az ököl hatalmát, a mindenben keresztülgázoló önzést, a kenyérrigységet, a tornyosuló kenyérhegyeket a kenyértelenek szomszédságában . . . Fehér kenyérruhájában rávilágít az önzés sötét sikátoraira és felderíti a társadalmi nyomor szakadékainak okozóit. Mint valami állandó jelenés és felettünk lebegő kenyércsoda, elkísér bennünket mindenová, paloták fényes negyedébe, gyárkérmények tövébe, hómézőkre, sárga

homoktengerre, hogy élő lelkiismerete legyen a világnak: Nem szabad, hogy kenyértelen legyen közöttetek, akik kenyérszínben bírjátok az Istent!

*

De a bor színében is megjelenik oltárainkon Krisztus, aminek bizonyára épp annyira mély a jelentősége, mint a kenyérszínnek. Távlabbi értelemben a bor is, mint ital-jelkép a kenyér fogalmához és a megélhetéshez tartozik. Csakhogy — mint az öröm és jókedv jelképe — a kenyérgondok nyomása alól felszabadult ember életörömét jelenti. Bennük is van részünk és ezek is odakíváncsoznak az oltár elé.

Igy elsősorban éppen a kenyérszerzéssel járó örömeink. Két dolgos karunk boldogságot teremtő ereje. Szellemi kincseink munkás feltárása; a határainkban ringó kalásztenger, szőlőhegyeink édes zamatja, asztalaink illatos kenyere, a nektárt csepegtető, gyümölcskoszorús ősz . . . Odakíváncsozik az oltár elé a munka és élet diadalmas dala, mely zsákolók feszülő izmaiból, gyárak zöreijéből, írógépek kattogásából, telefonok csengéséből, írotoll sercegéséből, vándorszínészek énekéből, barázdahántásból, pacsirtaénekből, . . . estharangszóra hazatérők imájából van összetéve. A kenyér öröme, mely önérzet a férfi szívében, boldogság a lakást otthonná varázsoló nő lelkében.

Milyen örömmel is térdelünk oda az oltárhoz, amelyen a kenyér és a bor színeiben: az élet és öröm jelképei alatt mutatja magát az Isten!

*

Ne gondold, hogy hozzád csak az egyik jelkép szól: a kenyér, a gond, de az öröm színei meghaltak számodra. Azt hiszed, az öröm csak süppedő szőnyegek és tapéták közt érzi jól magát s csak ragyogó parkettán járkal? Hát amikor a jól végzett munka után ott zenél a lelkiismeret szavában s az erkölcsi élet egy-egy megmentett mozzanatában glóriát fon fejed köré a becsület fényes szálaiból? Amikor ott füttyörész

a tavaszi szélben, amely a szántóvető vállait cirógatja, ott fénylik a bolyhos barkaágon, olajos, topolyafákon és orgonabokron, hogy felvidítson . . . Öröm a verejték, amit családodért hullatsz; gyermeked szösze, selymes haja, amikor öledben simogatsz; az élet békés nyugalma és egyszerű ünnepei a tieid között; amikor gonddal felnevelt nagy fiad elindul az életútra, s öszülő hajfűrtjeid a becsület és lélektisztaság emlékeiről beszélnek.

Ne gondold, mivel az érzéki örömök és szenvedélyek lángszínű virágai nem koszorúzzák fejedet, s a gazdagság nem suhog körülötted selyemben és nem borul rád főúri parkokban meg palotákban, már boldogtalannak hiheted magad s elmaradhatsz azok közül, akik hálával térdelnek le az oltár előtt. A hivalkodás színeiben égő dáliák és orchideák helyett vannak nefelejcséid és margarétáid, s ha nincs is áriád, bizonyára van egy csendes melódiád.

Éppen a helyes értelemben vett örömeire nevel az Eucharisztia, amely a tiszta örömök bora s szüzeket és lelki hősokeket nevelő bor. Aki feléje közeledik és belőle iszik: a halhatatlan örömök ízét veszi, s lelke elfordul a tömeglelkek izlésétől és az anyagias létbe való belecsontosodástól. Az Isten fiainak öröme és a lelki békének öröme ömlik el rajta, „az Ő békessége”, aminőt nem adhat meg száz és száz bachanália és a világ minden mulatozása.

Igaz, a világ örömei hangosabbak s ott szenvedélyekben ég a szív, de az oltár békéje édes és vonzó s az összeszedett lélek lelkisége mély és igaz. Aki galambok közt jár húsvéti harangok közt, nem kívánczik keselyűk közé csak azért, mert nagyobb a szárnyuk és erősebb a hangjuk. Aki fehér báránycákát legeltet zöldelő rétek és virágágyak között tiszta források mellett, nem fog kívánczolni a dzsungel szenzációiba csak azért, mert ott nagyobb erővel tombol az élet. A lélek igazi békéjét és örömét nem méri sem súllyal, sem pozícióval, sem karrierrel, hanem a lelkiismeret nyugalmával és a lélekben lakó isteni kegyelemmel.

Ó kenyér és bor színében köztünk időző Istenünk, köszönjük, hogy kenyérgondjaink mellett kenyérörömeinket is letehetjük oltáraidra, hogy nemcsak kérnünk és aggódnunk kell oltárod előtt, hanem vannak örömeink és hálát adni valóink is!

Az igaz, hogy ennek az életnek örömeiben legtöbbször ürömöt főz mindig valami, valami kaján végzet, az öröm elvesztésének féltése, a szép percek tovasurranásának fájdalma . . .

Erre figyelmeztet egyéb jelentései mellett az a néhány vízcsepp, amelyet felajánlaskor vegyít a pap a borba. Bizony, tövisekről szedjük örömeinket s közben majdnem mindig megvérezzük kezünket. Fájdalom közt születik az élet boldogsága.

Csalódásainkat, lelki szenvedéseinket és lelki szomorúságainkat is tegyük le az oltárra. Hiszen ott az az Úr Jézus van jelen, aki elválaszthatatlanul egyesült emberi természetünkkel, mint a kehelybe öntött víz részecskéi a kehelyben lévő bor részecskéivel. Itt olyan Isten van, aki tudja, mi az — embernek lenni, tudja, mi a szenvedés, fázás, éhezés; ismeri az elfáradást, a tompán hulló, néma könnyeket, a szív érzékenyülését és a fájdalom szorítását. Izlelte a könnyek sós tengerét, átvirrasztott éjtszakákat s remegett, mikor a kegyetlen élet végigboronált testén.

Ó, hogy kellene nekünk odasímulnunk Jézushoz! Megfognunk a két kezét és belehajtanunk fejünket az ölébe, mikor azért választotta éppen a kenyér és ital: gond és öröm színeit, hogy amit ezek jelentenek, azokban eggyé lehessen velünk. Ó lehajolhatott hozzánk ezekben a formákban, mert úgy összeforrott életünkkel, mint ahogy összeforr a kenyér és örömsóvárgás.

Másrészt azonban ezekkel a formákkal a napi kenyér- és napi örömkérésés fölé is akar bennünket emelni, mert fehér kenyérruhájával és a kehely csillogó tartalmával állandóan arra a természetfölötti kenyérre és boldogságra figyelmeztet, amelynek forrása éppen — az Eucharisztia.

Húsvéti áldozat — húsvéti fehérség

Egyszerű kenyérruhával és kelyhének tartalmával emel bennünket az isteni magaslatokra. Természetes eszközökkel és formákkal emel fel a természetfölötti világba.

Szinte mindig ez volt az Üdvöztető stílusa. A bölcső deszkái közé falazta be a mennyország szépségét. A gyermek tehetetlenségébe göngyölte a Mindenhatóságot. Az „ács fia"-ként ismerték a népek Megváltóját; hajléktalanul járt-kelt, holott a mindenség Alkotója. Golgoták és nagypéntekéek közt járt Ő, aki minden dicsőség és fény királya.

Nemde Jézus elgondolásainak hűséges folytatása az Eucharisztia, mikor megdicsőült emberi lényét a kenyér leplével takarja le, s testének diadalmas húsvéti ragyogását a kenyér egyszerű fehérségébe burkolja?

Krisztus előbb húsvéti áldozatunk lett, csak azután húsvéti fényességünk: ezt a gondolatot hirdeti az eucharisztikus Ostya. A szenvedő és leölésre vitt húsvéti Bárányból lett az Eucharisztia, annyira, hogy lehetetlen rágondolnunk a keresztáldozat nélkül. Ime, az „Isten Báránya", aki a ti húsvéti Bárányotok lett — ezeket a szavakat halljuk minden oltárról.

Amikor kétezer évvel ezelőtt várták a Szentföldön a Megváltót, sokan azt hitték, hogy fényes kísérettel jelenik meg a földön, mint hatalmas hadvezér és szigorú reformátor. Keresztelő Szent János odaszól nekik: Tévedtek, nézzétek, itt van a ti Megváltótok. Szelíd és alázatos. Nem mennydörgés és harag közt száll a földre, hogy lesujtson a bűnösre és összetörjön mindent, ami gyarló és tehetetlen, hanem fehér bárány-

ként jött, hogy magát szeretetből feláldozza a bűnösökért . . .

„Leölésre vitetik, mint a Bárány s nem nyitja meg száját.” (Iz. 53.) És amint az ószövetségben az Egyiptomból való kivonuláskor az öldöklő angyal elkerülte azokat a házakat, amelyeknél a húsvéti bárány vérével kenték be a külső félfát, úgy mi is húsvéti Bárányunknak, Jézus Krisztusnak vére által szabadulunk meg az örök haláltól.

Ó, Isten Báránya, aki istenségedet gyarló természetünk köntösébe takartad, csakhogy járhasd a megváltás rögzös útjait, szeretetből szenvedhess és meghalhass értünk s megváltásunk gyümölcszeként továbbra is itt lehess közöttünk az oltáron: ki méri meg jószágodat! Mert nem szűnt meg az Isten Bárányának zarándoklása a földön, most is itt van oltárainkon a Bárány hófehér szeplőtelenességében. A mi templomainkban állandóan hangzik a szózat: Emberek, nézzétek, az Isten Báránya, a hófehér áldozat, . . . az eucharisztikus áldozati Bárány, . . . isteni Főpásztorunk áldozata!

•

Vár ránk az oltáron a Bárány fehérségével és jószágával . . . Nem villámlások közt, megközelíthetetlen magasságban és vakító fényességben, hanem az eucharisztikus Bárány néma szótlanságában.

Az áldozati Bárány ellenkezés nélkül való, önmagát megajánló életét éli itt. Emberileg elképzelhetetlen módon kiüresítette magát s nemcsak a „szolgai alakot”, hanem látszatra még életét, érzékeit, istenemberi formáját is feladja az oltáron.

Annakidején mint „Isten Báránya” szegényen vándorolt közöttünk és átérezte a fizikai szükség minden fájdalmát; volt könnye, bánata; részvétlenséggel és rosszakarattal találkozott. Mint eucharisztikus Bárány sem részesül különb sorsban: kikezdi a szegénység, az oltárok lerongyolódottsága; van része bőven elhagyatottságban, közömbösségben. S ha isteni Szíve

tudna itt is szenvedni, akkor ugyanannyi szenvedésben volna része, mint valamikor, s újból és újból át kellene éreznie a kereszthalál minden borzalmát.

Szándékban, lelkület szerint Krisztus Urunk megannyiszor vállalja is ezt az áldozatot. Újból és újból feláldozza magát misztikus módon valahányszor a szentmiseáldozatban közénk jön. Valóságos áldozatunk. Ugyanaz az Isten Báránya, aki a keresztfán feláldozta magát s hófehér testét sebeinek kéksége és piros vére fedte, — s most itt az oltáron vértelenül megismétli áldozatát.

Szépen jelképezi az Eucharisztia áldozati jellegét az, hogy Krisztus külön a kenyér és külön a bor színe alatt jelenik meg a szentmisében. Noha egyik szín alatt is osztatlanul az egész Krisztus van jelen, mégis a kenyér színe alatt elsősorban Krisztus testére, a bor színe alatt elsősorban szent vérére gondolunk. Mivel pedig külön-külön, egymástól elválásztva fordulnak elő, ezzel titokzatos módon Krisztus feláldozására emlékeztetnek, amikor a keresztdozatban, az erősza-
kos halálban szent vére elvált testétől.

Maga Szent Pál erősít meg bennünket abban, hogy az Úrnak akarata az, hogy az Oltáriszentségnek kettős szín alatt való ünneplésében az Ő feláldozására kell gondolnunk: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely érettetek adatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre . . . Ez a kehely az újszövetség az én véremben, ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok az én emlékezetemre. Mert valahányszor eszitek e kenyeret és isszátok e kelyhet, az Úr halálát hirdetitek, amíg eljő.” (I Kor. 11, 24.) Péter pedig hozzáfűzi: „Mert nem veszendő aranyon, vagy ezüstön váltattatok meg, . . . hanem Krisztusnak, mint hiba nélkül való szeplőtelen Bárányak drágalátos vérén.” (I. 1, 18.)

Valahányszor tehát a fehérségben tündöklő Eucharisziára tekintünk, mindannyiszor Krisztus értünk kiömlő szent vérére s értünk meghalt, vértelen testére, azaz a Golgotára is kell gondolnunk.

De aztán gondolnunk kell a húsvéti fehérségre és fényességre, amely a Golgotát követte, amikor értünk hullatott vércseppjei ismét egyesültek a test és lélek egyesülése révén, s az áldozatból megdicsőülés, a sírból örök élet, a gyászból fényesség s a feketeségből fehérség lett.

Nemcsak áldozatunk, hanem a mi örömaldozatunk: húsvétunk is Krisztus, erre figyelmeztet állandóan a boldog Eucharisztia, — valamint Krisztus stílusára: előljár mindenütt az istenség elrejtése s csak azután jön a megdicsőülés! Először a szenvedés, aztán a győzelem. Először a mélység és aztán a felmagasztalás.

Mély és nagy tanítást suttog tehát az Oltáriszentség körül minden . . . Csak nézi, nézi az ember az Eucharisztia: most béke és fehérség forrása, de keserűségek és könnyek közt lett azzá! Az, aki benne most megdicsőülten jelen van, — noha Isten — nagy-péntekeken és Golgoták kínjain át jutott el a húsvét-hoz . . . Állandó mottót rebeg az Eucharisztia: nézd, nézd mi történt, míg húsvéti fehérség lett a vérből . . . míg a halhatatlanság kenyere lehetett testemből . . . míg az Eucharisztia Napja támadhatott fel sírom éjjeléből.

Péter és társai, mikor az Údvöztő a Táborhegyen színeiben elváltozott, térdre borultak a látomástól és nem fért el bennük az elragadtatás boldogsága. Szinte nem is az ajkuk mondta, hanem a szívük dobogta: Ó Urunk, Jézusunk, micsoda szép is vagy Te! Micsoda fényesség vesz körül; a ruhád, mint a hó és arcod, mint a mennyország. Olyan boldogító veled lenni és soha, soha mással, soha el nem szakadni tőled, csak veled lakni mindig! . . .

Ezért esdeklött a szívük, mire azonban újból felnéztek, ismét a megdicsőültség nélkül való Krisztus állt előttük. Kérdezni akarták tőle: dehát miért csak ilyen rövid időre, miért nem mindig így? . . . Még nem érkezett el az én óráim . . . Ne szóljatok senki-

nek erről, míg az Emberfia halottaiból föl nem támad.

Hiába, úgy akart járni közöttünk, mint egyszerű vándor. Előbb szenvedni akart, leszállni a halál és sír éjjelebe, s aztán akarta kinyilatkoztatni magát fényben és dicsőségben. Akkor is csak negyven napig mutatta magát megdicsőült testével, s aztán — bár a húsvéti öröm és boldog istenbírás fehér mezében, — de újból az eltakartság formáiban maradt közöttünk A nagy és örök táborhegyi reveláció napjáig . . .

*

Ezek az Isten útjai. Az ő „bölcseiségének és tudományának mélységes gazdagsága”. (I Róm. 11.) Ez egyben az eucharisztikus Krisztusnak egyik legmélyebb tanítása: együtt kell szenvednünk vele, hogy együtt győzzünk is vele. Együtt kell meghalnunk vele, hogy vele együtt dicsőíttessünk is meg az örökkévalóságban. Csak a szenvedőknek és kereszthordozóknak lesz diadalmas húsvétjük. Ez Krisztus óta szinte egyetemes törvénye az életnek.

„A mélyből kezdje, ki magasba készül —
Poklokat járt meg minden megfeszített.
Ki porba hullt, mert mindent elveszített,
rabszolgasorsát állja meg vitézül.
A mélyből kezdje, ki magasba készül.

Testvér, tudom, nagy templom dőlt itt romba:
az Istened keresztre feszítették,
Lopd el magadnak szent, felnegyelt testét:
leked legmélyén ott a katakomba,
ott rejtőd el, bár a templomod dőlt romba.

Katakombádba menj le éjtszakára!
A holtak várnak, kik közt nincs hamis szent,
igézd, éleszd, imádd az igaz Istent,
Erőket rejt a szenvedések vára!
Katakombádba menj le éjtszakára!

Fölpattant nagy szemétől a halottnak
Egyszerre ragyogni kezd a katakomba.
Cézár befulladás trágár vigalomba

s új zsoltárok, új dalok tornyosulnak,
fölpattant nagy szemétől a halottnak."

(Mécs László.)

Igen, még Krisztusnak is áldozatul kellett magát adnia, csak azután lehetett lelkünk élete, és feltámasztásunk záloga.

A mi életünk sem lehet más, ha azt akarjuk, hogy végül is a húsvéti fehérség fényességében magasztosuljon fel.

Mélyből fakad az erény, önmegtagadásból a kegyelem, ösztöneink elnyomásából a lilomos élet. Büszkeségünk és fölényességünk magaslatairól a mélybe kell ereszkednünk, ahol a lélek kincseit bányásszák: az alázatosságot, nagylelkűséget, szívjótságot. Sok vadhajtást kell lenyesni a lélekről s kalapáccsal és vésővel kell dolgoznunk természetünk nyersségén, hogy a sziklatömbből formát és szépséget alakítsunk. Az élet sok bajvívásán kell átverekednünk magunkat, sok salakot és terhet kell leráznunk magunkról, míg az oltár közelébe férközhetünk s lelkünkbe vihetjük az Eucharisziát szent fehérségével.

.

Szeressük, szeressük ezt az életiskolát, amelyet Jézus mutatott, míg az Eucharisztia fehérségében hagyhatta magát közöttünk. Legyünk rajongói a fehér gondolatoknak, az erény és istenközelség fényességének. El ne veszítsük az utat hozzájuk . . . Ne csüggedjünk, ha megpróbáltatások közt jutunk hozzájuk. Hiába: hosszú és meredek az út, míg húsvéti ének lesz a szenvedésből. Nagyhét az élet, s nem egyszer csak a végén pirkad rá a húsvéti fehérség.

Szeressük a fehérséget, mikor a lélek átszellemlélt tisztaságban s virágok koszorújától övezetten tételhet le a fehérruhás Krisztus elé. Amikor bizalommal és tiszta lélekkel ölelhetjük Krisztust az életutakon. Mily öröm is az, hogy a Föltámasztott nyomaiban járhatunk! Nem fáj akkor a szenvedés és sötétség,

mert mindig a húsvéti fehérség látomásában él a lelkünk, amely onnan, az Oltáriszentségből árad ránk.

Nem kell félnünk, hogy elmerülünk az élet sötét viharaiban, míg az Eucharisztia fehérsége lebeg fölöttünk. Mert a fehér gondolatokra Jézus nemcsak tanít, hanem erőt is ad megvalósításukra.

Húsvét békéje, húsvét fehérsége és boldogsága — egy életen át! Ez nem ábránd, valamilyen szép illúzió és elérékenyülés, hanem valóság, melyhez azonban eucharisztias áldozati út vezet.

Virasztó Szeretet

Látnivaló, hogy az Eucharisztia száz és száz szállal szövi bele magát életünkbe, s annyira meleg érzelmi kapcsolatokba lép velünk, mint a saját vérünk és lelkünk. Vérközösségbe és vérrokonságba jutottunk Jézussal hitünk legbensőbb titkai révén, t. i. a megtestesüléssel, emberi formánk felöltésével és a megváltással.

Ezekbe a nagy tényekbe, ezekbe az erő- és örömforrásokba azonban az idők folyamán az Oltáriszentség állít bele bennünket, amely a karácsonynak, a húsvétnek és Krisztus áldozatbemutatásának állandó megújítása.

Azt is mondhatnók, hogy a kegyelmek kiosztásának közénk ereszkedett pünkösdi időszakát jelenti az Eucharisztia. Állandó pünkösdtűz-kigyújtást hirdet mindenegyres örökmécs az oltáron, amelyben a köztünk időző Isten szeretete, a Szentlélek ereje és vigasztalása él.

„Nem hagylak titeket árván . . . Elküldöm a Vigasztalót, aki eszetekbe juttat mindent és megerősít benneteket, az Igazság Lelkét . . .” A pünkösdi ígéretnek ezek a szavai égnak az áldozati oltár gyertyáiban. Oltáraink pünkösdi tűzénél gyúlnak ki az igazi pünkösdi lelkek: az Isten szeretetétől áttüzesített hitvallók, a lánglelkű hitvédők, a tisztaságukat és hitüket vérük pirosságával is megőrző liliomok. Innen indulnak útjukra a valóban élő lelkek, akikben a lélek él, mert az oltárokról pünkösdi szélvészt és lelkükbe belekapaszkodó isteni ihletet vettek. Itt gyúl ki minden igaz áhitat, mert itt gyűrűznek az ajándékozó Szentlélek forrásai: az életutakat helyesen látó bölcseség és tudás, az

Isten érintéseit felfogó értelem, a jótanács, erősség, jámborság és istenfélelem lelke.

Egyenesen azért virraszt itt Jézus, hogy a szeretet tűzével felgyujtsa a lelkünket s bennünk a kegyelmek indításait felfakassza.

.

Az már a lélek tragikuma, hogy földhözragadtságából oly kevésszer tud felemelkedni a kegyelmet osztogató Szeretet zsámolyához . . . Sok-sok kegyelem és isteni sugallat törik meg közömbösségünkön s faragatlanok és bukottak maradunk ott, ahol az isteni kegyelem a lelkiélet remekművét tudta volna formálni belőlünk . . . Ha nem volnánk olyan igen-igen gyarlók s a vér és föld gyermekei!

Mi is lenne velünk, szegény halandókkal, ha a mindenható Isten imadására csak olyan dadogó imánk volna, mint aminőre képesek vagyunk? Mi lenne, ha bűnös kezünk s föld felé hajló szívünk csak úgy tudná kérni az élet feltételeit, mint ahogyan tényleg tudja. Mi történnék, ha a mi lázadásainkért és a bűnök égisz-érő fekete tömegéért csak úgy tudnók engesztelni az Istent, mint ahogyan tényleg tudjuk?

Ha azonban ránézünk az Eucharisziára, akkor abban az örökmécsben, mintha az isteni Szeretet szívverését látnók és hallanók: „Nem hagylak titeket árván . . . Veletek maradok a világ végéig.” Száll is a köztünk virrasztó Szeretet kérő, engesztelő és hálaadó imája szüntelenül oltárainkról az ég felé! Elsősorban magában a szentmiseáldozatban, amikor azt az áldozati lelkületet, amellyel a keresztfán kért és engesztelt, ismét megújítja és bemutatja Istennek; de azonkívül is, merő eucharisztikus jelenlétével, amely önmagában véve is végtelen értékű áldozat: tovább imádkozik és közbenjár érettünk mennyei Atyjánál.

Talán elöntött volna már régen bennünket bűnünk sötétsége, ha nem gyúlnának ki oltárainkon az eucharisztikus Jézus imádságának tüzei . . . Városok köréngetegeiben, modern Babilónokban, pásztorkunyhók

tövében, rejtett falusi templomokban, végeláthatatlan rónákon és meredek hegyormokon: mindenütt kigyúlnak az eucharisztikus lángok. Minden reggel száz és százezer helyen, hogy egyetlen hatalmas fényességgé olvadjanak össze, mely az égig ér és méltó Istenhez. Erejében túlharsogja a szférák zenéjét, fényben túllobogja az üstökösök és naprendszerek villanását; merészebb, mint a fény szökellése, ostromlóbb, mint a mennydörgés . . .

Erejénél csak bensősége nagyobb. Lágyabb, mint az anyai szó, mikor gyermekéért könyörög; tisztább, mint a születő harmat, szebb, mint a hajnalragyogás. Mi imádságunkkal csak ünnepontok voltunk a természetben, amely állandóan imádkozik, amikor engedelmeskedik a beléje helyezett teremtői akaratnak. Csak mi lázadoztunk, mi csináltunk imádságunkban és meghódolásunkban gikszereket. Most azonban Jézus az Eucharisziában versenyre kel a pacsirták énekével, a virágok illatával, a szőn, forma és természeti világ rendszereinek összhangjával s azokat végtelenül felülmúló imádságot küld a Mindenható felé. Olyant, amely méltó a megváltott világhoz, az eucharisztikus Jézushoz és örökkévaló Atyjához.

Oly áldozat fehérlik itt a mi megengesztelésünkre és hódolatunk bemutatására, amely még az Isten szemében is szépséggel és kedvességgel teljes, amelyet örvendezve fogad a Szentháromság. Olyan ima hőmpölyög innen állandóan az ég felé, amelynek mélysége és lelkesége előnti az Isten mértékeit és szellemi képességeit, azaz végtelen értékű és végtelenül szent.

A kerubok áhítata, a májusi természet illatos szépsége, az emberiség legszentebbjeinek imái együttevée egy-egy parányinak és ellobbanó szikrának sem mondhatók az imádságnak világokon keresztültörő fénytengeréhez, amely az eucharisztikus Jézus Szívéből száll menyei Atyjához.

Hát ez nagy vigasztalás. De mit kér számunkra Jézus?

Volt itt a földön egy fölséges imája, melyet közvetlenül az Oltáriszentség megalapítása után mondott az utolsó vacsorán, a legmeghittebb órában, amikor még hangosan dobogott a Szíve, a szeretet szentségét létesítő szavak tüzeiben. Ezt az imát Jézus főpapi imájának mondjuk, mert áldozatot bemutató lelkületét legszebben mutatja:

„Atyám! eljött az óra, dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen Téged . . . Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged, egyedül igaz Istent és akit küldöttél, Jézus Krisztust . . . Megismertettem nevedet az emberekkel, kiket e világból nekem adtál. Tied voltak és nekem adtad őket . . . Én őérettük könyörgök . . . az enyéim mind a tied és a tied enyémeik és megdicsőültem bennük . . . Nem kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól. Nem e világból valók ők, amint hogy én sem vagyok e világból . . . És én őértük szentelem magamat, hogy ők is meg legyenek szentelve az igazságban. De nem csupán őértük könyörgök, hanem azokért is, akik az ő szavaik által hinni fognak énbennem, hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te, Atyám énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk és így elhiggye a világ, hogy te küldöttél engem . . . Atyám, akiket nekem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, ők is velem legyenek . . . Én igaz Atyám! a világ téged nem ismert meg, én pedig ismerlek téged, ezek is megismerték, hogy te küldöttél engem . . . És én megismertettem velük a te nevedet, s meg is fogom ismertetni, hogy a szeretet, mellyel engem szerettél, bennük legyen és én őbennük.” (Ján. 17.)

Ő ezek az istenien mély és szép sorok, a mi eucharisztikus Jézusunk és örök Főpapunk ajkán, amelyeket szünet nélkül, az érzélem újból és újból átértett mélységével suttog a fehér lepel alatt! Szívének ezek a meg-megújuló kitörései, szeretetének olthatatlan lángjai, — csak sejtjük, de átérteni nem tudjuk megrendítően szép és erős szárnyalásukat!

Fölséges lehet az is, amikor elimádkozza érettünk másik kedves imádságát: a Miatyánkot, úgy, ahogy ő átérzi annak gondolatait s ahogyan ő beleéli magát a mi testi és lelki szükségéinkbe . . . Amikor elszoritja szívét bűneink iszonyatos tömege s nem tud megújtálni minket, hanem rőzsázó őt szent sebét tartja oda az ég felé és úgy kér irgalmat nekünk. Te kegyes, Te irgalmas Isten, aki nem gyűlölöd teremtményeidet, ki nem akarod a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen, akinek nem telik öröme a kárhoztatásban, hanem az üdvözítésben, aki úgy szeretted a világot, hogy egyszülött Fiadat adtad érte; könyörülj rajtuk! Légy türelmes velük és bocsáss meg nekik énérettem: így könyörög érettünk mennyei Atyjánál . . .

De van háladala is. Ilyenkor megköszön Istennek minden kegyelmet: a gondviselést, mindenegyes megmentett lelket; mindenegyes keresztelést, szentmisét, feloldozást, a megváltást. A mi gyarló jóakarató imáinkat egyesíti az övével, áldozatot bemutató szándékunkat és szentáldozásainkat odateszi a maga nagy isteni Szívének zengő éneke mellé és bemutatja az örökkévaló Istennek.

*

Ha így gondoljuk el az eucharisztikus Jézus életét, akkor rájövünk, hogy az a látszólagos mozdulatlanság a legmélyebb élet, és végtelenséggel határos tevékenység. Végtelen távlatok ívelődnek az Oltárszentségből az ég felé.

Fönn, az örökkévalóságban istenségéhez méltó fényesség veszi körül Jézust, de itt, a fényből hosszú éjszakákön keresztül nem jut számára egyéb egy hunyókáló mécsesnél, melyet kiolthat a nyitott ablakon besurruló szél. De, ha bepillantásunk volna a természetfölötti világba, akkor éppen ezeken a csendes éjszakákön láthatnók leginkább az imádkozó Krisztus lelkének fényességét, szeretetének felizzását.

Kell, hogy megérintse szívünket az Eucharishtiában köztünk virrasztó Szeretet!

Kicsi falusi templomok szentélyében . . . misz-

titkusan megvilágított gótikus dómokban . . . magános, holdas éjszakákon . . . erdőktől övezett, susogó völgyekben . . . a hómezők félig betemetett, fatornyos szentélyeiben: milyen lehet Jézus éjszakája? Talán megmozdulnak az ég kárpitjai s millió és millió angyal surran be a szentélybe, hogy megosszák magányát és arcraborulva imádják.

Egyszerre csak kiemelkedik közülük magának Jézusnak imádkozó alakja, imát suttogó ajka és égre emelt szeme . . . Imádkozik a fáradt, alvó világért. Ki gondol rá az emberek közül? Az a néhány imádságos lélek a zárdákban, akik éjjel is vele virrasztanak imaóráikban.

Rád is gondol az éjszakában. Vigyázza álmodat. Tekintetét végighordozza az alvó világ felett . . . Megáldja a munkában elfáradt édesapát, az anya aggódó szívét . . . A pufók arcú, édes gyermekeket, kik a mennyországról álmodnak. Megsimogatja a vándor fáradt fejét, kinek az út mentén kő a párnája s az éjszaka a takarója . . . Kitartást és reménységet lop be a csüggedők szívébe . . . Ráteszi kezét a szenvedők homlokára . . . lágyan, erőt adón.

Ó, mennyi gondja van éjszakánként a köztünk virrasztó Jézusnak!

Cserébe mennyi megbántás éri éppen éjszaka. A szenvedély és bosszúállás ekkor indul csavargásra. Emberek rohannak el a sötétben mellette, árnyékalakok, akik ügyet sem vetnek rá . . . Kinn a mezőkön a hallgatag éjszaka borul rá, a városok körengetegében pedig a kivilágított, hangos éjszaka örvénylik körülötte, amelynek alig-alig, vagy egyáltalán nincs üzenete számára.

Ő azonban áld és adorál . . . Virraszt fölöttünk s a világok misztikus, végtelen éjszakájában fáklyát gyújt ki örökkévaló Atyja számára — helyettünk.

Hát ezért is maradt közöttünk, és azért van áldozat és Oltáriszentség és abban titkos jelenlét, hogy itt a földön sohasem szüneteljen az Isten-imádás és soha meg ne szűnjön a felettünk virrasztó Isten-közelség.

Lelkem és az Eucharisztia

A szentély magányában

Jézus szeret, Jézus vár, szünet nélkül ezt hallom az oltárról . . .

Ó, hát akkor oda kell mennem hozzá. Be egészen a szentek-szentjébe, az oltárszekrény elé és abban a csendes, misztikus magányban hallgatni az Urat. Csak ketten vagyunk: Jézus és én. Az emberek, . . . a világ a maga gondjaival, bajaival kívül maradtak.

Milyen ünnep van itt. Milyen édes melódiái vannak ennek a magánynak. Egy pillanatra szokatlanul érzi magát benne a lélek, de aztán megérzi, hogy ez a természetfölötti levegő az ő természetes világa, csak kiszakította belőle az élet.

Mennyire kell ez a magány! Ez a természetfölötti csend, ahol nincs rohanás, divatok változása, nézetek fellobbanása, kialvása . . . Nincs az az egyoldalú előrelendülés, a hajrá, az önmagunkból kilépés és a merőben külső életre irányuló tevékenység.

Bizony kirakatban élünk és kirakatélelet élünk! Visz az idők tempója és a tömeghisztéria. Csodákra éhes, arénákban tolongó, aszfalt- és gépkultúrán járó títussá váltunk. Átjáróház a lelkünk s nincs benne egy kicsi zárt hely, amely álmaink és fehér eszméink kertjét őrizné. Az utcák népe lettünk . . .

. . . Oda vágyik ifjú, öreg, szegény, gazdag.

— Miért sírnak mégis legkeservesebben, akik valójában kint az utcán vannak?

Az utca az élet, róják, róják sokan.

Az utca a lélek, szomorúan látom.

— Miért van mégis, hogy: aki igazán él,
s akinek van lelke, nincs az az utcákon?

(Péter József.)

Milyen jó itt a szentélyben . . . Falai, mintha óriási kőkerítésévé nőttek volna, amelyen megtörik a külső világ hulláma. Csak elhaló foszlányokban s valami távol zümmögésben szüremkedik be az élet. Mintha a boldogság szigetén kötöttünk volna ki, ahol béke és nyugalom borul reánk.

Itt visszaadhatja a lélek magát — saját magának.

Jaj, éppen ideje már, mert nagyon messzire távolodtunk magunktól, a lélekműveléstől, a természetfölötti hivatásunktól. Csak a dolgok felszínén ringott a lelkünk, a mélybe leereszkedni sohasem volt időnk. A modern élet a maga töméntelen gondjával, munkanélküliségével és hajszájával nem enged lélekzethez és belemar annak hátába, aki meg akar állni. Az a néhány felfedező leereszkedik a dolgok mélyébe, mi azonban majdnem egészen elszoztunk a szemlélődéstől s akarva, nem akarva, megállás nélkül vitetjük magunkat az élet hullámaival. A lélek vágyát elnyomja a gépek kattogása és a gyorsanélés veszedelme. Kultúránk és életfelfogásunk egy irányba terelődött.

Ezért van az, hogy hallatlan kényelmet tud biztosítani a ma élete és mégis sohasem volt a küzdőtérrel lecsúszottak számára oly kegyetlen és zord az élet, mint ma. Sohasem volt annyi termelés, mint ma, és sohasem éheztek emberek annyira, mint ma. Nagy fényt és százszínű lángban égő életet varázsolt elénk a modern kultúra, de: jaj az elesettnek, mert sohasem volt annyira magára hagyva és kihasználva, mint ma.

A megállás és ráeszmélés nélkül rohanó élet átka ez, az erő és tevékenység egyirányú láza. Pedig hát az áldásos életerőnek két irányban kell haladnia: kifelé is, de aztán minél többet befelé is, a lélek mély-

ségeihez, a saját gyarlóságunk és túlkapasaink mérsékléséhez, ha kell: lefogásához.

Mert nemcsak az aktivitás az érték, hanem sokszor a passzív magatartás is. Nemcsak tevékenységre van szükségünk, hanem — túrtörtetésre is, amely szintén tevékenység, de visszaható irányban. Ha nem tudjuk a gyors elhatározás mellé odaállítani a bölcs mérlegelést, az igazságosság mellé a méltánylást, a kezdeményezés mellé az állhatatosságot, — mit ér az aktivitás? Mit ér a bátorság, ha kellő időben képtelenek vagyunk szerénységre, mi haszna fejlett becsületérzésünknek, ha áldozatául esik alázatosságunk. Ki látja hasznát rohanási lázunknak, ha az útjainkba eső akadályokat és érdekeket nem tudjuk tapintattal és nagy türelemmel elhárítani?

Bizony, ezek modern hibák. A gépember rohanása és lázálma a rekord-döngetés és dömping-tevékenység felé. Megy, mintha autón száguldana, szürke zubbonyban, borsisakkal, makacsul hajszolva a célt. Mellette elesett emberek, védtelenek . . . Az aszfaltutak és kökultúra gépkarú, óraműszívű embere. Hideg, okos; félelmetesen nagy a technikai kultúrája és messzi jövőbe lendül nyugtalan akarata. De nincs emberi szíve és nincs igazán látó szeme. Nincs megállása, hogy lehajoljon és az elesett hóna alá nyúljon. Végző elemzésben erejét és tudását arra használja, hogy minél nagyobb kíméletlenséggel szerezzen a maga számára — kíméletet; szóval másokkal zsarnok, és magával — gyöngéd.

*

Ha ebben a rohanó korban csak annyit jelentene is templomaink szentélye, hogy odakiáltja az ember felé: Jöjj, pihenj meg egy kissé; ha másvilági, meghitt csendjével csupán természetes lelki pihenőt nyújtana is: már akkor is végtelenül sokat adna az embernek. Két ölelő karjával, oltárával, örökmécsével, violaszínbelen úszó ablakaival úgy húz magához a fáradt utakról, mint mágneses varázserő.

Hát kell neked — súgja fülembre — ez a lélek-nélkül való élet és ez a rajtafelejtkezés az anyagon? Miért engeded, hogy lelked nyugalmát az élet olyan viharai és szenvedélyei tépjék, amelyekben semmi keresztalód nincs? . . . Miért nem jössz néha ide, legalább hetenként egy-egy félóra, egy kis befelétekintésre és visszatekintésre, hogy szembenézz saját magaddal és lelkiismeretteddel . . . Vagy hát nem tudod, mi az a titkon vérző seb szíven, lelkiismereten? Miért nem húzod ki a töviseket, amelyeken szíved egész boldogsága elvérezhet.

Miért vagy kegyetlen és önző másokhoz, akarom mondani: magadhoz, mert kiüresíted a lelked, márpedig az üres lélek boldogtalan. Tudod, mi a lelki béke? Tudod, hogy milyen öröm a jóság és leszállni tudás a gőg magaslatairól? Ne félj, hogy a magadbatérés gyengévé tesz s az önfegyelmzés meglopja életed szépségét.

Igy beszélnek a szentélyek. S már az a tény, hogy vannak s akarva, nem akarva milliók sodródni feléjük s égbeszökő tornyaikkal arra a másik világra figyelmeztetnek: mennyire nagy orvossága a modern időknek! Minden emberi érték és jóság szentélyei ezek; egy-egy darab világ a szebb és békésebb emberi életből. Az örökkévalóságnak földre helyezett várai, a csodálatos lajtorja, amelynek segítségével az örökkévalóságba jutunk fel.

És mert Eucharisztia is van szentélyeinkben, azért ezek nem „kinevezett” szentélyek, hanem tényleg azok a szó teljes értelmében.

Ó, bensőséges, drága, Istent rejtő szentélyeink! milyen üres volna az élet nélkületek, milyen nehéz és elviselhetetlen! Ha nem volna az a világ, amelyet őriztek és amely hallgatag magányotokban él; amely a lenyugvó nap bíborsugaraiban izzik ablakmélyedésekben, vibrál oltárlámpáitokban s ó, boldogság — trónol oltárszekrényetekben! Milyen eltikkasztó volna a nap heve és verejtéke, ha ti nem várnátok az embert hús falatok közé, ha nem éreznénk, hogy gondjaink fölé világosság árad rólatok, ha lelki vívódásainkban

fel nem foghatnók sugallataitokat! Mily szegények volnánk élő vizeitek nélkül, milyen éhezők — a Kenyér nélkül, mely oltáraitokon születik az újszövetség áldozatában!

Mily sajnálatraméltó vándorai volnánk az életnek, ha nem volnátok a természetfölötti világnézet örökérvényű útjelzői s ha az élet elsötétült viharaiban, a szirtek között nem állnátok a hit kiolthatatlan világítótornyaival! Ha csak a föld túrásának gondolatával járnánk, ha a gépesített kultúra volna a bálványunk, ha csak vad hajsza volna az élet a küzdelem reménytelenségével és földrehelyeztettségével!

Itt a szentélyben azonban felegyenesedik a lelkünk. Magányában győzelmes erők fakadnak és rejtett-ségéből csodálatos élet születik.

A szentélyből távozó emberek a lélek és az örökkévalóság gondolatával járnak és amennyivel több a végtelen a végesnél s az örökkévaló a mulandónál, annyival szebb és boldogabb ezek élete a tagadók útjánál. „Hit nélkül — mondta helyesen valaki — minden bölcsesség ostobaság és a legideálisabb törekvés is tévelygés . . . Amily szükségünk van a szemre és az észre, oly szükségünk van a hitre is, mégpedig azért, mert vannak a világban sötétségek, amelyeket sem napsugár, sem értelem nem oszlat szét.”

A szentélyekből kiáradó hiten és tanításon nyugszik az emberiség boldogsága és reménysége.

Ó, hát akkor szeressük az örökmécses szentélyt! Ne törjük meg csendjét, és csókoljuk meg léleekben minden követ! Az már a vég, ha nekiestek a templomoknak, beveritek a szentélyablakokat s aláaknázzátok a szent falakat. Mert honnét lesznek aztán oltártüzeink és mivel oltjuk a lélek égető és végtelennék tetsző szomját? Mivel nyugtatjuk meg szíveinket, ezt a telhetetlen mélységet, melynek egyedül — Isten elég.

Hová menjen akkor az a sok szenvedő, magábatérő és tisztulásért vágyódó lélek a maga roppant lelki terhével, szentélyt kereső és áhítatra éhes szívével?

Bizony, nagy gondolatokat görgöt a szentély magánya! . . .

Jézus pedig vár a misztikus csendben és újból és újból vár . . . Vár mindenkit, hogy egy percre megszakítsa kinn a rohanást s a szívére szoríthassa és úgy küldje vissza az élet napszámába: a szívéből át-ütött isteni szikrával és természetfölötti erővel.

Ó, szentélyeink termékeny magánya, szeretünk téged! Eucharisztikus Jézusunk, szentélyeink misztikus csendjében, tied legyen minden köszönetünk!

. . . Mint száműzött vad járnék itten,
Ha Te nem lennél, Istenem!

Testvér, barát, apa: minden vagy!
Ha Te nem lennél énvelem,
. . . csak bús vergődés lenne . . . életem.

Ha nem tudnálak, nem hinnélek,
Meghalt vón' bennem a remény.

Neked panaszolok el mindent,
Ami gyötör, ami sebez.

. . . Áldó kezed halkán, láthatlan
Gyógyítja sok fájó sebem.

Egy gyönyör van, Uram, azt tudni,
Hogy velünk vagy e földön itt.

S a tudat éltet, hogy elmenve
Innen, . . . Hozzád megyünk.

(Vértessy Gyula.)

Az eucharisztikus Jézus lábánál

Milyen édes a megpihenés a szentély csendjében! Nem is a csend s az alkonyatnak az az opálos-lilás fénye szól hozzánk, amely átszűrődik az ablakokon . . . Az örökmécs imbolygó, piros sávja is eltűnt már lelki szemünk elől s a gyertyák felizzását sem látjuk.

Csak egyetlen pont húzza most magához tekintünket: Jézusnak fehér alakja, amint átvilágít a tabernákulumajtón. Egészen közel van hozzánk s szentségi életét szemlélhetjük s tanítását hallgathatjuk. A lábához telepszünk és rajtafelejtkezünk arcán, lényén.

Jézus nagyon sokat és nagyon szívhezszólan tanít az Oltáriszentségben. Továbbra is ugyanaz a tanító Jézus itt, mint volt akkor, amikor a földön járt. Hiszen az Oltáriszentség nem egyéb, mint a megtestesülés folytatása és Jézus ígéretének megvalósítása: Ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig. (Mt. 28, 20.) Amint tanított és viselkedett tehát Jézus életében, lényegében bizonyára ugyanúgy tanít most az Oltáriszentségben.

Mikor a földön járt: szavak és cselekedetek által tanított; az Oltáriszentségben inkább magatartásával és szentségi jelenlétének módjával. És ha itt a földön megvolt a nagyon mély értelme annak, hogy csecsemő volt, szegény volt, megkísértés érte, megaláztatásokat szenvedett, elfáradt, könnyezett stb., akkor az Oltáriszentségben való viselkedésének is ugyanolyan mély értelme van. Az t. i., hogy bennünket ugyanazokra az erényekre buzdítson, amelyeket gyakorol eucharisztikus életével s így oltárra helyezett példaképünk és cselekedeteink zsinórmértéke legyen.

Az eucharisztikus Krisztus szemlélésénél mindenekelőtt az ragadja meg figyelmünket, hogy ő az oltáron is hűségesen megmarad: „rejtett Istennek“.

Nagyon szerette mindíg is a rejtett életet.

Vajjon ott a bölcsőben nem volt-e a mindenható Isten Fia, de szöszke, fénylő haja és meleg gyermekszeme ugyancsak nem árult el abból semmit. Amikor édesanyjával vízért ment a kúthoz, gyalut fogott, vagy kitakarította a műhelyt, lényén semmi sem ömlött el az istenségből. Noha maga volt a végtelen szentség, tudás és hatalom, mégis hosszú éveken át ebből semmit sem látott a külső világ.

Egész életében csak három évet szánt nyilvános működésre, de — harminc évet a rejtett életre. A Szentcsaládon kívül alig sejtette valaki, hogy valójában kivel áll szemben, semmi rendkívüli nem volt életében, nem tett ok nélkül csodákat, nem vette körül megdicsőülés, hogy mások ámuljanak rajta, — hanem élte a maga visszavonult életét.

Szinte természetes tehát, hogy ha ez a Jézus valamilyen formában közöttünk akar maradni: akkor továbbra is „rejtett Isten“ lesz.

Nem is egyéb az Oltáriszentség, mint kiváló értelemben rejtett életének folytatása. Az istensége megvan itt is, de ki lát abból valamit? Mindent tud, lát; a múlt, jelen, jövő Istene itt is, előtte nincs fátyol, amely gondolatait megállítaná, vagy akadály, mely akaratát megtörné, — de látjuk-e ennek valamilyen jelét abban a végtelenül leegyszerűsített formában, mely szemünk számára hozzáférhető? Megtöri-e itt valami ezt a végtelen magányt, amely ráborul az elképzelhetetlenül egyszerű keretekre? Fellobbannak-e itt valamilyen szikrák, valamilyen kitörései a csendnek, hogy elárulják a rejtőző Istent?

Vágyakozó lelkünk hiába vár jelet. Nem kap a csend mélységéből titokzatos hangokat. A gyertyák sercegésén kívül semmi sem töri meg a csendet. A ránk boruló misztikus homályt az öröklámpa fénye el nem oszlatja.

Miért, miért akartad így, Uram?

A mellett, hogy a mi Istentől igen-igen messze kalandozó életünkért s igazságban és bensőségben szűkölködő életünkért engesztelje Istent, bizonyára azért, hogy így vésse szívünkbe a lelki magány nagy szükségét.

Végtelenül nagy kincs a lelkünk, amelyet féltve kell őriznünk a világ rablóí elöl. Aki lelkét nem rejti el az imádság, belső jószándék és féltés magányába, az előbb-utóbb elveszti azt. Aki nem tud magával időzni egy kissé s nem vonul el lelke szentélyébe számonkérés és lelkiismeretvizsgálat végett, annak lelke sekély lesz és érzéketlen az Isten sugallatai iránt. Az Isten ugyanis általában nem zajban és lármában szól hozzánk, hanem a visszavonult, csendes órákban.

Lelki magány nélkül nincs nagyság, nincs jellem, nincs lélegzadagság! Aki csak mindig szór és szór a lelkéből, de nem vonul a magányba, ahol a lelki kincsek rejlenek, — annak száraz kúttá válik a lelke. Akit csak a nyilvánosság és külső elismerés vonz, az még nagyon messze jár a lelki erősség és erény útjaitól és legfőképp messze az Isten igaz szeretetétől.

A tapasztalat ugyanis az, hogy rendszerint csak a rejtett életet kedvelők tudnak alkalomadtán feltétlenül és nagy energiával Istenért dolgozni, akik pedig futnak a lelki magány elöl, jobbára önszeretetből dolgoznak. Féltő, hogy azok még a farizeusok utcasarkokra kiálló csoportjához tartoznak, akiket az Úr Jézus mindennél jobban elítélt és lelkületüktől szüntelenül óvta övéit: „Vigyázzatok, hogy igazságtokat ne cselekedjétek az emberek előtt, hogy lássanak titeket, mert akkor nem lesznek jutalmatok Atyátoknál, ki a mennyekben vagyon . . . Mikor imádkozol, menj be kamrádba és ajtót betéve, imádkozzál Atyádhoz a rejtekben.” (Mt. 6, 1—6.)

A bűnösök és vámosok felismerték Krisztusban az Istent és Megváltót, de a pöffeszkedő és a külvilág számára élő farizeusok — nem.

Ó, Uram, azt akarod, hogy igazi lelkiéletre tegyünk szert, hogy óvjuk lelkünket és megmentsük és egyedül

az Isten számára szépítsük: azért kötötted annyira a szívünkre példáddal a rejtett életet, hogy a világ hiúságaitól és ragyogásától visszatarts. Nehogy önfeledten kergessük a szirének csábító hívását s sziklákon törjön szét lelkünk edénye. Nehogy belevezzünk a hírnév és gazdagság szélesre taposott útjába, hanem bizonyos mértékben meghaljunk a világ számára s „életünk el legyen rejtve Krisztussal Istenben”. (Kol. 3.)

El kell rejtened, fiam, a szívedet a világ elől, hogy megőrizhesd Istennek. . . Ehhez akarlak segíteni . . . Mert szeretlek téged és szeretem a lelkedet, amelyért életemet adtam.

Igy beszél a fehér Ostyából Krisztus. Ám nemcsak egyszerűen rejtett élete van itt az oltárszekrényben, hanem élettelennek látszó élete. Külső érzékeink szerint kezének, szemének, járásának használatától megfosztott élet az övé. Állandó fogságban él s minden külső behatással szemben tehetetlen és engedelmes. Minthacsak e tekintetben is földi életét folytatná, amikor nemcsak isteni dicsőségét cserélte fel a mi szolgálai formánkkal, hanem még a földi életből is csak azt igényelte, ami a legszükségesebb. Lemondott gazdagságról, tekintélyről, barátairól, édesanyjáról.

Itt az Eucharishtiában pedig még fokozza ezt az életmódot: még külső érzéklő képességeiről is lemond. Mindezt egy nagy célért: csakhogy a tőle legbölcsebben kiválasztott módon köztünk maradhasson, mint az újszövetség áldozata. Milyen hangos, bár néma prédikáció folyik itt arról, hogy az Istenért és lelkünk ügyéért nekünk is ki kell bontakoznunk az anyagi lét öleléséből s a hús és vér akaratot bénító szorításából!

Tudjuk, hogy csak a látszat mutatja a szent Ostyáról az életteleniséget, valójában a legnagyobb tevékenységben van jelen benne Jézus. Nem halott, akaratától megfosztott és személytelen lény van ott, de úgy viselkedik. És éppen ez a mozzanat a szentségi Jézus életében az, amely előtt különösen térdre kell esnünk. Nincs önálló útja és akarata, maga a megtestesült engedel-

messég. Minthacsak az Istentől öröktől elhatározott eucharisztias jelenlét föltétlen és engedelmes elfogadását zengené szentségi némaságában mindig. Minthacsak a mi ősbűnt burjánzó engedetlenségünkért: végletekbe csapó, végtelen értékű ellenszolgáltatást akarna adni Atyjának az idők végéig: „Leszállottam a mennyből, nemhogy az én akaratomat cselekedjem, hanem annak akarátát, ki engem küldött.” (Ján. 6, 38.) — „Az én étkem az, hogy annak akarátát cselekedjem, aki engem küldött.” (Ján. 4, 34.)

Kiszolgáltatja magát a gyarló emberi kezeknek, engedelmeskedik a miséző pap szavainak, bezáratja magát az oltárszekrénybe. Földrengés vagy tűz repeszi meg a falakat: mindenki menekül, Ő marad . . . Imádói szabadságban élnek, csak Ő mozdulatlan, csak Ő helyhez kötött. Mindenki siet ki az életbe, hívja a napsugár, virágos rét, gondok és örömök: csak Ő az, aki marad, mindig bezárva, láthatatlanul megkötözve. Kicsiny szösze gyermek tapsikol előtte, anyja magyarázza, hogy ott van a Jézuska: Ő látja, hallja, de nem nyúlhat feléje: mozdulatlanságra kötötte le magát örökre.

Örök engedelmesség a kenyere . . . Behatolhatnak hozzá szentségtörő kezek: kiszórhatják, taposhatják és szentségi jelenlétét mégsem függeszti fel . . . Nyujthatják tiszta léleknek és méltatlannak; vihetik fogházba a gyilkoshoz, vagy elsődözők fehér seregéhez; nagyvilági örömeiktől megcsömörlött lélekhez és galamblelkű szerzetesnővérhez; betegek halálsóhajos hajlékába, vagy gyertyafényes, virágos környezetbe: egykép megy mindenhová, nincs szabadsága, mert fogságba vetette magát — szeretetből és lemondott szabadságáról — szeretetből.

Ő, hát akkor tudnál-e hűtlen lenni példájához? Tudnál-e lázadó és engedetlen lenni az Isten akarátával, szüleiddel és előljáróiddal szemben? Szabad-e hát indulatoskodnod és elkeseredned a sikertelenségek és a Gondviselés kifürkészhetetlen útjai miatt? Ledobni magadról a kötelességteljesítés és hivatás keresztjét: nem, nem viszem tovább; nem akarom tovább vinni,

nem bírom tovább vinni! Nézd csak azt a mozdulatlan, engedelmes Krisztust és tanulj tőle.

Másrészt, ha Ő így ide van kötözve, szinte odaláncolva az oltárszekrény cellájához, tudnád-e magára hagyni sokáig egyedül?

Ó, siess feléje, vidd be cellája sötétjébe szereteted fényét s szíved melegét. Őleld körül imáddal és virrasztással és csókold gondolatban százszor és ezerszer eucharisztikus leplét. Legjobb, ha szívedet adod neki kehelyként. Boldogok, akik sokszor meglátogatják Őt „fogsága” idején. (V. ö. Máté 25, 36.)

*

Beszélj, beszélj tovább szentségi Jézus! . . . Dehát mit is mondok: Ő itt nem beszél, hanem merőben viselkedésével tanít. Egy szót sem szól soha. Örök hallgatásra van lezárva ajka. Ő, aki mindent lát s a természeti és természetfeletti világ titkai nyitott könyvként állanak előtte, akinek tehát annyi mondanivalója volna: hallgat. Az Isten — hallgat. — No igen, amikor a földön járt, akkor is harminc évig hallgatott a nyilvánosság szempontjából.

Hát akkor, milyen nagy dolog lehet a hallgatás és indulatainkon való uralkodás!

Egyedül van itt hosszú éjszakákon, nappal is órákhosszatt egyedül, mégsem nyitja panaszra száját. Közömbösséggel lótnak-futnak előtte az emberek, talán bántják és szidalmazták, — mégsem szól. Egyesek úgy viselkednek jelenlétében, mintha semmibe sem vennék, minthacsak nem volna bennük hit. Jézus tűr szótlánul. Talán a szomszédságában ünnepi láрма és vigasság tobzódik, rá senki sem gondol, — mégsem nyitja meg ajkát. Szegénység veszi körül; hideg kövek, melyekre nem lehelt szeretetet művészet és nem bélelte puhára szívek melege . . . Nem terjeng körülötte tiszta kezektől hozott virágok illata. Oltár-ruhája szegényes, talán piszkos: minden oka megvolna a panaszra s Jézus — hallgat. És amikor látja a saját kicsinyes énünket kereső törtetést s az istendicsőítésről és Isten országá-

ról való megfeledezést, akkor is a hallgatás iskoláját járja.

Ne legyen hát akkor nekem, Jézusom, száraz és érthetetlen az önuralom, mikor egy egész életen át szívembe akarod sugározni a szentségház magányából. Nem lehetek lelki ember, ha nem uralkodom magamon. Semmiből sem ered a világon annyi rossz, mint a nyelv fékezetlenségéből: ellenségeskedés és gyűlölet, vérre menő küzdelem és mások boldogságának sírja jelzi rombolását.

De nemcsak a lelkiélet területén sántikálunk, míg a hallgatás indulatot lefojtó művészetét meg nem tanultuk, hanem merőben emberi szempontból is hiányos lesz egyéniségünk: önuralom nélkül hiányozni fog bennünk a legnagyobb vonzóerő és a szeretetreméltó tulajdonságok egész világa. Nélküle szép élet, földi és lelki értelemben, lehetetlen.

Hallgató és tűrő Jézus, aki nekem példáddal oly könnyűvé és édessé titted az életművészet rejtett kincseit: engedd meg, hogy hűséges látogatója legyek iskoládnak. Nagyon sokszor akarom szemlélni csendes tanítóműködésedet s jó volna átszívni lelkembe hallgatásod mélységes misztériumát. Akkor bizonyára kedves lennék előtted. Szentségi Jézus, add meg ezt énnekem!

•

Igaz, akkor szentségi jelenlétednek még egy jellegzetességét kell szeretnem: az alázatosságot. Nem szabad a legnagyobb szerencsétlenségnek tartanom, ha megaláztatás ér, ha nem ismernek el az emberek annak, vagy éppen kisebbnek, mint ami vagyok.

Úgy elnézem a te életedet itt az oltáron . . .

Kétségkívül sok helyütt megadnak számodra mindent, amit csak össze tud hozni művészet és emberi buzgóság, de mi az a te örökkévalóságod szépségéhez képest, amelyet érettünk ezekkel a végtelenül szerény keretekkel felcseréltél? Nagyobb megalázódást nem ismer még egyet a történelem.

Ha olyanná tennék magunkat, mint a kiöntött

víz, ha mindegyikünk lemondana akarataról s a legnagyobb tudás és dicsőség, amely csak volt és lesz a földön, a teljes szellemi szegénység és koldussors ruhájában járna: az még mindig hiú ragyogás és érdemen felüli pompa volna szegényes szentségi kereteidhez képest!

De hát Istenem, mióta a Végtelen a véges lét formáiban jelent meg a földön, mióta gyermek lett az Isten, elfáradt az Erő, szenvedett a Boldogság s gúnyolni és keresztre feszíteni mert a féreg a Teremtőt, — azóta már alig történhetett olyan megalázódás, amin könnyen tovasuhanó lelkünk rajtafelejtkezett volna. Mert ha igen, akkor nem volna szabad szomorkodnunk a hírnév és tekintély elmaradásán, a mi vélt nagyságunk megalázásán s még a lélek és Isten rovására is törtetni az elismerésért, — mióta egy falat kenyér látszatára kicsinyítette le magát az Isten!

Az Oltáriszentségből állandóan azt mondja nekem Jézus: ne évődj azon, minek gondolnak az emberek és ne lihegj a világ dicsőségéért, hiszen magadban, lelkedben hordod a legnagyobb értéket; mégha nagy vagy is: szeress — az én példámra — kicsinek látszani, így nem ejt meg a hiúság ördöge és rejtelkedben jobban szolgálhatod az Istent.

Olyan nagyon fontos lenne minél hamarabb eltanulnunk a szentségi Jézustól: szeress kicsinek látszani! Szeresd a hivatásodnak azt a mindennapi, lelkiismeretes végzését, amely nem kívánczik a nyilvánosság és jutalomsóvárgás lapjaira. — Nézd, maga az Isten, mikor közölni akarta magát velünk, az egyszerűség és kicsiség formáit öltötte magára s természetesen nem lett kisebb csak azért, mert kicsit mutat a látszat.

Az igazi nagyság nem azon múlik, mit mutat a látszat. A kicsiben hűnek lenni — nagyság; és a kis dolgokat napról-napra lelkiismeretesen végezni — hősiesség. Vannak koldus királyok és királyi koldusok. Aki belülről értéktelen s lelkiéletében nyomorult, arra hiába aggatja a világ a címek garmadáját, valójában marad

silány lélek, mint ahogy az őszvér helyzetén sem változtat az, ha fejedelmi módon felnyergelik.

Leegyszerűsített szentségi életével a világ végéig óvni akar tehát bennünket Jézus a gögtől. Ha ugyanis értékeink elkápráztatnak, inkább kárát látjuk azoknak, mintsem hasznát. Jó ezért, ha minél többször arra gondolunk, hogy a mi minden fényességünk „kölcsonzött” fény Istentől. Őt kell tehát visszasugároznunk és Őt kell vele szolgálnunk az Úr Jézusra mutató Keresztelő Szent János gyönyörű megállapításával: „Őneki növekedni kell, nekem pedig kisebbülnöm.” (Ján. 3, 30.)

Ezzel ellentétben a gögös csak magát keresi és még az Istent is trónfosztottá teszi magában, ha önző érdekei úgy kívánják s míg azt hiszi, hogy lelke fényes, észrevétlenül megtelik áthatolhatatlan sötétséggel, ahova a szigorú és tárgyilagos önismeret lámpáival soha be nem világított. Így mindegyre kevesebb lesz benne az igazságosság és elfogulatlanság — saját magával szemben is és másokkal szemben is. A hiúság a gög egyik csúcsáról a másikra ragadja, ahonnet biztos a lebukás. S mert saját hibáival szemben örökké vak volt, most olyan nehéz a — felemelkedés.

.

Elrejtettség, engedelmesség, hallgatás, alázatosság: emberi természetünkkel annyira tusakodó tények, — titeket szorított Jézus keblére az Oltáriszentségben! Ki hinné, ha nem ez volna az Isten stílusa!

Ezek szerint az Eucharisziához nem közeledhetünk sűrűvérűséggel és őszönös indulatokkal, mert csalódás vár ránk. Előbb le kell tennünk a lélek nehezékeit és meg kell oldanunk a kötelékeket, melyek lenyomják szárnyalását s úgy mennünk hozzá, odaadón és odasimulón.

Nem, nem lesz hideg a légkör, mely körülötte él s a tanítás, mely róla árad, nem lesz lelkünk virágainak és szívünk vágyainak haldoklása. Ellenkezőleg: a mélyről fakadó, nagyon aktív és nagyon bőséges élet forrása.

Azok, akik mégis érthetetlenül állnak az Eucharisztia előtt: még mindig az elméleti elgondolások világában élnek. Az eucharisztikus Jézus tanítását azonban nem lehet elképzelésekkel megérteni. Azt érezni kell boldog tapasztalásból.

Ó mondd, miért?

Igen, gyakorlati átélésből kellene tudnunk, hogy mi az Eucharisztia. Így kellene lennie, ha nem volnánk olyan kimondhatatlanul gyarlók és legtöbbször részére — talán egy életen át — nem állana elmosódott messzeségben a szentségi Jézus. Nem kapcsolódtunk bele meleg életáramlásaiba, a partokon ragadtunk, miközben az isteni szeretet folyamai elzuhogtak mellettünk s mi érthetetlenül bámultunk utánuk a messzeségbe.

Ez a mi tragikumunk. Fázunk a tűz mellett és sötétség borul ránk a fény közelében.

Miért, miért?

Miért szomorkodsz egyedül, ha rád nehezednek a megpróbáltatás órái s lelkedből a sors csapásai ki akarják oltani a bizalom és remény mécsesét? A tabernákulumból állandóan hallatszík az isteni szó: Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtak és terhelve vagytok és én megennyhítlek titeket — és te nem mégy. — Az Úr Jézus vágyakozó és segítő szeretetében mintegy kiáll az élet országútjaira: keresi a lelkeket, akikre ránehezedett az élet, akik elfáradtak az úton s te leállsz és nem mégy felé. Magadba zárkózol, a szemedet elönti a könny, vagy magábarévült, szürke közy és nincs annyi energiád, hogy az oltárhoz vánszorogj, ahol — mint tudod — az Isten Fia vár rád, mert szeret téged.

Testvér, tudom, nagy dolog történt: rombadőltek a terveid, meg kellett állanod a cél előtt, vagy éppen arról van szó, hogy a halál elszakította mellőled azt, akit úgy szerettél. Tudom, most úgy érzed, hogy cél-

talanná vált az életed és úgy rémlik, mintha kiszakították volna a szívedet.

De ha oda tudnál menni a szentségi Jézushoz, hidd el, megértené a te igen nagy és kegyetlen fájdalmadat, megerősítené lelkedet s az örök élet szikráival törné át azt az áthatolhatatlan sötétséget, amely fojtogat és amelyet semmiféle emberi okoskodás és gyógyszer meg nem orvosol. Olyan jó a föltámadást és örök életet hirdető Eucharisztia fehérségét nézni akkor, amikor sötét órák rohannak ránk!

Ne gondold, hogy valamelyes reménységszikra vagy vigasztalás nélkül bocsátja el Jézus magától azokat, akik válságos órákban hozzá fordulnak.

Mi azonban, minthacsak végzetes sötétenlátással volnánk sujtva, nem vesszük észre a felemelkedés útját, hanem inkább a világ felé tárjuk ki kezünket és kétségbeesetten rimánkodunk vigasztalásért. Jézus szeretettől dobogó szíve meg ott vár a szentségházban, mint félreismert és meg nem értett Szeretet, aki többek között ezeknek a sötét óráknak kedvéért is akart közöttünk maradni. Ezt jól tudjuk, — de nem méltányoljuk.

Miért? Miért?

Mondd, miért nem gondolsz rám, — így szól hozzád Jézus a tabernákulumból — mikor valamilyen megaláztatás ér, amelyet nem vártál, és meg sem érdemeltél, vagy ha igen, annyira borzad tőle a természeted. Miért nem gondolsz rám, ha bánatnak és méltatlanságokkal illetnek? Rám, aki mindezt vállaltam érted az idők végéig az Eucharishtiában.

Ha nem értél el karriert, nem vált be az út az ünnepléshez és elismertetéshez, gondolhatnál rám. Ha szegény maradtál, ha bánt, hogy hiányzik életedből a pompa és fény, s ruházatod és életkörülményeid nem engednek meg divatot, gondtalan szórakozást: könnyebb-ségedre volnék, ha őszintén gondolnál rám.

Mikor olyan nehéz a hallgatás és tűrés, mert az igazság melletted áll, de nem szólhatsz, — miért nem

gondolsz reám? Veled éreznék és szívedbe megnyugvást sugároznék át. Ha durvaság ér és lelked legszentebb eszméiben gázolnak, miért nem gondolsz megtiport szeretetemre az Oltáriszentségben?

Ha káromkodást hallasz, miért nincs viszonzásul egy vigasztaló szavad hozzám? Ha háttérbe szorítják valahol ügyemet, miért nem lángol szívedben az elhatározás, hogy még nagyobb elszántsággal dolgozol értem?

Amikor olyan nagyon kitör belőled a gőg, olyan nyers vagy az emberekhez s fázol egy kis önmegettágtástól, miért nem gondolsz reám?

*

Tudom, hogy sokszor a lelki szárazság sivatagjába téved a lelked s olyan nehéz az áhítat szárnyára lelned. Ilyenkor úgy érzed, hogy rögbeszáradt lelkedben minden lendület, és soha nem fogsz kedvre derülni az életben. Lehet, hogy a sok szenvedés merítette ki lelkedet, lehet, hogy belefáradtál a kíméletlenül hajszoló életbe.

Az is lehet, hogy sikerült sok küzdés árán elfordulnod a világ üres szórakozásaitól s az oltárnál kerested örömeidet. Már-már érezted, milyen édes a lelkiismeret békéje . . . Úgy folyt ajkadról az imádság, mint a méz s oly örömmel töltött el a szentáldozás, mintha a mennyország kivilágított csarnokaiba léptél volna, s fáradt fejednek maga a Szent Szív készített puha pihenőt. Így is volt . . .

Egyszerre csak hirtelen kiapadt a lelki örömök kútja. Megértem, fiam, szomorúságotat, hiszen a bűnös földi örömöktől elfordultál és a másikat, a mennyeit, most nem érzed. A gonoszlélek is ott settenkedik nyomodban, hogy szünet nélkül rád erőszakolja a kishitű gondolatokat. No, hol van most a te Istened? — gúnyolódik. Hol van erényeid jutalma? Ilyen és ehhez hasonló gondolatokkal üldöz, hogy még nagyobb zavart keltsen lelkedben és elszakítson az oltártól.

Remélem, nem tartozol azok közé, akik azon-

nal kedvüket veszítik s egy kis próba elszakítja őket Istentől. De hát nézd: nincs esetleg benned a hiba, vagy nem szolgál javadra, hogy megvontam tőled egy időre a lelkiek édességét? Lehetséges, hogy elbízta volna magad a zavartalan békében. Az is lehet, hogy nem használtad jól ki a kegyelem óráit és most ösztökélést kapsz rá a lelki örömök megvonásával.

Esetleg még ki sem érdemelted a lelki vigasztalásokat, csak előlegbe kaptad s csak a szebb jövő reménye az, ha érzed hiányát, mert még jobban megbecsülöd, ha újra birtokába kerülsz.

Miért leszel tehát mindjárt kishitű velem szemben és miért bántod meg szívemet azért, mert jót akarok neked? Ha csak akkor imádkozol, mikor jól megy a sorod s csak akkor keresel fel, amikor érzelmekben áradozhatsz, vajjon nem inkább magadat szereted-e, mint engem? Fáradt, száraz lelkületedben miért nem gondolsz bágyadtságaimra és megkísértéseimre, melyeket életemben elszenvedtem s arra az örökös magányra, amelyet az Eucharisziában vállaltam?

Boldog Angela szerint most mutathatnád meg szeretetedet irántam, mert az olyan áhítat a legkedvesebb Isten előtt, amelyre „erővel kényszerítjük” magunkat, azaz, amelyre nem kedvtelésből és hangulatból, hanem egyéni szárazságaink legyőzésével, akár önmegtagadás árán jutunk el. Az ilyen áhítatban nagyobb szeretet rejlik, mert — mondja Szal. Sz. Ferenc bölcsen — „szívesen csókol kezét édesanyjának a gyermek, ha cukrot kap tőle; de bizonyára több szeretetre mutatna, ha akkor is csókkal illetné, mikor keserű ürömet nyújt neki”.

Az sem bizonyos, fiam, hogy magadra hagytalak, csak azért, mert nem érzed az oltárról vigasztalásaimat. Az Eucharisztia kisugárzását, valamint az adorációk, szentséglátogatások és szentáldozások hatását nem az érzelmi kitörések jelzik . . . Lehetséges, hogy a legnagyobb lelki szomorúság idején ott vagyok a lelkedben. Assiszi Sz. Ferencet két évig gyötörte a lelki szárazság, de erőt vett magán és vidám maradt min-

díg; és jól tudod mit feleltem Szent Lidvina nagy érzelmi kitörésére: „Hol voltál, Uram, negyven évig?” — „A szíved legmélyén.”

Veled vagyok tehát a lelki szomorúság és lelki szárazság idején is, csak tisztítani és magamhoz ölelni akarlak általuk.

Miért futsz hát idegen orvosságok után? Miért vagy hozzám hálátlan s miért nem hallod szavamat?

Általában kellene, hogy közvetlenebb légy hozzám s nagyobb melegséggel gondolj rám távolból és közelből. Munkahelyedről is küldhetsz egy-egy üdvözlőt, s lélekben a kőrengetegek közül is hozzám szállhatsz néhány pillanatra, ha tényleg nincs időd meglátogatásomra. Milyen kedves az, mikor valaki kinn dolgozik a mezőn és feléje integet faluja templomának tornya; az igaz, hogy minden virágból valamilyen módon én nevetek feléd s teremtő erőm ott van a legkisebb fűszálban is, de réteken és hullámozó völgyeken át lelkünk ott találkozik igazán, ahol az a kis torony kiemelkedik a zöldelő koszorúból.

Tudom, televagy a magad földi és lelki gondoljaival. Vannak gyermekeid? miért nem hozod őket hozzám, hogy megáldjam őket és szívükbe ültessem az oltár hitét és szeretetét. — Úgy érzed, hogy hitvesed távolodik tőled s valami nagyon mély szakadék van keletkezében köztetek. Miért nem panaszkodol nekem?

Hátha rá tudnád venni, hogy ő is eljöjjön hozzám, csak egyszer . . . Én már ránéztem kemény, kérgesszívű emberekre, bűnösökre, szikla-lelkekre s attól kezdve nem volt nyugtuk. Jöjj, imádkozz csak eltévedt élettársadért, elkallódott gyermekedért. Szíved nagy terhét újból és újból tedd le ide az oltárra; helyezd oldalam sebébe leányod boldogságát . . . fiad lelkét . . . hitvesed életét . . . Az imádkozó hitveseket és édesanyákat különösen szeretem.

Vannak bizonyára lelkek: ismerősök, jóbarátok,

akikért nagyon aggódsz, miért nem imádkozol értük? Vannak elköltözött szeretteid, miért nem kéred számukra a tisztítóűz számkivetésének megrövidítését s a boldog örökkévalóságot . . . Valaki, aki közel áll hozzád, súlyos beteg, talán halálán van, miért nem kéred számára a szent Útravalóban a megvigasztalás és megerősítés kegyelmét?

Miért van az, hogy itt vagyok köztetek s szeretetért szeretlenséggel fizettek?

Miért nem szeretsz igazán?

Látod, hogy megszámlálhatatlan sokaság hömpölyög az életben, akik ügyet sem vetnek rám, hát akkor legalább te miért nem sietsz helyettük felém? Nem látod, hogy ha szenvedni tudnék, mérhetetlenül többet kellene szenvednem, mint valamikor, mert megsokszorozva támadt fel a keresztfeszítő tömeg ellenem. Akkor néhány százan, néhány ezren kiáltották: a „feszítsd meg“-et, most nemcsak milliók, hanem egész birodalmak rendezkedtek be ellenem.

Vérző templomkövek, golyózáportól eltorzított feszületek, ledöntött Krisztus-szobrok, meggyalázott szentélyek, átszúrt szentostyák borítanak fekete árnyat eucharisztikus arcomra mindenütt. Elhurcolják a szentélyből az imádkozó embereket, fehér lelkeket és lilomos szüzeket fojtanak vérözönbe, akiknek egyedüli bűnük az, hogy szerettek engem s nekem ajánlották fel szívüket.

Tengernyi árulóm van s ma nem egy, de millió és millió lándzsával vernék át szívemet és száz halált itatnának velem a kínok epéjével. Százszor és ezer-szer förtelmesebben gúnyolnak ma, mint valaha.

Miért nem szeretsz legalább te igazán? Miért nem érzesz velem oly mélyen, amennyire emberszfv csak képes; miért nem sietsz hozzám, mint a gyermek atyjához, akit szeret s a megbántásokért engesztelni igyekszik.

Miért nem vagy élő örökmécs oltáromon? Hűséges, ragaszkodó, engesztelő fény.

Miért nem vagy élő szentély, ahonnan soha ki nem úznak. Élő cibórium, amelyet a szív melege tesz édessé és puhává?

Miért, hogy még mindig áldozat az, ha egy-egy félórát nálam töltesz? A szentáldozásaid miért hidegek s a lelki áldozásodban a vágy miért szürke és fáradt? Miért tartod sokszor tehernek a szentmisét s túl hosszúnak a félórát, amelyet rá szánsz?

Miért, hogy az oltárainnál csörgedező kegyelmi forrásokhoz oly nehezen hajolsz le s oly ritkán tudlak a szívemre vonni úgy, hogy egészen az enyém légy? Mondd, miért?

Ó, emberi lélek! Szentségi Jézusod körüljár és embereket keres, akik a lelkek után való éhségét megcsillapítják . . . Szíveket keres, akik vágyakozó szeretetét megértik és visszonozzák . . . Puha kezeket keres, akik eucharisztikus homlokáról leszedik a láthatatlan töviskoszorút, amelyet kegyetlenségből és közönyből font köréje a hálátlanság.

Lelkeket keres, akik megvigasztalják, s akiknek kedvéért a többin, a távollévőkön is megkönyörül.

Ugy-e, közéjük akarsz tartozni?

A megtalált paradicsom

Bárcsak megértenők az Üdvözítő hívását!

Milyen boldogok is a lelkek, a hófehér báránycsok, akik veled vannak. Zöldelő réteken mennek, virágos tisztásokon s kristályos forrásokból enyhítik szomjukat.

Mintha semmi sem hatna el hozzájuk a világ zajából, úgy követik a Bárányt. Szemükben a tiszta lélek szépsége ragyog és arcukon a béke, amely az istenközelség tudatából ered.

Szemükben nem lángol indulat. Mennek, mintha nem volnának viharai, mintha nem ismernék a test és vér lefelé húzó ösztönét. Gondolataik nem kúsznak a sárban, hiszen a hegyi legelők felé visz útjuk, ahol a bíbor hajnal üdesége és fenyvesek illata csap arcukba.

Vágyakozással nézünk utánatok, Isten választott csapata, akik a mindennapi élet szűrkesége és hullámvérése fölött mentek az eucharisztikus Vezér után!

A világ egy része nem ért meg benneteket s azt mondja, hogy exaltáltak vagytok, fanatikusok és misztikus bolyongók. Ó, boldog fanatikusok, akiket az istenszeretet tart megszállva és szárnyat öltött a lelketek, ott, ahol a nehézkes ember bambán leáll, s bár verejtéken és lélektisztuláson át, de követitek az égi Bárányt.

Tudom, milyen ez a boldogság, mert tudom, milyen volt nélküle az élet. Tudom, hogy itt a földön ez a lélek megtalált paradicsoma: Jézus Szívében lakni, a fehér Jézus fehér báránycsok között lenni.

.

Bizony valamikor nem gondolta az a hűtlen báránycsok, hogy olyan szomorú lesz az út Nélküle. Kezdett elmaradozni a nyájtól; keskenynek találta az

utat és gondtalan pihenőre vágyott. Jobbról-balról dús legelők hívogatták s árnyas bokrok és melegsínű, nagy virágok kacérkodtak vele . . .

Egyik napon aztán végkép szem elől tévesztette a nyáját. Egyelőre jó nagyot szundikált a magános domboldalon. Azután szerfölött tetszett neki, hogy mindenfelé szaladgálhat, nem kell mindig a Pásztor sípjára lesni. Vitte a vágy és a szabadság bolondos tüze, amely úgy égett szemében, mint hamuban a parázs. Rá sem hederített, hogy közben szép fehér gyapját ellepte a por. Csak amikor alkonyodni kezdett, akkor borzadt meg kissé, mert nem érezte maga mellett a gondoszemű Pásztort.

Végül elnyomta a fáradtság, de nem tudott elaludni, csak kerülgette szemét az álom. Most nem virrasztott mellette a pásztortűz nyájas fénye, legfőképp pedig nem érezte a Pásztor tekintetének biztató varázsát. Sötét, csillagtalan volt az éjtszaka, amelyben minden falevél hűtlenségéről beszélt s a sakálok és farkasok ordításában a halálfélelem rémsége sikongott.

Mikor megvirradt, ismét nekibátorodott. Zord és szikes volt ugyan a talaj, amelyen járt, de legalább most szabad és önálló — vigasztalta magát. A való azonban mégis csak az volt, hogy hihetetlenül elhagyatottnak érezte magát. Úgy vágyott szeretetre s úgy szeretne volna hallani ismét a Pásztor hazahívó furulyáját. Akkor nem egyszer rá sem hederített, most úgy fájt a szíve utána. De hát a nyáj eltűnt; elveszett szeme elől a Jó Pásztor s talán soha, soha nem akad rá az életben.

Mert olyan nagy lett a távolság közöttünk, s olyan végeláthatatlan a sivatag, amelybe jutott! A szakadékok és tövisek közt merő sebbé vált a lába s el-elakadt a lélekzete a forró homokban . . . Ó, hová lettek a zöldelő rétek és pálmaligetek, ahol a boldogság és béke baldachinja borult föléje! Hová lett a forrás, és hús alkonyat s a virágkehelyből csillogó reggeli harmat? Hová lett a lélek békéje s a szemek tekintete, mely olyan volt mint a tiszta tó kéksége.

Most ott vánszorog a sárga sivatagban. Megáll; nem, megbotlik a sűrű bozótban. Most mintha odafordulna a kéklő domboldal felé, ahonnan elmaradt, s amerre jár most a boldog fehér nyáj . . . Isteni Pásztorom, — suttogja magában — tudod, hogy bánom, mindent bánok, bár szíveden sírhatnám el bánatkönynyeimet!

De mikor a sivatag oly hosszú . . . s a távolság hozzád oly igen nagy! . . . Nélküled pedig el kell pusztulnom.

Sokan voltunk így. A bűn rászédettjei s hazug álmok kergetői, akik a mennyei manna ízetlennek találtuk s kacéran integető almák után vágyódtunk, hogy aztán hamuvá változzanak el szánkban. Elhagytuk az élő forrást s pocsolyák mellé telepedtünk; a „minden izzel és édességgel teljes” Kenyér helyett penészgombák mellé ültünk.

Az eltévedt bárány sorsára jutottunk . . .

S ekkor valaki lehajolt hozzánk és óvatosan kibogozott a töviserdőből; felkeltett ájultságunkból s a port és izzadtságot letörölte arcunkról. Jézus volt az, az isteni Pásztor, aki nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtisztuljon és éljen. Aki az egyért otthagytá a többit, a kilencvenkilencet, lehajolt hozzánk a gyóntatószékben, azután magához emelt a szentáldozásban, egészen a szívéhez és még annál is közelebb.

„Szegény tévelygő, miért hagytál el engem . . .”

Jól van, azért nem haragszom rád, szeretlek, hisz az enyém vagy s remélem, többé nem hagysz el engem.

. . . Mi pedig tudtuk, hogy ez volt a boldogság, a — megtalált paradicsom.

Jó azoknak, akik élvezik szépségét, mélységét. Akikhez legfeljebb fájó emlékekben tér vissza az Istentől való elszakadás szomorúsága és az okoz nekik újból és újból fájdalmat, hogy nem lakhattak mindig az Úr hajlékában.

Lehet, hogy nem is gonoszság és rossz akarat ragadta ki őket a nyájból, hanem tapasztalatlanságuk és szívüknek az a mély boldogságvágya. Mert — boldogságkereső az ember. Azóta, hogy elveszett az első paradicsom, — szüntelenül keressük. Tele vagyunk gonddal és szükséggel, de titkon álmokat sző a lelkünk valamilyen nagy, ismeretlen boldogságról.

A sátán pedig, a nagy kerítő, szívesen kapaszkodik belé a léleknek ebbe a tulajdonságába. „Jöjj velem és megmutatom a boldogságot . . .” S otthagytuk gyermekkorunk boldogságának fehér házát s elhagytuk a hajlékot, amelyben valamikor boldogságunk gyertyái égtek s unalmassá vált számunkra a szentély, amelyben szentáldozásainkkor ránk hajolt az Isten . . . Azt hittük, hogy a lélek önvádját máshol kell elhallgattatnunk, mintsem a gyóntatószékben.

Az elveszett paradicsomot hajszoztuk és elvesztettük az igazít: a lélek nyugalmát. Elhitette velünk a bűn, hogy a lélek nyugalmát olyasmi is szolgálhatja, ami lényegében ellentétes a lélekkel. Mint mikor fényt akar az ember és — sötétségbe kapaszkodik; fázik az árnyéktól és — alkonyat felé megy; fél az elmúlástól és a mulandóságot öleli magához!

Azt hittük, hogy kívül kell a boldogságot keresnünk, pedig a lélekben van. A lélek megnyugvása pedig egyedül az Istennel való egyesülésben van. Mivel pedig éppen Istentől szakított el bennünket a bűn, azért hát nincs nagyobb rabló nála.

Homályos zugokban járni a szép élet csarnokai helyett s nem bízhatni éjtszakáinkon az ég alján fénylő csillagokban, — ez a lélek sorsa a szentségi Jézus nélkül!

Jó a bűnbánat után, amikor már nem választ el semmi Jézustól s amikor a tévelygés napjaira csak úgy gondolunk vissza, mint szomorú emlékekre.

Engedd, hogy szíved mellett legyen Úram a lakásom, hogy megpihenjek nálad és megújult erővel szolgáljalak. Nehogy valaha is valami elszakítson Tőled, —

aki lelki nyugalmam és boldogságom lettél. Megtalált
paradicsom a te közelséged és én éberem akarok
vigyázni rá.

Megsebzett, Uram, a Te szerelmed
S hogy lüktet, vibrál, reszket még a lelkem
. Rád lettem.

A félelmed, mint villám megcsapott,
És dübörögve zúgott, zajgott bennem,
. . . Nyomorult szolgád lettem.

És tudom már, hogy minden por, hamu,
Leszállt bozzám a Te nagy dicsőséged,
. . . Imádlak Téged.

Borodba fojtsd a lelkem, én Uram,
S az életemet olvaszd a Kenyérbe,
Talán megérné, — talán megérte . . .

És végy el mindent, mindent, én Uram,
Vedd a testem, vedd a vérem . . .
.

A homlokom csak szégyenfelhő járta,
Legyen most szent lábaid számolya.
.

Parazsat is adok Neked, Uram,
Ime, a két dologtalan kezem
Tömjén legyen, mirha legyen.
— — — — —

A szemem tévedések bús lámpája,
Oltsd el, Uram, imádságos sfrásba,
Senkit se lásson . . . senki se lássa.
— — — — —

Aki vagyok, vagy aki volnék
Csak Hozzád visz már az én utam
És mindent Neked adok, én Uram.

(Paul Verlaine — Kepes É.)

Lelkem élete

Azért akarta az Oltáriszentséget, hogy vele azt adja vissza, ami elveszett: a boldogító örök életet. Sok gondolatot ébreszt bennünk az Eucharisztia, de ha abban a hófehér ostyában Jézus örök életet osztogató ajándékát is kell látnunk, akkor telik csak meg csordultig a lelkünk. Hát akkor vágyaink netovábbja és a lelkünk mélyén siró boldogságösztonre adott felelet az Eucharisztia!

„Amint küldött engem az élő Atya, és én Atyáért élek, úgy, aki eszik engem, az él énérettem.” (Ján. 6, 57.) — Azt mondja Jézus e szavakkal: irántatok való szeretetből az isteni életforrásból akarok nektek adni, hogy akiknek mindenük tőlem van, azoknak életük is legyen énérettem.

Nemcsak azért maradt tehát oltárainkon, hogy engesztelő áldozatunk, hanem ételünk is legyen a kegyelem és örök élet természetfölötti világának táplálására. Ő adhat életet nekünk, mert maga az Élet. „Miképp az Atyának élete vagyon önmagában, azonképp adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában.” (Ján. 5, 26.) Azért jöttem a világra, hogy „életük legyen és bőségesebben legyen”.

Kenyérré és itallá is azért tette magát, hogy valamilyen módon hozzánk férközzék s az Élet számára átmentse lelkünket. „Én vagyok az élet kenyere; aki énhozzám jő, nem éhezik, és aki énbennem hisz, soha nem szomjúhozik . . . Én vagyok az élő kenyér, ki mennyből szállottam alá . . . Aki e kenyérből eszik, örökké él . . .” (Ján. 6, 35. 51.)

Sok vigasztaló szava van az Úr Jézusnak, melyre úgy hajtja le az ember a fejét, mint puha párnára;

szavak, melyek biztatóan szólnak, mint sötétben a fénylő csillagok, de vannak-e ezeknél mélyebbek és fénylőbbek? Ó, csak mondd, Uram, mondd az örök életnek azokat az édes ígeit, amelyekről a különben szűkszavú evangéliumban oly sokat szóltál. Kifejtetted mennyei kenyered hatását, s szavaidból az élet folyamai és a megváltás bűvös erői szakadoznak fel.

*

Egyben a Gondviselés egyik legbölcsebb tényét köszönhetjük az Oltáriszentségben, ha arra kell ráébrednünk, hogy az isteni Jóság tulajdonképpen alig is hagyhatott volna bennünket olyan szentség nélkül, amely lelki táplálásunkat szolgálja. Aquinói Szent Tamás így okolja meg az Oltáriszentség létezésének illőségét: Isten éppúgy gondoskodik rólunk a természetfeletti kegyelmi életben szentségek által, mint a természeti rendben természetes eszközök által; ezért a lelkiélet végezt rendelt szentségeket bizonyos fokban a testi élet mintájára hozta. Amint a természeti rendben a testi életet a szülők nemzése által adja, úgy a lelki újjászületést egy szentség: a keresztség által. A testi életben a megerősödést a növekedés adja, a lelkiéletben a megerősítés szentsége: a bérmálás. Végül pedig amint a testi életben a fennmaradást a táplálkozás szolgálja, úgy a lelkiélet táplálására és fenntartására: az Oltáriszentség szolgál.

Ó, szentáldozás misztériuma, kimondhatatlanul több vagy, mintha a maga istenemberi formájában látnók és hallanók Jézust! Összehasonlíthatatlanul több vagy, mintha az ég minden dicsőségében szemlélhetnők Jézust, angyalainak társaságában és istenségének fényzőnében. Hiszen olyan vendégségben részesítesz, amelyben az Isten Fiának testét és véréét vesszük halandó magunkhoz és eltelünk minden mennyei áldással.

Szent vendégség, „melyben Krisztus vétetik”. Élet szentsége, amelyben a boldogító szavakat hallhatja a lélek: „A mi Urunk Jézus Krisztus teste, őrizze meg lelkedet az örök életre.”

Az Eucharisziát a szentáldozás gondolatával együtt kell néznünk és akkor megértjük, hogy mennyire bölcs annak külső megjelenési formája. Mert ha táplálékul van szánva, szinte nehéz lett volna más, ennyre illő és kifejező külső színt választani számára. Különben is, az ételhez, ill. evéshez az üdvösségrend legmélyebb tényei fűződnek: a bűnbeesés és eredeti bűn, következésképp a megváltás szükségessége.

Étel evéséből eredt az örök halál, s íme — Ételt ad az Isten ellenszerül, melyből jó az örök élet. Fának gyümölcse révén veszítettük el az üdvösséget, s íme — fának: a keresztfának gyümölcse: az Eucharisztia adja vissza az életet. Étel miatt szakadtunk el az Istentől s az Eucharisziában étel révén jutunk vele ismét kapcsolatba. Nem lett volna szabad kívánnunk azt az ételt, mert halál volt hozzá fűzve, ezt az ételt kívánnunk és vennünk kell, mert az élet záloga: „Bizony-bizony, mondom nektek: Ha nem eszitek az Emberfiának testét és nem isszátok az ő vérét, nem leszen élet ti bennetek.” (Ján. 6, 54.)

Az egyik étel miatt kiűzték az embert a paradicsomból, — a másik miatt visszafogadják. A paradicsomi ételből akaratumk és értelmünk romlása származott, — az Oltáriszentségből akaratumk erőt és értelmünk megvilágítást nyer. A paradicsomi evés, a lélek mellett, a test iszonyatos pusztulását hozta, az Oltáriszentség a test megdicsőülésének is forrása . . . Az egyik étel engedelmességből született, a másik — halálíg való engedelmségből. Az egyik átkot hozott, a másik áldást. Az egyik miatt haraggal tekintett Isten a földre, a másik miatt szeretettel néz reánk.

Az Oltáriszentség mint étel, minden tekintetben ellenhatása a paradicsomi evésnek. Ezzel a csodálatos ellen-étellel minden megmenthető, ami a régi miatt elveszett! Mennyire méltó és szép, hogy megváltásunk kivirágzása és betetőzése éppen az Eucharisztia.

Igaz, magunkban hordjuk továbbra is annak a végzetes ételnek következményeit. Halálgondok közt járunk, s a könny és mulandóság kenyér-kosztján élünk, de

csak kezünket kell kinyujtanunk s egy másik kenyérrélelünk, melyből a győzelmes örök élet fakad. Így, ha el is ér majd bennünket egyszer a halál s a „test el is rothad majd, de az élet csírája ki fog sarjadni és az utolsó napon pompás virágként fog a sírból kihajtani”. (Nicolussi).

Csodálatos kenyér és a szó teljes értelmében vett isteni vendégség az Eucharisztia! Lényünk szellemi részét táplálja, éppúgy, mint a közönséges kenyér a földi életet.

Érdekes, hogy a szentáldozás hatásait, legalább is részben, kitűnően szemlélteti a természetes táplálék hatása. Amint ugyanis az étel megerősíti és megújítja a testet, valamint gyengeségeit és gyarlóságait meg-reparálja, úgy az Oltáriszentség is hasonló eredményeket művel a lélek életében. Maga nem öltözteti a kegyelmi állapotba a lelket, ezt megteszi a keresztség vagy a bűnbánat szentsége, — de megőrzi és növeli bennünk a kegyelmi életet, meggyógyítja lelkünk gyengeségeit, eltörli bocsánatos vétkeinket, mérsékli rosszra való hajlandóságainkat, főképp szenvedélyeink tüzét úgy, mint semmi más a lelkek világában.

Mindezt azáltal eszközli, hogy vele magával az Istennel lépünk benső egységbe: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, én bennem marad és én őbenne.” Ám, aki Krisztussal van, illetőleg akit Krisztus emelt fel saját magához egységbe, az a végtelen szentséggel és igazsággal lépett kapcsolatba, nem kevésbé, mint a szőlővessző a saját tökéjével: Én vagyok a szőlőtő és ti vagytok a szőlővesszők; aki bennem marad és én őbenne, az sok gyümölcsöt terem. — Mivel pedig az embert a gondolat, akarat és cselekedet teszi ki, azért a Jézussal való egyesülés gyümölcsei az embernél abban mutatkoznak, hogy gondolataival, akaratával és cselekvésével: „őbenne” marad.

Vajjon a Krisztussal együttélő lélek gondolatainak és értelmi világának alapvonása lehet-e más, mint a

hit? — Csak ez esetben lehetséges benső összeköttetés Jézus és a lélek között, ha az értelem értelmi odaadással símul titkokat és tanításokat reveláló szívéhez. Nem véletlen tehát, hogy éppen az Oltáriszentség megalapításával kapcsolatban mondja Jézus a hitetlenkedő zsidóknak: „Aki hisz énbennem, örök élete legyen.” (Ján. 6, 47.)

De a gondolatnak és értelemnek kisugárzásai is vannak, — ez az akaratvilág, amely a Krisztussal egyesülő léleknél szükségszerűen a természetfölötti elkötelezettség jegyében áll. Lehetetlen másképp az olyan léleknél, amely Jézusa keblén pihen, sőt ennél is mélyebb összeköttetésben él vele: mint a gyümölcs a fával, a virág a szárral, a fény a fényforrással. Vajjon lehet-e ellentétes akarat benne Jézussal szemben?

Ilyenképpen a szentáldozás világosan kijelöli cselekvéseink útját is, hiszen „benne vagyunk és ő mibennünk”; márpedig Szent Pál szerint: „aki az Úrhoz ragaszkodik, egy lélek ővele”. (I Kor. 6, 17.) Természetes is, hogy a szőlővesszőnek a szőlőtőhöz kell igazodnia és a tagok fölött a fő dirigál. A szentáldozásban átadjuk magunkat Krisztusnak, aki istenségének és erényeinek mélységével hozzánk költözik, természetesen nem azért, hogy élettelenül viselkedjék bennünk, hanem „élőnek mutassa magát, cselekedetekkel”. — „Erő ment ki belőle”, mondja róla a Szentírás s ezt az alaptermészetét fejtí ki lelkünkben is, ahol a lélek élete akar lenni: „Aki eszik e kenyérből, élete leszen énérettem.” A szentáldozásban teljesül be Jézusról igazában az Apostol szava: „Ki nekünk az Istentől bölcsesség és igazság, megszentelés és váltság lett.” (I Kor. 1, 30.)

Bizony, aki a szentáldozásban igazán ráhajol Krisztus keblére és belekapaszkodik kegyelmeinek vitorlájába, az a tökéletesség nemsejtett magasságaira lép föl, mert lelkének szépsége közvetlenül az Isten lelkéből sugárzik, és élete Isten mélységeiből táplálkozik.

A szentáldozásban tehát a lélek természetfölötti szépségtől átítatott állapotba kerül, mert egészen megmerült és felolvadt Krisztusban, úgyhogy illenek rá Szent Pál szavai: „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem.” (Gal. 2, 20.) A lélek misztikus „beletemetkezése” ez Krisztusba, amely által a régi ember meghal és feltámad az új, a Krisztust önmagában kialakító ember. (V. ö. Róm. I. 6.) Mert éppen azáltal válik az Élet kenyérévé az Oltáriszentség, hogy a közönséges élettől eltérően, nem mi alakítjuk át Krisztust magunkká, hanem, mint magasabbrendű, ő emel fel és hasonít át magához. Mint a nemes oltóág, mely nem veszik bele a vad alany nedvkeringésébe, hanem ő szelídíti át magához annak vadságát.

Azért jön Krisztus hozzánk a szentáldozásban, hogy messzire kalandozó gondolatainkat s lázadózó cselekedeteinket magához hajlítsa és beleolvassza a krisztusi élet tiszta aranyába, amint szépen és sokfélekép fejezik ki e gondolatot a szentmisék áldozás utáni imái: „Kérünk, Uram, vedd hatalmadba égi ajándékok tevékenységével értelmünket és testünket, hogy ne saját érzékeink, hanem az ő kihatásai uralkodjanak bennünk.” (Pünk. u. 15. vas.)

Mint mikor a dohos levegőből és bebörtönözöttségéből kijut az ember az azúrkoszorús életbe és virágos mezők nyitnak eléje végtelen távlatokat egészen a mennyországig: olyan számunkra a szentáldozás.

Mint mikor felszakadozik az éjszaka az ember lelkéről s a rózsázó hajnal fényé gyújtja a sötétséget, úgyhogy a fényesség most már soha többé el nem tűnik: olyan a szentáldozás.

Mint mikor a lélek gyökere, mely eddig táplálék nélkül tengődött a szikes talajon, hirtelen mélységekre talál, ahonnet teleszívja magát a tavasz örök életű nedvvel: olyan a szentáldozás.

Csodás táplálék az eucharisztikus táplálék!

Hogyan megy végbe lelkünkben ez a csodálatos „átállagulás”? Az titok . . . Aminthogy a természetes

táplálék útja is titok, mennyivel inkább akkor — Krisztus testéé. — De van-e lehetetlenség Krisztus megdicsőült teste számára? Fogantatott a Szent Szűz méhéből s világra jött a nélkül, hogy valamit áttört volna és beszennyezett volna; jön, mint a napsugár, terjed, mint a gondolat . . . mint a villám, mely átüt méteres falakon, mint az átszellemült lény, amely megjelenik zárt ajtók mögött. Más törvényei vannak, mint a mi testünknek.

Hogy hogyan történik a szentáldozásban az áthasonulás s az isteninek csodálatos beleválása lelkünkbe, azt nem tudjuk. De hogy mikor, mely pillanatban, arról az ajkunkra helyezett szent Ostya biztosít.

.

Megyek hozzád, — e szavakat hallok a kicsiny Ostyából — megyek hozzád, hogy isteni életem szikráit átússem lelkedbe és örök életed legyen.

Megyek hozzád, hogy meg ne fogyatkozzanak lelki erőid az anyaggal folytatott harcban; megyek, hogy kegyelmemnek végtelen folyamait átöntsem lelkedbe, hogy veled legyünk én és az Atya és a Szentlélek s a mi életünk boldog és örökkévaló áramába belekapcsoljuk lelkedet is.

„Egy kenyéren” élek veled, hogy te az enyém légy és én a tied s örök életed legyen velem.

Nem szorítja-e össze szívünket a szentáldozás misztériuma s nem kell-e itt tágranyílt szemekkel szemlélődni, térdreessen és úgy rámerengeni a mélységke Óceánjára? Vagy inkább felugrani, felujjongni s az öröm himnuszába fogni!

„Ma nálad szállok meg”

Nem lehet nagyobb öröme a léleknek, mintha azt mondja: holnap áldozni megyek! Mikor pedig felvirrad rá a szentáldozás napja, úgy érzi, mintha neki is üzenné az Úr, mint Zakeusnak: „Sietve szállj le, mert ma a te házában kell maradnom.” (Lk. 19, 5.) — A kistermetű Zakeus csak látni szerette volna Jézust, azért mászott fel a fára, és íme, vágyódó szeretetét mennyire megjutalmazta az Úr! Nem is tudott hova lenni az örömtől, hiszen minden vágyának beteljesülését jelentette Jézusnak hozzávaló leereszkedése.

Zakeus lelkületével kell sietnünk a hívogató Krisztus elé. Nehogy Simon sorsára jussunk, akit szintén megtisztelt látogatásával az Úr, aki azonban közönyösen fogadta őt. Hűvös, kétkedő lelke nem tudta megérteni a Magdolna szívéből feltörő lángokat és a szeretetnek azt az illatát, amely előmlött kenetein s csillogott könnyein. Érthetetlenül állt a szeretet extázisa előtt, amely a bűnbánat és megalázódás virágaiból terített szőnyeget a bevonuló Istenfia számára, aranyzőke puha haját adta fáradt lába megtörlésére s csókjával árasztotta el lábát és a port, amerre elhaladt.

Igen, lehet fogadni az Urat Zakeus „siető és örvendező” vágyódásával s Magdolna szeretetével és akkor áldásainak teljességével vonul be hozzánk. De lehet közömbösséggel és elő nem készített lélekkel is, és akkor rengeteg lelki kincstől fosztottuk meg magunkat. Energikus kézzel kell eltávolítani lelkünk-ből az akadályokat, amelyek eltorlaszolják az utat a bevonuló Úr előtt; el kell üznünk a hidegséget, mely ráárad szívünk kapujában és lehetetlenné teszi lelkének bennünk való kinyílását.

Igaz, bűn nélkül vehetem magamhoz, ha nincs bennem súlyos bűn, de csak erre törekszik-e a lélek, ha igazán szeret? Ez csak egyik része az előkészületnek; a másik, a tevőleges rész, mindent el fog követni, hogy minél szebbé tegye szívünkben az Úr bevonulását.

Lehet közömbös az ember, amikor olyan asztal vár rá, amelyről nemcsak a húsvéti bárányt, vagy annak valamilyen jelképét, hanem magának az Isten Fiának misztikus szent testét és vérének kapja?

Lehet-e letört és fáradt lelkű az ember, mikor Jézus hívogat: Jöjjetek hozzám! . . . Mennyire fel kell élednie szűkölködő, szegény lelkemnek, ha itt nem kisebbről van szó, mint arról, hogy Jézus enyém akar lenni a halhatatlanság kenyerével és a boldogság kelyhével!

Nem lehet unottan odamenni az oltárhoz, mikor annak számláján rám hajol az ég és megfürösztt minden kegyelmében. Ha a rét harmatra éhes, lehet-e közönyös vele szemben, s ha a virágnak napsugár kell, nem remeg-e meg érintéseire? Nem kalandozhatok el értelmemmel és szívemmel másfelé, mikor Ő jön, — Boldogtóm és Boldogságom. Az olyan természetes, hogy jövetelére készülődöm, gondolataimat rendezem s minden vágyam és akaratom eleve az övé.

Nem nehéz felszítani lelkemet a szent várakozás és vágyakozás tüzeivel, ha meggondolom, milyen vendég érkezik hozzám s milyen társat és jegyest kapok Jézus személyében! A „legszeretetremlétebb mindennél, akit csak szerethetünk“ s ha száz és ezer szív volna bennem: az együttvéve sem közelítené meg azt a vágyat, amelyre egyetlenegy szentáldozás méltó és érdemes.

Ha van bennünk vágy, ne is tartson vissza semmi a szentáldozástól s ha naponként felgyullad lelkünk vételére, ne szegje szeretetünknek útját semmi kishitűség.

Várjuk őt úgy, ahogy szeretetet szokás: szeretettel és akkor ne féljünk semmitől. Az élet kisebb-

nagyobb kellemetlenségei, gyarlóságunkból eredő kísértések, hangulatok és kisebb hibák: ne tartsanak távol az Úr asztalától, mely éppen az élet meggyőzéséhez akar segíteni. Fő, hogy nagy szeretet éljen a lelkünkben az Úr iránt, a többit bizzuk rá.

S ha kell erő a kereszthordozásban, csak menjek hozzá; ha kell kitartás az erényben, csak fogadjam el őt; ha kell megvigasztalás a szomorúságban, csak vegyem őt: Ő majd mindenem lesz. Zakeusnak magaslatra kellett mennie, hogy vágyakozásában lássa az Urat. Mi szerencsésebbek vagyunk: nemcsak láthatjuk őt, hanem a legbensőbb szeretetben ölelhetjük magunkhoz. Boldog nemzedék vagyunk, mert igazán nincs nemzet, melyhez istenei oly közel járnának, miként: „Te, Istenünk, közel vagy minden hívőhöz”. (Móz. 4, 7.) Oltárainkról állandóan halljuk a hívó szót: „Jöj! Siess, mert ma nálad kell megszállnom.”

Barangolhatunk-e hát annyira önfeledten ezen a sáros földön, hogy a hívó szót nem halljuk, és hozzá-nőhet-e szívünk annyira a teremtett dolgokhoz, hogy miattuk megfeledezünk arról az Ételről, mely minden édességet és örömet magába foglal?

Ime, nyitva, Uram, szívem ajtaja s vágyam felizzása világítja be utadat.

•

De talán nem is volna szabad ilyen nagy vággyal lennem Jézus iránt. Hiszen, ha magamba tekintek, semmi biztatót nem találok.

Televagyok lelki nyomorúsággal s oly méltatlan vagyok Hozzá.

Oly sok bennem a bűn s oly kevés az igazi erény! Ég bennem a szenvedély lángja s oly gyéren pislog irántad való szeretetem tüze. Oly sokszor mentem messzire tőled s oly kevésszer egészen közel hozzád. Oly rest vagyok a jóra s oly készséges a rosszra. Buzgóságom hamar végetér, de tétlenségem hosszú. Kész vagyok a vigadozásra, de nehézkes a magábatérésre. Nehezen vádolom magamat, de annál könnyebben

másokat. Követelem magamnak a jót, de közömbösen nézem más vesztét.

Nagyon aggasztanak anyagi ügyeim s nyugodtan nézem lelki szegénységemet. Szeretem a terített asztalok örömét s oly nehezen fogom fel az Úr asztalának gyönyörűségét. Könnyen nevetek hívságos dolgokon, s nehezen sírok bűneimen. A jó sors elbizakodottá tesz, s ha keresztet küldsz rám, elcsüggedek. A világ hívására rögtön felfigyelek, Isten sugallataira lassan válaszolok.

Ez vagyok én, Uram. S te mégis hozzám akarsz jönni? Hogyan fogadjalak magamhoz? Mikor az én előkészületeim olyan gyarlók és hiányosak!

Noé — kiált fel Kempis Tamás — száz évig dolgozott a bárkán, hogy teremtményeidet és azt a néhány igaz lelket megmentse benne. Hát akkor menynyire kellene készülnöm neked, aki nem a teremtményeknek, hanem magának a — Teremtőnek befogadására készülsz! — Mózes ritka és értékes fából faragta a frigyszekrényt s aranylemezekkel vonta be, csak hogy méltó helyet készítsen a törvénytábláknak és a pusztából hozott manának, — hát akkor mit csináljak, szegény bűnös, aki a törvények Alkotóját s magát az élő Mannát akarom magamhoz venni!

Dávid, amikor a frigyszekrényt ünnepélyességgel vitette Jeruzsálembe, szent énekekkel és hárfával dicsérte az Urat, hát akkor mennyire meg kellene indulnom neked, aki nem az Isten jelképes szekrénye előtt járok, hanem magát az Istent készülsz szívembe fogadni! Salamon minden gazdagságát rárakta a templomra, melyet számodra épített s én üres kézzel és bágyadt lélekkel állok előtted, mikor saját magad akarsz hajlékomba jönni.

Te azonban mégis jössz! Ki hinné, ha nem Te mondanád, ha nem óhajtánád, — parancsolnád! Olyan biztató szavakkal hívsz, mint atya a gyermekét.

Nem is félek most már. Méltatlanságomat átérzem, lelkemet megtisztítom, amennyire gyarlóságom-

tól telik, s aztán hittel, bizalommal és a legmélyebb alázattal megyek hozzád.

•

Igy akarunk magunkhoz venni, élő hittel. Ha mély hitünk van az Eucharisziában, akkor máris sok mindent jóvátettünk mulasztásainkból, mert legyőztük világhoz tapadt érzékeink rövidlátását és természetünk lázongását.

Előkészületeink hiányossága ugyanis jórészt érzékeink tunyaságából ered s ha felindítjuk magunkban a hitet az Eucharisztia iránt, akkor legalább is részben elégtételt adunk Istennek természetünk restségéért. Érzékeink fogyatékoságáért kárpótlást nyújt hitünk. Amit vétkeztünk a „szeretet” titkával szemben, abból sokat jóváteszünk „hitünk” titkával.

Fogadd, Uram, kegyesen értelmem hódolatát és mély hitből fakadó imáadásomat . . .

Ilyen gondolatok nyernek kifejezést az Eucharisztia élő hitében s ezek bizonyára kedvesek Isten előtt.

•

Nyomban érezzük is ennek a hitnek vigasztalását, mert karöltve jár vele az Isten iránt való bizalom.

Bizalom a szentségi Jézus iránt, az nagyon kell. Mert megbánthatjuk Őt közömbösséggel nagyon, de bizalmatlansággal talán még jobban. Azért gyarlóságaink üdvös elhatározásokra buzdítsanak, de ne csüggedésrel Méltatlanságunk átérzése alázatosságunkat növelje, de ne kislelkűségünket, amely menekülni akar az Eucharisztia elől.

Bizalommal tapadok hozzád, Jézusom s ha méltatlan is vagyok s bűneim emléke üldöz itt, az oltárlépcsőn is, mégis: örömmel futok feléd, mint Zakeus s kitérom szegény hajlékom előtted. Nincsenek benne szőnyegek, nem csillog benne márvány és arany, de kitakarítottam s amennyire tőlem telt, tisztává tettem. Nincsenek hivalkodó virágaim, de van muskátlim s az egyszerű lóca mellett forrás csörgedez.

Jó volna János tisztaságával rád hajolnom, Magdolna szeretetével átölelnem, Péter energiájával védenem téged, Pál hegyeket áthelyező lelkületével dolgoznom érted. Tudod, mindez nem vár rád szívedben és mégis jönni akarsz: hát ezért határtalanul nagy az én bizalmam.

Tudod, hogy gyenge vagyok s ha mégis jönni akarsz, mondhatnék-e mást, mint: Jöjj, édes Jézus!

Tudod, hogy hűtlenségem sötét árnyként fekszik lelkemre, de ha jönni akarsz, lehet-e más szavam, mint: Jöjj, jóságos Jézus!

Tudod, hogy a vérem lázadozott s oly messze estem tőled, de ha mégis jönni akarsz, — kitárom karom s úgy hívlak: Jöjj, szerelmem, Jézus.

Jöjj, megalázom magam előtted, mint a kiöntött víz s homlokomat teszem lábad zsámolyául . . . De íme, mint zápor megered a könnyem, mert nem hagysz a porban, s szívedre emelsz, hogy ott pihenjek boldogan.

*

A boldogság forrásait, amelyek a szentáldozásban fakadnak, csak azért nem érzi át teljességében földi halandó, mert a szív képtelen együttrezgésre az isteni szeretet szívverésével.

Mégis az Istent szerető lelkeknek nincs nagyobb vágyuk, mint az, hogy átérezhessék szentáldozásaik boldogságát. Hogy érezzék magukban: mit tesz az, szeretni az Istent és szeretve lenni az Istentől. Ilyenkor az ember lényé elvesz a szeretetnek lelkén átömlő folyamaiban és csak egy vágya van: szeretni az Istent, aki így szerette az embert.

Ezt a vágyat semmi sem viszi annyira a megvalósulás felé, mint maga a szentáldozás, amely e tekintetben is csodálatos kenyér: kielégíti lelkünk éhségét s egyben éhséget hagy hátra lelkünkben az Isten még nagyobb szeretete iránt. Ez, szentségi Jézus, élvezőidnek legnagyobb jutalma!

Akik rád bízzák magukat, örömeinktől visszhang-

zik azoknak a lelke s szent vágyakozás hozza el őket
az élet jól megharcolt ösvényeiről szívedhez:

„Uram, ma áldd meg áldozásom!”

. . . Áthatolva száz varázson,
Parázson, harci gyilkoláson,
Ma szüzi-tisztán itt vagyok,
Szememben titkos tűz ragyog.

. . . A szent habokban megfürödtem,
És hóruhába öltözötten
Uram, ma nyujtom itt feléd
Szívemnek bíborserlegét.

. . . Im elhozott a lelkek útja
Hozzád, élő víz enyhe kútja,
Ó, adj élő vizet nekem,
Teltsd meg bíborserlegem!

. . . Uram, ma áldd meg áldozásom!

(Mécs László.)

A kegyelem órái . . .

Sok értékes órája van a kegyelemnek, de a szentáldozás utáni különösen az.

Mit tegyen a lélek a szentáldozás után? Az első szava bizonyára nem lehet más, mint a háláé: köszönöm, Uram, hogy ennyire jó voltál hozzám. És nemcsak a szentáldozást, hanem minden egyebet megköszönni! Erre most van a legkitünőbb alkalom. Most t. i. maga Jézus az, aki kiegészíti a hálaadásban és engesztelésben való fogyatékoságainkat. Sohasem imádkozhatunk oly bizalommal, mint most.

A szentáldozás kegyelmének meghálálására hívjuk segítségül az ég összes angyalait, a Boldogságos Szent Szűz tisztaságos lelkét, a szűzek fehérségét, a vértanúk szeretetét, a hitvallók hitét és velük együtt egyesülve szálljon imánk az ég felé.

Bárcsak enyém volna Assisi Szent Ferenc szeráfi lelke, hogy szárnyalni tudnék az örömtől! Ide hívom az oltárhoz, Uram, minden teremtményedet, hadd dicsérjenek téged velem együtt, mivel az én hálaadásom oly szegény: „Áldjátok az Úr minden alkotmányai az Urat, dicsérjétek és magasztaljátok Őt mindörökké . . . Áldjátok emberek fiai az Urat: Igazak szívei, szentek és alázatos szívűek, dicsérjétek Őt . . . Adjátok hálát neki, mert mindörökké tart az Ő irgalmassága.” (Dán. 3, 57. s köv.)

Nem lehet eléggé hálát adni az Úrnak és soha ki nem fogyhat annak ajkáról a hála, akit a szentáldozásban magához ölelt az Úr. „Mily kellemesek a te hajlékaid, Uram . . . Jobb egy nap a te tornácaidban, ezereknél . . . Kívánczik és eped lelkem az Úr

tornácai után . . . Szívem és testem örvendeznek az élő Istenben." (83. zsolt.)

Bizonyára vannak pillanataink, amikor a hála átérzésében ennyire felizzik a lelkünk. Mégis nem szükséges, hogy erőltessük a dolgot, mert sokszor a csendes imában is ugyanolyan értékek rejlenek. Leborulhatunk az Úr lábához Mária szótlán elmerülésével is, hogy hallgassuk tanítását. Sohasem vagyunk annyira a Mesterrel, mint most . . . Most igazán belenézhetünk a szemébe . . . Hallhatjuk szavát . . . Csókolhatjuk lábát, megérthetjük akaratát és tehetünk számára igéretet.

Az imádság egyik legszebb és leggyümölcsözőbb módja ilyenkor, ha odaadó figyelemmel elmondjuk Jézusnak azokat a szavait, amelyeket a szentáldozásról, vagy irántunk való szeretetéről mondott:

„Senki sem jut az Atyához másképp, mint én általam . . . Aki engem lát, látja az Atyát is . . . Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja: és Atyám is szeretni fogja őt és hozzája megyünk és lakóhelyet szerzünk nála . . . Az én békességemet adom nektek; nem miként a világ adja, adom én nektek." (Ján. 14, 6. s köv.)

Soha nem vagyok annyira az Isten kedveltje, mint most, amikor szent Fia magához emelt engem: „Az Atya szereti a Fiút és mindent az ő kezébe adott; aki a Fiúban hiszen, annak örök élete vagyok; aki pedig nem hiszen a Fiúnak, nem fog életet látni, hanem Isten haragja marad rajta." (Ján. 3, 35—36.) Én azonban most nemcsak hiszek a Fiúban, hanem egyesültem is vele a szentáldozásban: „Ő bennem van és én őbenne."

Most rám is illenek a szavak, amelyeket valamikor szent Fiára mondott az Isten: Ez az én kedves Fiam, akiben nekem kedvem telik . . .

Jézus bennem van, nem lehet elválasztani tőlem és azért az Atya kedvelt fia vagyok.

Én? — az Atya szeretett fia? A Szentháromság kedvelt gyermeke? Mikor oly gyarló vagyok s oly méltatlan arra, hogy az Isten a semmiből kiemeljen!

Hát azért vagyok én a szentáldozás után hálás és nagyon boldog.

A kegyelem legszebb órája a szentáldozás volt, de annak folytatódnia kell az egész nap folyamán áltál, hogy összeköttetésben maradjunk Jézussal. Ekkor Jézus is bennünk marad és így a kegyelmi élet szakadatlan fényességében telnek napjaink. Ezért imádkozik Egyházunk is: Engedd, Uram, hogy szent Fiad áldozata mindinkább a teljes és maradéktalan mennyei tevékenység magaslátára emeljen bennünket." (Pünk. u. 2. vas.)

Tudod mi a kegyelem? Át tudod érezni nagyságát, szépségét?

Mikor bűneidtől a bűnbánat szentségében megtisztultál és a lélek természetfölötti szépségét a szentáldozásban betetőzted, — tudod-e, hogy a világ minden ragyogása elhalványul lelked mellett? . . . Olyan értéket hordasz magadban, amelynek megszerzéséért születtem e világra, — mondja Jézus — s amelynek növeléséért és az örök életre való átmentéséért maradtam itt az oltáron.

Tudod, fiam, hogy minden szépség és kiválóság forrása vagyok, s a világok minden elgondolható értéke szemrebbenést sem vált ki belőlem: nem boldogít, nem szorulok rá, — csak egy dolog van, amellyel szemben nem tudok érzéstelen maradni: kegyelmi állapotban élő lelked. Ó, ezzel nem lehetek közömbös, hiszen olyankor misztikus testemben vagy beiktatva, egy vagy velem. Valamilyen részed van belőlem!

„Nem is gondold, — adja az Úr Jézus ajkára nagyon helyesen egy mély érzésű lelki író, — hogy amikor a kegyelem ruhájában jelensz meg előttem, mily szívesen nyugszik rajtad tekintetem . . . Mily öröömöm telik benned . . . Mily gyönyörűsége szívemnek pillantásod . . .

A kegyelem színében oly elragadóan szépnek tűnsz fel előttem, hogy szinte elvarázsolsz. Bizonyos, hogy szépek az angyalok az égben, szépek a szentek a mennyei paradicsomban . . . , de a te szépséged nem sokkal marad el mögöttük . . .

Mikor kegyelmemet hordozod lelkedben, saját tisztaságommal ékesítelek fel . . . a saját szentségemből ajándékozok neked valamit, hogy így, aki már természetből fogva is szép képmásom vagy, — a kegyelem által még szebb, még ragyogóbb hasonmásommá lehess, akire csak szeretettel tudok nézni.

Senki nem nevezhet annyira barátjának, jegyesének, gyermekének, mint én! . . . Barátod vagyok, aki szövetségre léptem veled. Jegyesed vagyok, aki odaajándékozom szeretetemet . . . Atyád vagyok, aki feléd tárja karját, hogy szívére öleljen téged." (Bödiker.)

Ó, kegyelem fehérsége; sehol annyira nem ölelek magamhoz, mint a szentáldozásban, mikor a kegyelmek forrásában merülök meg isteni széppé! Igen, szabad így mondanom, ezt szabad, sőt kell kívánnom.

.

Akkor azonban azt a bensőséges kegyelmi összeköttetést, amelybe léptem Krisztussal a szentáldozásban, folytatni kell kint az életben is. Mikor már elmentem az áldoztatórácstól, s az oltár csendje helyett az élet zakatol fülembé nehéz, monoton muzsikát.

Szoktatnunk kell magunkat a Krisztussal való összeköttetés ápolására. Egy-egy szentséglátogatás, egy-egy jó szó Krisztusért, valami kis szenvedés és megaláztatás elviselése érte, valamilyen áldozat rá való tekintetből s általában a rá való emlékezés: megannyi tényező, amellyel kifejezzük vágyódásunkat a vele való összeköttetés után.

Ez tulajdonkép a lelkiáldozás. Amikor a lélek odaszáll az oltárhoz s mivel valóban nem egyesülhet vele, megteszi gondolatban és vágyban.

Vannak eucharisztikus lelkek, akik százszor és százszor megteszik naponként, akkor mi legalább egy-

szer tegyük meg azalatt. Valaki azt mondta: Ha a tényleges szentáldozás arany, akkor a lelkiáldozás — ezüst. Több ennél: a Krisztussal való titokzatos összeköttetés ápolásának legbensőbb módja. Mindannyiszor igazítunk valamit lelkünk kegyelmi ruháján és egy-egy szálát szövünk bele szépségből és halhatatlanságból.

Ha így van, nem lehet a lelkiáldozást és általában a szentségi Jézussal való együttélést eléggé ápolni! Szentáldozásainknak az a természetes céljuk és folytatásuk, hogy a bennük létesült misztikus közösséget egész napon át megőrizzük és megszakítás nélkül összeköttetésben maradjunk a „kegyelmek szállótójével.”

•

Igy egész életünk: munkánk, étkezésünk, nemes szórakozásunk, alvásunk stb. imádság lesz s csakis ebben az esetben teszünk eleget az Üdvözítő felszólításának: „Szükséges mindenkor imádkozni és meg nem szünni . . . Éberek legyetek . . . minden időben imádkozván.”

De szoros értelemben vett imaéletünkben is az Eucharisztianak kell középponti szerepet játszania, úgyis mint imádságunk tárgyának, úgyis mint imaéletünk formálójának, akitől a helyes imádság szellemét tanuljuk.

Anyaszentegyházunk, mint tudjuk, elégségesen gondoskodik arról, hogy az Oltáriszentség imaéletünk középpontjába kerüljön, de a szeretet mindezeket felül bizonyára újabb és újabb alkalmakat talál arra, hogy visszatérjen az oltárhoz, már csak azért is, mert sehol olyan jól nem lehet imádkozni.

Ha van órája a kegyelemnek, akkor a szentély rejtekében térdeplő lélek magános párbeszéde Jézussal: bizonyára az! Mennyire boldog és természetes állapota a léleknek, amikor Jézushoz megy és vele beszélget, tőle tanácsot kér, bemutatja neki terveit, megkérdezi: Jézusom, jó lesz? vagy miként gondolod? Igaz, a legtöbb szentséglátogatásban ezek a mi apró-

cseprő ügyeink jönnek elő elsősorban, mert kicsit önzők vagyunk; de Jézus azért nem haragszik ránk; hiszen szeret, s akit szeretünk, arra nem neheztelünk, ha kér. Mi pedig éppen kérésre álló szánkából látjuk: mennyire természetes levegője a léleknek az imádság, s a nemimádkozás a természetellenes.

De úgy-e, a léleknek Istennel való magános beszélgetésében azért nagyon sokszor szóhoz jut bűneink belátása és a bűneinkért megtört szív engesztelése is. A mi hálátlanságainknak lélekben való megsiratása s a mi nagyon indulatos és rest természetünk fájlalása.

Mindezt sehol sem lehet jobban elmondani, mint az oltárnál, mert éppen az eucharisztikus szemlélődés tanít meg bennünket az imádság művészetére.

Hogyan is ne tudnék itt jól imádkozni és figyelme-
met elvonni a világi dolgok zavarásától, amikor Jézus az oltáron még külső érzéklő tevékenységéről is lemond. Már csak akkor tudok uralkodni érzéseimen én is egy-egy félórára!

Hogyne szeretnék imádkozni, mikor az Úr Jézus szünet nélkül imádkozik az oltáron? Hogyne lennék állhatatos az imában és kedvéért miért ne győznék le egy kis restséget, mikor Ő szent magányában hosszú éjszakákat virraszt át s Szent Pál szerint „nagy kiáltásokkal és könnyhullatásokkal” ajánlja Atyjának a mi ügyeinket!

*

A bőségesen folyó kegyelemnek forrása tehát számunkra az Oltáriszentség. Akár a szentáldozás utáni percekre gondolok, akár arra az időszakra, amikor misztikus összeköttetésben élek Jézussal és a lelki szentáldozással belékapcsolódom, akár amikor a szentséglátogatások alkalmával előtte térdelék.

Sohasem enged el üres kézzel, hanem mindig a kegyelmek „élő kútjának” bizonyul.

Oltárszolgálat

Mivel lelkünk élete ennyire az oltárból táplálkozik, természetes, hogy oda kell fordulnunk hozzá és szolgálatára kell felajánlanunk magunkat. Mit tehet a virág, ha napfényre sóvárog és mit tehet az éhező, ha táplálékra van szüksége, mint hogy odafordul vágyainak forrása felé. S mivel lelkünk minden szükséglete az oltárhoz visz: ezért életünknek valóságos oltárszolgálatnak kellene lennie.

Itt a földön a Boldogságos Szent Szűz és Szent József álltak legközelebb az Úr Jézushoz. Menjünk hozzájuk és nézzük meg, hogyan vették körül ők az Urat!

*

Hittel és nagy szeretettel. A Szent Szűz és Szent József csak tehetetlen gyermeket láttak a bölcsőben, mégis a föld és ég uraként imádták. Mária volt az első szentségház a földön, amikor szent szíve alatt hordozta az isteni Gyermecket; értékesebb és tisztább, mint a világ színaranyból vert minden tabernákuluma. Ám mindebből a külső körülmények mitsem árultak el, s József mégis oly hittel térdelt a „Tabernákulum” előtt, mintha állandó kinyilatkoztatásban látna mindent.

Milyen lehetett Mária lelkisége, amely rááradt az ő Jézusára Betlehemben és Názáretben; reá, aki őt: „Aranyházzá, titkos értelmű Rózsává, Elefántcsonttoronnyá és Dávid Tornyává” tette.

Lekének érintetlen szépségéből és szeretetének melegségéből szőtt imádsággal takarta le gyermekét. Elárasztotta csókjainak tisztaságos mézével, puha gondoskodásával; hiszen bár Isten volt, de mégis csak tehetetlen gyermek, az ő gyermeke.

Nem ugyanaz-e a helyzet az oltárszekrény körül? Itt is tehetetlenül és mások gondozására utaltan időzik Jézus. Tanuljuk meg Máriától és Józseftől, hogy egyszerű külsőben is olyan hittel vegyük körül Jézust, mintha állandó táborhegyi fényességben lagnék közöttünk és mert szeretetből vállalta a tehetetlenségig leegyszerűsített formát: szolgáljuk őt épp ezért annál nagyobb bensőséggel és odaadással.

Mária és József lelkének szépsége enyhítette meg Jézus számára az egyszerű keretek zordságát, de ez többet ért neki, mint Róma minden palotája és a császári udvar minden kényelme. Most is szívünket akarja elsősorban, mert márvány-, mozaik-, aranyveretű tabernákulum, végső elemzésben hideg és élettelen dolgok, és ő szívek szeretetére vár eucharisztikus magányában.

Engesztelje meg az oltár hidegségét imádságunk melege s keménységét bélelje puhára lelkünk finomsága. Szálljanak oda az oltár sziklához tiszta gondolataink és fehér cselekedeteink galambjai s díszítsük a tabernákulumajtót lelkünk virágaival.

Bár így lenne!

*

De mikor annyiszor élünk úgy, mintha nem is lennének oltáraink; megfélelkezünk róluk és kikapcsoljuk idő- és életbeosztásunkból. Sokfelé kalandozunk: a kenyérszerzés vértől áztatott földjein, az üzlet és haszon hajzáiban; a fényűzés útvesztőin, a művészet és tudomány fátylós menetében, az újra divattá vált barbárság kalyibáiban . . . Csak éppen az oltárt zárjuk ki meglehetősen gyakran útjainkból, ahol pedig az igaz Élet vár.

Tanuljunk Máriától, aki a halál minden gyötrelmét átélte, mert távol kellett lennie egy napig Jézusától! Bizony, Jézust elveszíteni — annyi, mint mindent elveszíteni! Jézus nélkül lenni, az ő kegyelme és biztató tekintete nélkül: az a lélek halála.

Vegyük hát körül őt ragaszkodással az élet minden szakában, mint tette Mária: a betlehemi hidegben

szíve melegét adta neki, a názáreti csendben anyai gondosságát s mély áhítatát. Kánában közbenjáró működését; a Kálvárián együttérző szeretetét. Jutalmul egyedülálló megdicsőítésről gondoskodott számára Jézusa: Nagyboldogasszonnyá tette őt minden nép számára és halála után testét is felvitte az örökkévalóságba. Második Évánkká tette, aki azonban nem a halandók, hanem a Krisztusban élők Anyja lett. Az első Évából a könnyek asszonya lett, Máriából, mivel hűséges szolgálója volt az Úrnak: a Mennyek Királynéja.

Taníts meg engem, Mária, hűséggel végzett szolgálataidra, hogy olyan lelkülettel vegyem körül Jézust az oltáron, mint te az életben. Főképp arra segíts, hogy az én szívem is tiszta oltára legyen Fiadnak. Jöjj, hártsd el az útból az akadályokat és símítsd el puha kezeddal a töviseket, nehogy megvérezzék Fiad homlokát. Taníts meg engem az alázatosság és tisztaság útjaira, amelyeken eljutok Fiadhoz, és az öröm és hála énekeire, amelyeket énekelni akarok számára. Ne engedd, hogy megfélemedjek az oltár szolgálatáról. Főképp pedig minél többször vigyem át Fiadat szívem tabernákulumába.

Őt, akit szíved vérével tápláltál . . . csókjaiddal elhalmoztál s akiért hétszer járta át tőr szívedet . . . Ó, akkor te bizonyára segítesz is, hogy Fiadat szeretni tudjam, nagyon-nagyon szeressem.

•

Akik azonban az oltár szelleméből élnek, azoknak az áldozat szellemét is szeretniök kell. Oltár és áldozat egy fogalom. Vagy hát megértettük-e az oltár titkát mindaddig, míg nem tudjuk magunkhoz ölelni az egyszerűséget, a verejtékes munkát, a lelki magányba vonulást, imádság szellemét, mikor azok annyira jellemzői voltak Krisztusnak!

Valamikor a hívek maguk vitték az oltárra a szentmise bemutatásához szükséges kenyeret és bort. Ez a szokás, amely szépen jelképezte a hívőknek az áldozatban való részesedését, megszűnt. De az áldozat

szellemének, Krisztussal, mint Aldozattal együttérző áldozati lelkületünknek természetesen megszűnnie nem szabad.

Máriának és Józsefnek is áldozatot jelentett Jézus szolgálata Mikor Mária elvitte Gyermekeit a templomba, Simeon így szólt hozzá: „A te lelkedet is tör járja át.” Mindenkinék, aki szereti Jézust, áldozatok árán kell megmentenie szívében, különben kilopja onnét a világ. Krisztus követése a lélek megmentésének útja, az pedig nem megy a jelen életben áldozat és küzdelem nélkül.

Lehet, hogy az oltár szolgálata gyenge erőinktől nem fog hősi áldozatokat kívánni, de mindenesetre megkívánja a mindennapi lelkiélet kisebb-nagyobb áldozatait. Talán nem lesz életünk a Szent Szűznek vértanúsággá magasztosult élete, de mindenkép József csendes és hűséges életének kell lennie. József sem tett semmi különöset, csak lelkének teljes odaadásával szolgálta hétköznapijaiban Jézust, mintha csak állandóan az oltár előtt és oltárért dolgozott volna: Mária, jegyese volt a tabernákulum s ő mindjárt imádta is a karja közt lévő Istent.

Dolgos életével odafonódott legdrágábbjai köré: lelkének tisztaságát és szolgálatának hűségét rakta köréjük, az ő sok-sok gondját, aggodását, verejtékeit és csendes imáját.

Az élet úgyis halad és gyorsan ég; milyen szép volna, ha egyben áldozati gyertya lehetne az oltárnál, amely az Úr szolgálatában emésződik fel csendben, hűségben . . .

Az Oltár szolgálatának kimélyítését célozza a hívek közt általánosan elterjedt Oltáregyesület, amely az Oltáriszentség imadásának szervezett őrsége.

Tagjai egy-egy templom hitéletének felvirágoztatói lehetnek: példájuk emel, lelkesít, megindít. A szentségi Jézus közelsége, melyet főképp imaóráik alatt éreznek, szépségbe vonja lelküket és a lelkiség, amely

előmlik rajtuk, finommá teszi egész lényüket. Életükön és gondolatvilágukon az oltárszolgálat szelleme sugárzik.

Ezek a kiváltságolt lelkek a legszentebb követésben járnak el: imádják és engesztelik Jézus Szívét az Oltáriszentségben . . . Mily megható, mikor pl. az az egyszerű asszonyka — mihelyst megengedi házimunkája, — egy részét már tegnap elvégezte! — siet a templomba, hogy az oltár elé térdeljen. Tisztára mossott, kopottas ruhája, micsoda láthatatlan fehérségben csillog, s arcának ráncai micsoda mennyei szépségben olvadnak fel, mikor szívének mély és tiszta érzéseit adja tömjénül az eucharisztikus Jézusnak. Átérti azt a boldogságot, amelyet csak eucharisztikus lelkek éreznek, amikor Jézusuk lábánál pihennek. „Én Istenem . . . tehozzád ébrednek virradatkor; utánad szomjúhozik az én lelkem. Jobb a te irgalmasságod az életnél . . . Mert segítöm vagy és a te szárnyaid árnyéka alatt vígadok.” (62. zsolt.)

.

Természetesen ez az eucharisztikus lelkület, mikor felkel a térdeplőről, azon van, hogy lelke melegségéből minél többet vigyen át az oltár köveire.

Ahol a szükség úgy kívánja, seprút fog és súrolókefét ragad, hogy tisztává tegye az Úr házát. Gyönyörű oltárterítőket és miseruhákat készít és lelkének virágait hímezi rá a stólára és velumra. Sok helyütt pénzadományokat gyűjtene, vagy többen összeállva egy-egy templomi ruhadarabot készítenek a szegény templomok számára. Egészen bátran végezhetik tüöltéseiket azzal az érzéssel, mint mikor Mária készített fekvőhelyet kis Jézusának, vagy köntöst szőtt számára . . . Amikor virágot visznek az oltárra és azt nagy gonddal elrendezgetik, ugyanazzal a gondolattal tehetik, mintha Máriát helyettesítenék a názáreti házban, amelynek napsugaras, csipkefüggönyös ablakát virágdiszbe öltözteti Jézus tiszteletére.

Jézus pedig örül a tisztaságnak és illatnak, amely-

lyel főnök kezük körülveszi, és örül az erénynek és jámborságnak, amellyel körülövezik őt. Megáldja őket.

Mert a „veréb talál magának házat és a gerlice fészket, ahova fejét lehajtsa . . . Ők a te oltáraidat, erők Ura . . . és Istene” . . .

„Boldogok, kik a te házában laknak, Uram!”
(83. zsolt.)

Ünnepelő szívvel az Eucharisztia előtt

Vasárnapi harangok

Mikor az ember úgy igazán bennáll az élet robotjában, akkor alig veszi észre, hogy nemcsak a külsejét, hanem a lelkét is ellepi a por. Nemcsak a teste fárad el, hanem megkopik és csikorogni kezd a lelke is.

És hogy ma annyi emberrel találkozunk, akinek vigasztalan, nehéz felhő ül a homlokán, akikben kihalt az életet meggyőzni akaró acélos lelkület, az nem utolsó sorban azért van, mert nem gondoltak arra, hogy a meggyűrt lelket néha-néha kisímitgassák. Bizony az élet vásárából és elfoglaltságából olykor ki kell hámozódnia és ki kell göngyölnie az embernek, mert az élet elsötétült tengerén még nyers erővel és két izmos karral sem lehet révbe jutni, ha nincsenek csillagink, s ha nem gyujtunk ki világítótornyokat.

Ha hat nap gondja és életrohanása géppé és szárazsággá tette a dolgozó embert, hová forduljon lelki-ségért, ünnepies hangulatért?

Ha egy hét fáradt benyomásaitól szabadulni akar, ha ki akarja tární a lelkét s teleszívni friss levegővel, üdeséggel, étellel, — hol találja meg, ami után a lelke vágyik?

Ha megmozdul benne valami, valamilyen hazahívó őserő, hol csitul el lelke alapösztöne? A sportpályán, Angolparkban? . . . Kell szórakozás, de az embert végzete valamilyen nyugtalanító itallal itatta meg, mint Brentano meséje mondja: valamilyen nyugtalanító nedv kering ereiben s legmélyebb, legéhesebb mélység az ember szíve. Ha feljajdul benne a szomjú-

ság égető kfnja, ha egyszer megúnja azt, hogy neki mindig csak a föld és füst legyen a kenyere, ha megúnja, hogy mindig csak a gyökér és a törzs szerepét játssza, s virág, lomb, napsugár, énekszó, végtelen ég akar lenni, — hol kapja meg, ami után a lelke legmélye remeg?

. . . Gépek zakatolása, gyárkémenyek bömbölő jelszava, irodák unott hangulata között, mikor megszólal a harangszó, akkor feleszmél egy pillanatra a fáradt ember s megáll egy kissé a robotolás. Érzi mindenki, hogy most az a hang szólalt meg, mely lelke alaptermészetével rokon: az Isten szól és hívogat. Olyan beszéd ez, mint a „pásztor stpja, mely a messze legelesző, tikkadt báránykákat hívogatja“ . . . Ráül a lélekre valamilyen vágyódás, csendes boldogság . . . Ah, igen, megyek, el fogok menni, mert érzem, hogy a rög, az anyag polipkarjával magához húzott . . . már fojtogat. Az élet és saját vérem gyarlósága lenyom s szárnyalni, bízni nem enged . . . Pedig nekem vannak szárnyaim, sírnak bennem vágyak, s gyötrő szomjúságok . . .

. . . És megáll egy ajtó előtt. (Sokan törekszenek oda.) Csak oda, előre, súgja a szíve, oda, ahol ég az a biztató mécs . . . örök fény . . .

És megfélekedzik mindenről . . . Gondok, gyár, hivatal, szerszám, mind-mind kívül maradnak. Lehull szívéből minden teher, minden bilincs.

Az élet idegölő zaja beleolvad itt valami fönséges csendbe . . . Itt rátalál magára a lélek, ráeszmél igazi életcéljára, s komolyan rászáll a lelke. Itt visszadja az az agyoncsigázott ember magát — önnön-magának.

. . . Kigyúlnak a gyertyák, megszólal az orgona, a szívekből felcsendül az ének, odalép a pap az oltárhoz. Minden szem rátapad, hiszen most ugyanazt az áldozatot mutatja be, melyet egykor a világ Megváltója mutatott be a szegény rabszolgasorban sínylődő emberiségért . . . Meghasad az ég és alászáll Krisztus . . . Végighalad a sorok közt, hallani, amint suttozja: Jöjje-

tek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és terhelve vagytok.

Ó, szürke élet! Így változol át áldozati oltárainknál ünneppé! Mikor megtöltjük magunkat vasárnapi tartalommal, akkor újból és újból tüzet fog a lelkünk diadalmas életmeggyőzésre.

A vasárnapi harangok ezüstcsengésű hangjukkal mintha szüntelenül azt búgnák: Jöjj, testvér, munkád fáradozalmait csak az oltár zsámolyánál pihenheted ki, keresztjeidet csak az oltár előtt emeli le rólad egy másvilági erő, gondterhelt homlokod fölé csak itt borul enyhet adóan puha, lágy kéz.

.

Nincs is természetesebb s egyben jelentősebb dolog annál, mint amikor a Szentírás előírja: Az Úrnak napot szentelj! Maga a Teremtő is megpihent a hetedik napon, hogy ezen a napon mi is hagyjunk fel a szolgálai munkával s Istennel és a lelkünkkel különösebben törődjünk. Anyaszentegyházunk súlyos törvénynyé tette azt, ami természeti törvény s azt akarja, hogy vasárnap mindnyájan ott legyünk az oltárnál, a nyilvános istentiszteleten.

E napon tehát elhal az ajkon a munka monoton dala, hogy helyet adjon az istendicsőítésnek. Az Úr napja ez . . . Lelkünk odakívánczik az oltár elé, az Eucharisztia ünnepi fénykörébe. „Ez az a nap, melyet készített nekünk az Úr, örüljünk és örvendezzünk.”

Ó, amikor a vasárnap hangulata és békéje elömlik a szívben: annál ünnepebb érzést hasztalanul is keresnénk az életben! Talán itt benn, a városok köröngetegeiben nem igen érezzük, de mikor ott kinn, az erdtől koszorúzott falu tornyában megszólalnak a vasárnapi harangok, s ezüstszavú szózatuk bejár hegyet, völgyet s végignyúlik a rónán, míg csak össze nem ölelkezik a szomszéd határ harangszavával . . . Úgy ring hangjuk a rónák és domboldalak felett, mintha végtelenül finom hangszövedék ereszkednék rá a természetre a titokzatosság ünnepi csendjéből szöve. A

pacsirták hangja ujjongva ölelkezik a csengő áriával s ezer és ezer virág nyitott ajka küld illatüzenetet a földre szálló Isten elé.

Nincs semmi, ami megtörné a természet sejtelmes várakozását . . . Az alázatosan bőkoló búzatáblánkon, pipacs- és kikericsmezőkön ünnepi áhítatban ring a szellő . . . Olyan a természet, mint térdeplő óriás, mely virágos szőnyeget, tiszta forrást, kéklő hegykoszorút s csillámló napfényt szór a Teremtő elé, aki ilyenkor vasárnap végigsurran titokzatos lényével nagy szentélyén.

Benn a faluban gondos kezek ezalatt tisztára söpörték és felöntözték az utcát. Az egyszerű házak udvarán békében pihen az ásó, eke, meg a jószág az istállóban. S mikor a szentmise kezdetéhez megszólalnak a harangok, már ott van a templomban a falu apraja-nagyja, fiatalja és öregje. Repeső lélekkel, ünnepelőben sietnek oda, ahova őseik is ugyanolyan szeretettel mentek, akiknek szelleme és imája ott él a templom falai között, azért tudnak benne ők is olyan jól imádkozni.

Mennyi gond és szürkeség szabadul fel ezeknek az egyszerű, viharvert embereknek a lelkéből, amikor Isten igéjét hallják; hogy megenyhülnek problémáik az imádságban, s hogy szárnyal lelkük a miseénekekben.

Ó, énekes misék, falun és városokban, mennyi szépség és ihlet van bennetek! Egy egész község, egy egész templom gondját, baját veszitek szárnyatokra és viszitek Isten elé. Örömmárióvá változtatjátok a hétköznapi napokat s a könnyből és verejtékből ünnepi fényességet vontok a gondtól barázdált homlokok köré.

S miközben így száll, száll az ének, nemsokára újból megszólal a harang: Úrfelmutatás van. A felszállás után jön a megnyugvás, a leborulás. Leszállt az Úr! . . . Kinn némán ünnepel a természet az átvonuló Úr előtt s benn csak a szívek dobogása hangosabb a meghatott percekben.

Eucharisztikus Jézus, köszönjük, hogy napjaink

nem a hétköznapiak szakadatlanosságában telnek! Köszönjük az ünnepet, a lelkeséget, a felemelkedést!

Köszönjük, hogy „Sursum corda“-t énekelhetünk, kik a rögs föld nehézkes lakói vagyunk. Köszönjük a titokzatos, szent leborulást, amellyel oltárainkat körül-vesszük, hogy kegyelmeid harmatesőjében megfürd-hessünk.

Bennünket hív majd tovább az élet, s talán néhány óra múlva ott állunk ismét a barázdák között, a kazán mellett, vagy valamelyik pinceműhelyben; újból és újból ránk nehezedik a gond és fojtogatja lelkünket a szénpor. De nincs olyan taposómalomkerék, mely minket teljesen összenyomhatna, s nincs olyan vihara az életnek, mely életútjainkról kiolthatná a fényt, amelyet az oltárnál adtál.

•

Ne vegyük hát könnyelműen a szentmisét, mint-ha az csak szép szokás és ittfelejtett kedves emlék volna! Jaj, nélküle nincs ünnepünk! A francia forradalomban tízedekre osztották a hónapokat s a bezárt templomok pótlására mulatozásokat rendeztek a nép számára: de a lelkek csak nem nyugodtak meg. Végül is újból megnyitották a templomokat azzal a jelszóval, hogy a francia nép hisz Istenben és a lélek halhatatlanságában.

Az oltárokhoz kell mennünk, ha szeretjük a lélek nyugalomát és kiegyensúlyozottságát! Nem üres „ceremónia“ az, ami ott folyik, hanem a legvalóságosabb tény, mely annak az Istennek örök áldozata, aki a kezdet és a vég; a legmegrendítőbb és legszükség-szerűbb valóságnak: a keresztségnek megújítása, a közénk szállt eucharisztikus Jézus érettünk imádkozó ajka és felénk nyúló karja, hogy azt a végtelen sivatagot, amely az Isten és az ember között tátong, összekösse.

Éppen azért minden áldozatot megér a szentmise. Sőt igazán átérteni csak akkor tudjuk, ha áldozatot hoztunk érte. Hiszen a szentmise áldozat s így jobban

értékeljük, ha nekünk is áldozatba kerül. Nézzük csak meg azokat, akik a börtönök szürke napjaiban jutottak egy-egy szentmiséhez, akik vérük hullásán keresztül jutottak egy-egy oltárhoz, — milyen bensőségben és megrendültségben álltak az Isten Fia áldozatán és most már megértették, mit tesz az, áldozatot bemutatni.

Alig-alig olvashatjuk megrendültség nélkül öskeresztény testvéreink égő vágyódását a szentmise után, amint azt pl. Szamoszatai Szent Lucián történetéből tudjuk. Luciánt törhetetlen hitéért börtönbe vetették s az éles cserepekkel telehintett földhöz cövekeltek. Bebörtönözött társaival együtt imádságban készültek a vértanúság napjára, mígnem rájuk virradt vízkereszt ünnepe, melyen akkor Jézus születését is ünnepelték. Olthatatlan vágy vett erőt rajtuk: szentmisét hallgatni ezen a nagy napon s az Úr testével megerősítve várni a közellévő vértanúságot! Áldozati tárgyakat: kenyeret és bort csak kaptak valahogyan keresztény testvéreiktől a börtönablakon keresztül, de oltárról itt szó sem lehet s pap is csak egy van: Lucián, az is földhöz kötözötte, mozdulatlan karokkal. Ekkor megrázó gondolat villan át a vértanú keresztények lelkén: fehér kendőt terítenek Lucián mellére, ráhelyezik az áldozati tárgyakat, s Lucián elkezdte imádkozni a szent szöveget. — Mit érezhetett, mikor átváltozás után szíve fölött dobogott az Isten Fiának teste és vére, s mily fölséges és megrendítő volt a keresztények áhítata, amikor az élő oltár előtt térdeltek! Azután egyikük fogta a szent kenyeret és vért, s előbb Luciánt áldoztatta meg, majd vértanútársait . . .

Mennyire átéreztek ezek a szentmise értékét, s mennyire megerősítette lelküket az a tudat, hogy az Isten Fiának is áldozatba: a halál és vértanúság árába kerültünk!

Kell hát becsülnünk a szentmisét s kell érte néhánéha áldozatot hoznunk!

Ne is legyünk sohasem közömbösek és hűtlenek a misére hívó harangokhoz! Gyermekkorunk karácsonyi

harangjaihoz, az ádventi harangokhoz, a feltámadást
ujjongó harangokhoz, a pünkösdi harangokhoz . . .

„Meg ne keményítsétek szíveiteket, ha az Úr
szavát halljátok” — ez cseng-bong a harangok zengő
hangjában. Minthacsak maga Jézus hívna bennünket
az oltárról: Jöjjetek, mutassátok be velem együtt az
áldozatot; imádkozzatok és engeszteljétek velem együtt
az Úr napján.

Ó, vasárnapi harangok, ne legyünk hűtlenek
hozzátok soha!

Szentmisén

Azzal a gondolattal kell állanunk az oltár előtt, amelyen szentmisét mutatnak be, hogy Urunk kereszthalálának és Oltáriszentséget létesítő akaratának megújításánál vagyunk jelen: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Ennélfogva a kegyelmek kiapadhatatlan forrásai nyílnak meg a szentmisében számunkra, s mint imádság és mint áldozati cselekmény egyaránt kimeríthetetlen értékű és szépségű a szentmise.

Méltán írja egy nagy gondolkodó (Klug): „Ha valaki azt kérdezné tőlem, melyik az emberiség legnagyobb szerű remekműve, gondolkodás nélkül azt felelném neki: a szentmise a katolikus templomban. Nem szertelenségek szavaim! Ha a római misekönyvet kezembe veszem és a szent szertartások menetét és gondolat tartalmát figyelemmel kísérem, titokzatos messzeségekbe mélyedő hatalmak ereje nagyszerű képeket tár a lelkem elé.”

Am ilyen nagy kincset illik ismernünk, annál is inkább, mert misén való részvételünk akkor lesz igazán gyümölcsöző, ha bekapcsolódunk annak szellemébe; ha Krisztusnak mint áldozatot bemutató főpapnak lelkületébe beleéljük magunkat.

Ha megfigyeljük a miseimádságokat, azokat a pap több alkalommal többszámban, a mi nevünkben is mondja. Világos ebből, hogy Anyaszentegyházunknak az az óhaja, hogy mi magunk is áldozatot bemutató lélekkel egyesüljünk a miséző pappal, mindnyájan pedig — mint Krisztus titokzatos teste és népe — magával Krisztussal, a tulajdonképeni áldozatot bemutató fővel. Így valósulnak meg igazán Szent Péter apostol szép szavai: „. . . választott nemzetség, királyi

papság, szent nemzet, szerzett nép" vagyunk (I. 2, 9.), akik nemcsak külsőleg, hanem belső megszentelés szerint is résztveszünk az áldozaton s annak Krisztus Urunkkal és a pappal együtt: bemutatói, részes kiszolgáltatói vagyunk.

A szentmiseáldozatban lesz valósággá az Apostol fölséges, de meredek magaslatokra mutató szava: az emberi természet felmagasztosul „az isteni természet részesévé” (Péter II. 1, 4.); így nyer igazolást a nagy mondás: Azért lett Isten emberré, hogy az ember lehessen istenivé (Szent Anselm). Mindezt nagyon jó elgondolásban ábrázolta meg az őskereszténység akkor, mikor a hívő ugyanazon kezébe kapta cserébe a szentostyát, amelyben eredetileg az áldozati tárgyakat hozta.

Gondoltál-e arra, hogy amikor a szentmisén jelen vagy, egészen a pap mellett állsz s nagyobb a méltóságod, mint kint a világban a leghatalmasabbé, hiszen most áldozatot mutatsz be Istennek a pap keze által, egészen tiszta és makulátlan áldozatot.

Lelked minden panasza és szenvedése Isten trónja elé száll a pap ajkán át. Küzdelmeid az anyagi és lelkiéletért, életed minden regisztrált változata, boldogsága és boldogtalansága, amelyekkel beleolvadsz a mise könyörgéseibe, nem a te privát imádságod többé, hanem az Egyházé; az mind-mind áldozati imává válik, az mind-mind harmónikusan olvad bele az áldozati cselekménybe.

Igen, amikor én a szentmisébe bekapcsolódva imádkozom, akkor nem fordulhat el tőlem az Isten, mert hófehér jegyesét, Egyházát látja bennem.

Ezzel a lelkülettel vegyünk részt a szentmisén s mindjárt az elején indítsuk fel áldozatot bemutató szándékunkat. Rendezzük gondolatainkat! Hiszen néhány pillanat, s Krisztus, a misztikus fő, megkezdi áldozatát s én nem lehetek lázadó és lélekben másfelé kalan-

dozó tag, hanem a fő áldozatot bemutató akaratához kell hozzásimulnom.

„Bemegyek az Úr oltárához, — ezek a pap első szavai az oltárlépcsőnél — az Úrhoz, aki megvidámítja ifjúságomat.”

Bennünket is hivogat az Úr követe, a pap által.

De íme, amint az oltárhoz érünk, egyképen meghajolnak fejeink. Alig emeljük szemünket a szentek Szentjére, máris eszünkbe jut tökéletlenségünk s mélyen meghajlunk a pappal együtt: Uram, bűnös vagyok!

Milyen megrendítő az, amikor az Egyház szolgálja meggörnyed, mert érzi embersége gyarlóságát: „Gyónom a mindenható Istennek.” Vele együtt gyónok — én is. Bánom a bánni valókat, s ha nagyobb bűntudat nyomja lelkemet, mindjárt el is határozom, hogy a gyóntatószékben a pap ajka által is megszerzem Isten bocsánatát.

Erre az emberek közül kiválik a pap, hogy közvetítsen az Isten és az emberek között. De íme, mint ha nem érezne elég bátorságot ahhoz, hogy az örökkévaló Isten színe elé lépjen: ráhajol az oltárra s megcsókolja az oltárköben lévő szentek ereklyéit, hogy az ő segítségükkel induljon az Isten szentélyébe.

A következőkben „Dominus vobiscum”-mal és „Oremus”-sal köszönt bennünket az Úr nevében a pap és könyörgéseihez való csatlakozásra szólít fel. Majd felolvassa az ószövetségi Szentírásból, vagy az apostolok leveléből a szentleckét . . . De még ennél is élénkebb és melegebb képet szeretnénk kapni a közelről Messiasról.

S íme, ezt a vágyunkat teljesítette is az isteni Mester az ő szent evangéliumában; benne az Üdvözítő élő alakja bontakozik ki.

Mielőtt a pap az evangélium olvasásához fogna, az oltár közepére megy s mélyen meghajolva imádkozik: Tisztítsd meg, Uram, szívemet és ajkamat, ki Izaiás próféta ajkait tüzzel tisztítottad meg, „. . . Mert kicsoda is elég tiszta ahhoz, hogy az Isten szavait ajkára

vegye? És ha megpróbálja, nemde szent félelemmel kell tennie?"

Mindnyájan, akiket a világ „bölcseége” hideggé tett a szent dolgok iránt, bárcsak merítenének egy cseppet az evangélium alázatos tiszteletéből és szeretetéből! Hitetlenség prófétái, akik nem látjátok, mert nem akarjátok látni ezt a tiszteletreméltó evangéliumos könyvet, annak hit- és erkölcstani, bölcséleti és társadalmi értékét! Családok és egyének, akiknek a könyvtárában nincs ott az Úr Jézus evangéliuma, s amikor úgy véletlenül kezükbe kerül és olvasnak belőle egy oldalt, unalmasnak találják! — Nem kell nektek az evangélium? Nem kell Jézusnak az evangéliumos könyvből elétek lépő alakja? Nézzétek, saját isten-emberi szíve és lelke melegségében lép elétek. Gyermekek, ifjú, ács, tanító, apostol, csodatevő, vértanú, győztes hadvezér. Képek és példabeszédek vonulnak el előttünk, melyek az Úr Jézus legbensőbb egyéniségét könyvtáraknál jobban szemléltetik.

Mikor a pap az evangéliumot olvassa: felállunk. Nagyobb tiszteletet akar ez kifejezni, mint ha térdelnénk. Érezzük, hogy világok, kultúrák, emberiesség, civilizáció tartó oszlopa ez az igénytelen evangéliumos könyv. A kezemet alázatosan összeteszem, majd jobbommal keresztet formálok homlokomra, ajkamra, mellemre annak jeléül, hogy a most elhangzott evangéliumot és az én Megváltóm minden tanítását értelmemmel igyekszem felfogni, ajkammal bátran megvallom és szívembe from.

Az evangélium felolvasása után a pap ráhajol az evangéliumos könyvre és megcsókolja azt. Lelkét elönti a hála s az oltár közepén kiterjesztett karral nyilvános hitvallást tesz Krisztusról és tanításáról: Credo! hiszek!

Hiszek! — A szív és lélek micsoda helyénvaló kiadása ez, amikor még élénken emlékezetemben zsong Jézus tanítása és ragyogó példája.

Hiszek! — Mily fönséges, tiszta csengésű szó ez,

mikor néhány perc múlva kicsi, fehér ostyában jelenik meg a föld és ég Ura.

Hiszek! — Milyen boldogító tudat és bizonyosság. E hitben gazdagabb vagyok én a világ minden milliomosánál és modern „Krózusánál”; e hittel a bizonytalanság ködbevesző ingoványáról az igenlés boldogító talajára lépek . . . Ma az alanyi vélekedések körét éljük; van olyan bölcséleti irány, amely azt mondja, hogy minden csak látszat, fogalmainknak nincs megfelelő külső tárgyuk, benső fogalmainknak, (igazság, erkölcs) nincs állandó, változhatatlan normájuk.

Igen, ott, ahol az emberi gondolkodás magára van hagyva, megeshetik, hogy csak képzeletének terméke az, amit valóságnak vél; ahol csak saját énkre, vagy emberi tekintélyre támaszkodunk, sokszor tévedésbe eshetünk. Azonban amikor mi hiszünk és a kinyilatkoztatást elfogadjuk, akkor nem a magunk véges és tévedések lehetőségének kített ismereteire támaszkodunk, hanem Isten szavára, — az pedig csalhatatlan igazság és szilárdabban áll, mint a márvány a hullámtorlódásban, szilárdabban, mint az Alpeselek sziklacsúcsa! . . . Mikor Tell Vilmos megpillantotta a zsarnok Gessler várát, így kiáltott fel: „Ami emberi kézzel építettek, kézzel szét is lehet rombolni, azonban — s a hegyvidékre mutat — a szabadság várát Isten építette nekünk!”

Igen, a mi hitünk és Anyaszentegyházunk a szabadság vára számunkra a tévedések elől, ezt az Isten építette számunkra. A talaj meginoghat, amelyen állunk, de „Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké”! (Szent Pál.) A földrengések egynéhányszor bebizonyították minden természeti alap bizonytalanságát; a történelem elsöpört véleményeket és egzisztenciákat, melyekről azt hittük, hogy örökéletűek. De megingathatatlan a talaj, amelyen hitünkkel állunk! Megdönthetetlenül állunk a természetfölötti kinyilatkoztatás talaján. Ez a szabadság vára, amelyet az Isten épített nekünk.

Hiszek! — Tudod-e, hogy ez a legszebb tudo-

mány? Egyszerű asszonyka vagy? — többet tudsz, mint Krisztus előtt a világ összes gondolkodói. Tudós vagy? — akkor átérted, hogy mi a hit a problémák és feltevések útvesztőjében. Ha hiszel, — van iránytűd az élet tengerén; ha hiszel, — vannak pástortüzeid az éjtszakában; ha hiszel, — kezdednél fogva vezet egy jó Pásztor. „Ó hit, amit te hinnem adtál! Oly mély, mint a világok fészke! . . . Amellyel vágyamra feleltél, amellyel engem megittattál, — hogy számban az öröklét édessége . . .”

Az orgona most szól a legemelkedettebben; a kórus áriái egyetlen hatalmas akkorddá szövődnek s még sokáig mint ezüstszárnyú sas kóvályognak a szentély mennyezetén, visszaverődésük még sokáig minden teret betölt . . .

Csak buzogtassuk fel magunkban Credo alatt ezt az elemi erővel feltörő hitet. De aztán ne feledjük, hogy az igazi hit nem sokat beszél, de sokat cselekszik Krisztusért az életben.

.

Most azonban felemelte már a pap az áldozati tányérkát a fehér ostyával, hogy az egész nép felajánlását belelehelje imájába: „Fogadd, örökkévaló Atya Isten, ezt a szeplőtelen áldozatot, amelyet én, méltatlan szolgád bemutatok neked, igaz és élő Istennek . . . A mi megszámlálhatatlan bűneinkért, hanyagságainkért és sértéseinkért . . .” Majd felemeli a borral telt kelyhet is és kéri Istent, hogy az fölséges színe elé a mi és az egész világ bűneiért „jóillatú áldozat” gyanánt szálljon.

Amint a kenyér sok őrölt gabonaszem egysége, s a bor összetört szőlőszemek nedve s így lesz belőlük Krisztus teste és vére, ugyanúgy kell nekünk is, misztikus tagoknak felszívódnunk Krisztus misztikus testébe. Krisztus áldozatába való bekapcsolódásunkat világosan kifejezi az az ima is, amelyet a pap az emberi természetünket jelképező víznek borba vegyítésekor mond: Kérünk, Uram, méltóztassál a mi szegény em-

beri természetünket oly szorosan egyesíteni Jézus istenségével, hogy annak onnan többé elválnia ne kelljen, hanem amint e néhány csepp víz elvesz a kehely borában, úgy vesszék el emberi gyarlóságunk Jézus istenségében.

Egész életünket rá kell tehát helyeznünk felajánlásakor az áldozatot bemutató tényérékára. Így akarja az Úr: egész természetedet és valódat akarja! Örül, mikor az erény és öröm színeit viszed eléje, de gyarlóságaidat s nyomorúságaidat is látni akarja. Kell neki az öröm hálatelt dala, de a lélek sóhaját és panaszát is tenyerébe veszi. Az orgonazúgás mellett meghallja a szerény tilinkót is. Nemcsak a rózsát szereti, kedves előtte az egyszerű kankalin is.

Félsz, hogy nincs semmid, hogy üres kézzel jössz az áldozati tárgyak felajánlására? Hozd el szívedet, bűnökben égő, lázongó szívedet . . . Gondolod, hogy ennél kedvesebbet hozhatsz számára? . . . Lehet, hogy így kell imádkoznod: Uram, sirva veszem észre, hogy semmim sincs, mindent eltékoztaltam.

Nem, testvérem, azért van valamid. Többet ér Isten előtt az alázatos bukott ember, mint a felfuvalkodott tisztalelkű. S ha ezt az összetört, bűnbevalló szívedet ráteszed az áldozati oltárra, az újszövetség örök Főpapja, az Úr Jézus Krisztus, lehajol érte és felviszi mennyei Atyjához.

Újból kísért azonban a gondolat, hogy áldozatot bemutató kezeink nem tiszták s a kézmosást végző pappal együtt lélemben megmossuk mi is kezünket, lelkünket. A kézmosás története ugyan onnét ered, hogy az ősegyházban a hívektől hozott áldozati tárgyak kiválasztásakor a pap keze beszennyeződhetett, de már akkor is lelki értelmezést fűzött hozzá a kísérő ima: „Megmosom Uram, kezeimet az ártatlanokkal . . .” A kézmosással kapcsolatban még egyszer visszazállunk a múltba és szeretnénk lemosni magunkról minden szennyet, ami kezünkhöz, szívünkhöz, beszédünkhöz, érzelmi világunkhoz tapadt.

De aztán előre nézünk a közeledő Isten Fiának

megvilágosított útjai felé, s lelkünk a pappal együtt eléje ujjongja a háladalt (prefációt), amelyet a háromszor szent Isten elé küldünk.

Még az apostolok és szentek közbenjárását kérjük, hogy fogadja Isten kegyesen áldozatunkat: aztán a pap meghajlik a közeledő pillanatok súlya alatt. Az ostya, majd a kehely fölé hajol és elmondja az átváltoztatás szavait, mire az Úrfelmutatás következik s a közénk szállt Isten imádása. Egyetlen nagy „utolsó vacsora termévé” változott át a templom.

Legjobb, ha az Úr felmutatott fehér alakjára nézünk egy pillanatig s aztán meghajtjuk fejünket. De a boldogság nem fér el szívünkben és imáadásban keres kifejezést: Édes Jézus, neked élek, édes Jézus, neked halok, élve, halva tied vagyok! Hiszek benned, remélek benned, szeretlek téged!

Az Úrfelmutatás után nagyon szent percek következnek. Engesztelés, megemlékezés szeretteinkről; majd kérés, magának Jézusnak imájával: a Miatyánkkal. Jézus személyében itt van az oltáron a csodálatos közvetítő, a titkos aranylánc Isten és ember között, a csodás híd, mely mennyből ível elénk: általa ér el a mi imádságunk Isten trónjához és rajta át jut el hozzánk az isteni segítő kéz és kegyelem.

Az égben most nagyon kedvesen fogadják imánkat, hiszen eucharisztikus áldozatunk: Jézus, és hófehér jegyese, az Egyház, imádkozik velünk.

És hull-hull ránk a magasságból a szeretet és megbocsátás sugara, a kegyelem és áldás rózsasöjje . . .

•

A szentmise elején, a lépcsőimánál, a büntudat és önvád jajszavát igyekezett bennünk életre kelteni a szentáldozat, most meg egyenesen megdöbbsent a magaslat, amelyre felemel bennünket. Ám éppen ebben a módszerben rejlik keresztény vallásunk lélektani ereje: csak Krisztus tudta megtenni azt, hogy összetörte a régi embert s a törmelékből új embert gyúrt, — nem utolsó sorban az Eucharisztia révén.

Egyenesen az „isteni természet részesévé” nevel, amely a legmerészebb álom, melyre ember valaha gondolhat. Nincs vallás a kereszténységen kívül, mely az ember és a lélek ily mérvű értékelésére csak gondolni is mert volna.

Feltételül mindössze az kell, hogy teljes átadás-sal kapcsolódjunk bele Krisztus misztikus testébe és áldozatába — a szentáldozásban. A szentáldozás tulajdonképp a szentmisébe való bekapcsolódás csúcspontja és gyümölcse. Mikor áldozatot bemutató Krisztusunkkal egyesültünk, akkor benne és általa mi is áldozunk, s az örökkévaló Isten, Jézussal való kapcsolatunk miatt, bennünket is fiának tekint.

Ezért volt és lesz a szentmise az imádság és áldozat legmagasztosabb ünnepe mindíg. Elragad és ünnepi érzések isteni magasságaiba emel.

Mekkora öröm és mekkora boldogság a szentmise!

A trónrahelyezett Krisztus előtt

Nagy ünnepről jöttünk: a szentmiséről. Talán még emelkedett is bennünk az ünnepi érzés, ha a szentségtartó aranyos sugarai közt, fenn az oltár trónján láttuk Jézust egy-egy szentséges misén. Imádságos hangulat fekszik rá lelkünkre s meghatottság szorongatja szívünket . . . Egy-egy szentséges litánia, havi vagy évi szentségimádás alkalmával is, mikor magunk előtt látjuk az oltár trónján a nagy Királyt, diadalujongás és csendes elérzékenyülés ömlik el lelkünkön.

Első gondolatunk: imádságos hódolatunk. Abba a kettős térdhajtásba és leborulásba mennyi hódolatot lehet és kell belevinnünk! Virágdiszben az oltár, égnek a gyertyák, az eucharisztikus énekek és imák szárnyán száll az áhítat; minden szem rátapad, övé most minden szeretet. Ó, eucharisztikus Királyunk, „velünk áldjon tégedet az oltáron a föld és ég”!

Tied, Uram, a gondolat minden mélysége és gyöngye, amelyet az Aquinói Tamások, Keresztes Szent Jánosok, Líguori Alfonzok, Szent Gertrudok, Szent Terézek himnuszokban és misztikus elragadtatásokban irtak rólad. Tied Ágoston gondolatainak merészsége, Assisi Szent Ferenc szeráfi lelke, Bonaventura mézédesszava, Alajos áhítata, Szent Szaniszló fiatalos, rózsás lelke, Szent Ignác lánglelkű buzgalma, Xavéri Ferenc szeretetének kiáradása, Kis Szent Teréz fehér ragaszkodása, és — minden tiszta, nagy lélek, aki lelke szentélyét odaadta neked.

Tied, Jézusunk, mindaz a szépség és érték, amit az emberi szív és kéz alkotott márványból, drágakövből, épületből, ecsetből. A csipkébe vésett fehér tornyok. A nagy, lilás gótikus szentélyek, a merész kupo-

lák. Azok a művészettel megszerkesztett oltárok és és remekbe vésett szentségházak, azok a finoman és oly sok tartalommal cizellált szentségházak. Téged dicsőítenek az ötvösművészet remekei, amelyeket nemesfém-ből és ékkövekből formáltak fehérséged keretéül: a nap ragyogásában és drágakövek tüzében izzó monstranciák, áttört művű, zománcozott kehelycsodák s megkapó motívumú áldoztatókelyhek . . .

Téged ölelnek körül az emberi hang és zene legszebb melódiái: a Tantum ergo-k, dicsőítő himnuszok, hálaadó zsoltárok, Te Deum-ok, misék csodásan lágy és áhítatos szövedékei; énekkarok és orgonák, hegedűk és túbák bűvös hangfolyama, amely ott sir és könyörög előtted a szentélyben s ott sóhajtozik templomaid boltívei alatt.

Mégis érezzük, hogy ez oly kevés! S bár áldunk annyiszor, ahány fűszál van a réten, ahány falevél nyáron, hópehely télben, csillag az égen: oly kevés ez mégis az Isten fölségéhez képest!

Ég, ég az a néhány gyertya s gyakran csak néhány jámbor lélek imája suttog a csendben.

Vigasztaló, hogy a valóságban Jézus még sincs ennyire magára hagyva! Szent János Patmos szigetén úgy látta, hogy az angyalok „ezerszer ezren” vették körül és „tízezerszer százezren szolgáltak neki”. Ha lehúnyom testi szememet, lelki szemeim-mel az angyalok és arkangyalok, kerubok és szeráfok beláthatatlan serege térdel körülötte, le- és feljárnak előtte az égi lajtorján s imádságuk és énekük szépsége olyan, hogy halandó ember fel nem foghatja.

Mindez arra biztasson, hogy tegyünk meg mi is mindent a szentségi Jézus előtt hódolatunk legmélyebb módon való kifejezésére.

Szentségimádáskor, szentségkitételkor felkeresem-e a templomot? Boldog lelkek, akik a második és harmadik községbe, vagy templomba is elmennek, ha ott szentségimádás van.

Uralkodóhoz természetesen nem illik rendezetlenül, őszinte hódolattétel nélkül járulni. És én, Uram,

sokszor mily üres lélekkel megyek hozzád! A kincsek-ről, amelyeket rám bízál, alig-alig, vagy tán nem is tudok elszámolni. Rossz szolgád voltam. Jó volna, ha egyszer örvendezve és sok-sok lelki értékkel futhatnék hozzád.

Hiszen jóságos Királyom vagy, amilyen még nem járt a földön.

Bizonyára hallottuk annak a régesrégén élt hatalmas királynak történetét, aki hadseregével fényes haditetteket vitt véghez, berontott idegen országokba, felperzselt a városokat, rabszíjra fűzette a lakosokat. Harci játékokon és lakomákon dicsőségéről énekeltek a költők s kegyét hízelgő udvarnokok koldulták. Uralkodásának tényeit márványba vésték, s mikor meghalt, bebalzsamozott testét gránitsziklából készült síremlékbe helyezték, hogy az enyészettől megóvják.

És ma mégsem beszél róla senki. Nem lelkesedik érte senki s a szívek nem jönnek dobogásba érte. És eljön az idő, amikor emlékművének utolsó maradványait is megőrli az idő vasfoga.

Élt azonban, ugyancsak régen, egy másik király is: Jézus Krisztus. Ő nem uralkodott vasvesszővel a népek fölött, nem tartott hadsereget és nem rontott be idegen országokba. Felgyújtotta a világot, — de a szeretet tűzével. Testvéreinek nevezte az embereket s azokat sajnálta leginkább, akik szenvedtek és az élet számkivetettjei voltak. A farizeusokat nem szerette, de a vámos hóna alá nyúlt és visszaadta neki az élet elvesztett bizalmát. Megsimogatta a szomorkodó homlokát és sirt az özvegy édesanyával.

S a mi Királyunk nem halt meg. S bár nem született királyi palotában, halála után mégis márványba vésett remekműveket emeltek számára. Nem véste kőbe nevét, de örök emléket állított magának a szívekben, legfőképp pedig az Oltáriszentségben, melyben szívét, élő szeretetét hagyta hátra.

S bár valóságos király volt: a „királyok Királya és uralkodók Ura” (Jel. 19, 16.), „neki adatott minden

hatalom mennyben és földön" (Mt. 28, 18.) s kell, hogy „nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké, és az alvilágiaké" (Fil. 2, 10.) — mégis megmaradt végig a Szeretet Királyának.

Az Ő országában nincsen számitáson és emberi nyerseségen alapuló törvény, „polgárjogot" ad a hit és a keresztség, „alkotmánylevél" a nyolc boldogság s az a nagyobb, aki lelkiekben nagyobb.

Ó, hát hogylene ragadná meg szívünket ilyen Király, ki hozzá még „adósságlevelünket" is a keresztfára szegezte és saját élete árán szerzett jogcímet ránk! Oly mérvű benne a szeretet, hogy ha másból nem lehetne, hát ebből kellene következtetnünk isteni voltára.

„Minél közelebről vizsgálom Őt, — mondja Napóleon — nagysága annál jobban megdöbbsent. Ki látott még uralkodót, aki országát még a mauzóleumból is kormányozza; ki látott már királyt, ki katonákat még halála után is tud elküldeni a világ meghódítására. Krisztus kívánja, hogy szeressék és íme, szerették Őt. Nemcsak földi életében, hanem akkor is, amikor eltűnt: és nemcsak az őskereszténységben, hanem ma is, az emberiség minden osztályában!"

Ó, hát csak én volnék az, akit ez a fölséges Király, ki itt trónol az Eucharisziában, meg nem illetne s hűséges alattvalójává nem tenne? Csak én tartoznék azok táborába, akik idegen királyok után futkosnak, s az evangéliummal ellentétes világnézetektől és életberendezésektől várják lelkük problémáinak s a társadalom fájó sebeinek gyógyulását?

Nézem azt a hófehér Ostyát a ragyogó monstranciában és mindannyiszor arra kell gondolnom, hogy ebben a „letakart jelenvalóságban" különösképen úgy trónol Krisztus, mint a Szeretet Királya. Hiszen ez a Szentség irántunk vállalt keresztből és végtelen megalázódásból van összetéve!

Igen, valahányszor az Oltáriszentségre nézek: a keresztre kell gondolnom és arra a végtelen nagy le-

ereszkedésre, amellyel Jézus közöttünk járt és akar is járni a világ végéig . . . A fehérségből mintha vércseppek hullanának, s mintha elém rajzolódnék a szeretetből szenvedő Király tekintete:

Ellepe sebbel, vérrel
. . . Csúfos tövis-fúzerrel
Körülövezte fő,
Nemes arc, mely különben
Dicsfényben díszeleg,
Most gúnyban, könnyözőnben:
Szívből köszöntelek.

. . . Szép színe arcaidnak
Egészen elveszett,
Rózsája ajkaidnak
Elhervadt, odalett!
Letört — megölni készen —
a halovány halál . . .

De bármit tűrj te mostan,
Mínd enbűnöm csakis,
És mindazt én okoztam,
Mit vállad tűrve visz.
Itt állok, itt a lelkem,
Bűnöktől terhesen, —
Ki meg nem érdemeltem,
Tekints rám kegyesen!

Ismerj rám éltem apja,
Jópásztor vállra végy,
Minden jó kút alapja,
Kítől mindent nyerék:
Hú ajkad tejjel-mézzel
Táplált fel engemet,
Ha küszködém a vésszel,
Vigasztalt szellemed.

. . . Hálás szívem' kitárom
Neked, hú szerelem,
Ki oly keserves áron
Oly jót akarsz velem.
Ó, add, hogy pártod' álljam
Hűn, rendületlenül . . .

(P. Gerhard—Gergely I.)

*

Az áldozat mellett a közénk ereszkedő alázatos

isteni Szívről beszél a trónrahelyezett Eucharisztia. Nem lehetünk annyira szegény alattvalók, hogy velünk ne jöjjön, nem élhetünk annyira kietlen, elzárt helyen, hogy sorsunkat meg ne ossza velünk.

Egyik világváros gyárnegyedében a szükségkáporna részére nem találtak más helyet, mint egy nagy szenes-pincét, melyet nemrég még hullakamrának használtak. Idehelyezték az oltárt, amelyet elhasznált ládából rótt össze híveivel az apostoli lelkű pap. Jézus Szíve tiszteletére szentelték az oltárt.

. . . S Jézus eucharisztikus Szíve elkezdett dobogni ládából összerótt trónján s a szeneskamrából ezentúl fény áradt és a halál helyéről élet.

Az idők Királya, s nézd, minden idejét neked adja.

Minden hatalom birtokosa, s nézd, miattad lemondott mindenről.

A tisztaság Királya — s a bűnösök közt ütötte fel sátrát.

A szentség Királya — s alattvalói lábát mossa.

Az igazság Királya — s csak irgalmasnak látszik.

Az örökkévalóság Királya — s nincs hely és pillanat, hogy a halandók szolgálatára ne álljon.

Mindenhova elkísér, fehérségével és szeretetével mindenütt ránk borul . . . Ő légy százszor és ezerszer üdvözölt, eucharisztikus Királyunk, s „az oltáron velünk áldjon tégedet a föld és ég”!

Eucharisztikus diadalmenet

Van úgy, hogy a boldogító eucharisztikus hit nem fér el szívünkben s rejtettségéből kilép a nyilvánosság elé. Ilyenkor nem elég, hogy az eucharisztikus Krisztust trónra helyezi s körülövezi melegséggel, tömjénnel és virággal, hanem vállaira veszi és diadalmasan körülhordozza az utcákon:

Tied, Uram, ujjongja Jézus felé, nemcsak a szőnyeg, melyet a mezők virágaiból szőttünk eléd, a fény és gyertyaerdő, hanem tied a szívünk, családjaink, a gyermekeink. Fogadj el minket népedül!

Egy-egy úrnapi, vagy feltámadási körmenet a legszébb felajánló imádság a szentségi Jézus számára. Mert ha lélekkel tesszük, akkor azt mondjuk: a te szellemed érvényesüljön Uram mindenütt; evangéliumod irányítsa közéletünket, törvényhozásunkat és szociális életünket. Belőled táplálkozzék világnézetünk, katedráink szelleme, karunk tevékenysége, ifjúságunk lelkesedése, asszonyaink tisztasága, férfaink hitvalló ereje. A belőled áradó fény és vigasztalás tegye életünket virágvasárnap körmenetté, amely, bár feketevasárnapok és nagypéntek közt visz, de mégis a megdicsőülés csarnokai felé tart.

Ilyen gondolatokkal hömpölyög az utcákon a szentségi Jézus körmenete a városok kövezett útjain, s a falvak virágos ablakai alatt. Gyermekek csilingelő ajkán, s hajlott öregek buzgó imáján száll az eucharisztikus hit úrnapi diadala: „Himnusz! mondj egész szíveddel, — Szóddal úgyszemint nem érhedd el, — Méltón nem dicsérheted . . . Hangosan hát fenn esengjen, — Ujjongjon és égre csengjen — Zengő lelkünk hangja ma . . .” (Aq. Tamás—Sík S.)

De nemcsak eucharisztikus körmenetek alkalmával zeng az úrnapi dal, hanem állandóan mélységes öröm övezi körül az Oltáriszentséget. Beláthatatlan eucharisztikus menet húzódik át az oltárok előtt, akik az Oltáriszentség forrásaiban megmerülnek, s megittasult lelkük szinte énekel a boldogságtól.

Ennek az eucharisztikus öröm-zarándoklatnak közvetlen oka az, hogy „Velünk az Isten“, közel van hozzánk. Ez a közellét ígéz és vonz most is, mint valamikor a vérfolyásos asszonyt, akit hiába akartak távoltartani Krisztustól: csak ment, ment feléje, s addig furakodott, míg ruhája szegélyét meg nem érinthette. Mi is azt suttogjuk: ha csak egy percig lehetek is nála, megnyugszom. Míg csak szenvedés és szomorúság lesz a földön, addig állandó eucharisztikus menet vonul az oltárok elé s noha könnyből és kérésből van összeróva ez a körmenet, mégis csak diadalmenet, amely az istenközelség boldogságát énekli.

Megkapó az is, amikor húsvéti időben megmozdul a templomok népe s odatérdel az áldoztatórács-hoz. A lelkigyakorlatok és szentgyónás bűnöket mosogató vizében megmerült a lelkük, s most odaszáll az Úr asztalához, hogy halandó életük egyesüljön a Feltámadott megdicsőült lelkével. Az örök élet várományosainak menete ez.

Máskor, mintha mosolygó álmvilág köszöntene ránk: elsőáldozók vonulnak be a templomba, fehérben. Fehérvasárnap édes hangulata: mikor a legszebb és legfehérebb lelkek jönnek az Úr asztalához, hogy az Élet Kenyerét ültessék át növekvő lelkükbe. Tiszták, szépek; lelkük virágos, fehér ág. Mintha fehér galambok szállnának körülöttük.

Igen, állandó diadalmenet folyik az Eucharisztia előtt. Hiszen az Oltáriszentség szeretet, s mindenki odamegy, aki szereti őt, vagy önzetlen szeretetére rászorul. „Láttátok-e, akit az én lelkem szeret?” — kérdezzük az Énekek Énekének menyasszonyával s ha néha kerülő utakon is, de mégis csak megtaláljuk a szentségi Jézust: lelkünk legönzetlenebb vőlegényét.

Maga az Anyaszentegyház gondoskodik arról, hogy a szentségi Jézus számára állandó diadalutat szerezzen. Vajjon nem az-e az a többszázezer szentmise, amely naponként bemutatásra kerül oltárainkon!? Nemcsak a világvárosi dómokban, vagy falucskák templomaiban, hanem a pagodák szomszédságában, Patagónia berkeiben, Grönland jégmezőin és mindenütt felángol az eucharisztikus tűz és fénye körülfonja a világot.

Jézus naponként elindul az örökkévalóságból, hogy végigjárja hívei táborát; itt is — ott is felizzik hófehér alakja, valahányszor Úrfelmutatásra megszólal a csengő. Mindannyiszor meghajlik a hívők kalászerdeje s a szeretetnek és hitvallásnak kitörései hullámanak a mindenségbe bele. Eggyéolvadt szent Fehérség vonul végig a világon s milliók a nyomában: az eucharisztikus Jézus diadalútja a lelkek birodalmában.

S így megy ez mindennap. Mert az Egyháznak legelső gondja és szívügye az Eucharisztia. Ahol csak megveti lábát, már ácsolja is az oltárt Jézus számára. Nem tudja elgondolni nélküle a híveket s a hívek közösségét: kezükbe, szívükbe adja Jézust.

Idők folyamán szükségét érezte annak is, hogy áttörje az oltárszekrények és szentségtartók ajtaját: hadd lássák ezt a szent fehérséget és letakart jelenlétet a hívők. Kiteszi az oltárra, egésznapos szentségimádásokat végez, mindennap más-más templomban; mind többet és többet akar kiárasztani az emberiségre az Eucharisztiaiból: hadd zuhogjon rá hatása, hadd éledjen fénykörében.

Jaj, soha bizony nagyobb szükség nem volt erre, mint napjainkban! Hála legyen Egyházunknak, hogy megszervezte az Eucharisztikus Világkongresszusokat, amelyek évenként más és más ország területén fordítják a figyelmet az emberiség legnagyobb kincse felé, mely egyedül hivatott arra, hogy a világot megmentse az istentagadás és kíméletlen önzés poklából. Csak az Eucharisztia szelleme: az istenhit és szeretet menti meg a világot a sátán mindegyre fojtogatóbb szorításából.

A modern, vallástalan áramlatok hithagyása döbbenetes. Nemcsak a maguk lelkét szakítják ki teljesen Krisztus és az örök erkölcsi törvények szelleméből, hanem tüzzel-vassal erőszakolják rá gazdasági, társadalmi és államelméletüket mindenkire. Olyan gyűlölettel tobzódnak Isten és az istenhívők ellen, amire példa még nem volt. Nincs hitük, sem e világon kívül eső távlatuk: a földön akarnak berendezkedni mindenestül s pusztulnia kell körükben annak, aki akár lelke legmélyén is áldozni mer a lélek Istenhez húzó vágyának.

Azzal, hogy az Istent letagadták az égről, sok mindent kivettek az ember életéből. Kivették a biztos világnézeti alapot és társadalmat fenntartó tekintélyt. Polgárjogot nyert a gyűlölet és szenvedély; annak van náluk nagyobb létjogosultsága, aki nagyobb a vérengzésben és a gyűlölet felszításában. A léleknek ekkora elfajulásával szemben csak lélekkel, szellemmel lehet hadakozni. Fegyver, fizikai gáta és emberi erőművek nem fogják leállítani az antikrisztus szervezett hadjáratát, mert ő anyagi természetű javak frontbadobásában nagyobb mester nálunknál.

Lélek kell a szörnyű romlás megállítására, a hit és szeretet lelke, amely éppen az Eucharishtiából zuhog ránk hatalmas sugárcévkben.

A kereszténység világmentő munkájában hatalmas, szinte gondviselészerű erőforrásra talált az eucharisztikus világhadjáratban. A lélek ereje és a szíveket átformáló szeretet tüze jelzi majd mindenütt a szentségi Jézus útját. Mérhetetlen tömegek: koldusok és királyok, együgyűek és tudósok térdelnek az eucharisztikus Jézus előtt s mindenki azt veszi tőle, amire magábatérő lelke legjobban rászorul: hitet, jó szívet, kenyérszégést, türelést, áldozathozatalt, szóval az önmagát oszlogató szeretetet.

Az „újkori hit és eszménység” nagy diadalát, a jobb és szociálisabb világ sokatígérő pünkösdi tüzeit jelzik a szentségi Jézus seregszemléi.

Eucharisztikus lelkek útja

Zarándokok kenyere

Akár gyertyafényes körmenetben ünnepeltük az Oltáriszentséget, akár virágos és imádságos szentségkítételben, a legfontosabb az, hogy minél többet vigyünk el belőle hétköznapjainkra. Az lesz lelkünk ünnepe, ha mindenütt érezzük a köztünk élő Jézus misztikus kiadását. Így bármily meredek úton vezessen zarándoklásunk, nem fáradunk el, mert éltet a misztikus test, amely soha el nem fogy oltárainkról. Menni, dolgozni, fáradni, csalódní, poros utakon járni: de abban a tudatban, hogy kristályszemeket találunk mindenütt az utak mentén, amelyekből maga a szentségi Jézus mereget lelkünk számára — oh, akkor a mi zarándoklásunk nem veszhét bele sárga homokba és letörtségbe.

Azért hát ne csüggedj, Testvérem! Nézd, mindenben hasonló akart lenni hozzád, a bűnt kivéve: nemcsak egy napig, egy-egy karácsony vagy húsvét alkalmával, hanem az idők végéig. Nézd, nem átallja, hogy miattad szállást vegyen magának a paloták alagsoraiban, deszkából összerótt bódék árnyékában és a szükségkápolnákbán. Elmegy a nincstelénekhez, az árnyékban állókhoz, ahol ránehezedik a lélekre az élet zordsága és ráeszi magát a szívre valamilyen ólmos, nehéz közöny.

Ne engedd, hogy kiszáradjon a lelked és jármába hajtsa a letört lét . . . Valamikor régesrégén mily tiszta volt a lelked a húsvéti és úrnapi körmenetben, mikor ott haladtál a szőke gyermekesereg között, nyíló lelked olyan volt, mint a mosolygó cseresznyeág! . . .

De aztán jött és magával rántott az élet s meghurcolt kegyetlenül. Míg erőd fogyott, megkopott lelked is. Ha azonban figyelsz és nem zárod el egészen szívedet: eléd áll a poros úton az örökmécs fényében Krisztus és szól: Tudnál-e még egyszer úgy hinni, mint régen, s gyermeki bizalommal hozzám símulni, mint régen. Hozzám, aki elmegyek érted a telepekre és az élet barázdáira s a haranglábak alól küldök hívogatót hozzád.

Ó, ha a mi utaink eucharisztikus utak lennének, akkor nem törne össze bennünket annyira az élet! Ha többször ennénk a Kenyérből, mely az életvándorok étkéül adatott, akkor nem erőtlenednénk el a cél előtt. Ha többször borulnánk az Oltáriszentségben Jézus Szívére, akkor nem éreznénk magunkat az élet mostoháinak. Ha többször megpihennénk a közöttünk lakó Isten keblén, akkor a sok szerencsétlenségért kárpótolva volnánk.

Zarándokok vagyunk az életúton . . . Isten mentsen azonban, hogy szerencsétleneknek érezzük magunkat azért, mert bent állunk az élet sebeket osztogató pergőtűzében. Legfeljebb Isten nélkül lehetünk azokká! Ránk napi munkánkban hófehér oltárok várnak, hogy az élet taposókerekei alól kiemeljenek. Örökkévaló fények várnak ránk, hogy poros útjainkon idealizmust és tisztánlátást gyujtsanak ki számunkra, magasan lobogót, messzire világítót!

Hófehér oltár a poros életúton . . . Mily vigasztaló . . . Egyetlen vigasztalás!

*

Mert napok, évek jönnek, amikor ránk szabadul az életúton a szenvedés viharja. Mintha gonosz hatalmak ereje szabadult volna ki a föld alól s mintha sötét felhők szabadultak volna ránk felülről. Zúg, sivít körülöttünk a szenvedés, mint viharmadár, amelynek ívben meghajlott szárnyai töredeznek a küzdelem súlya alatt . . . S mikor elvonult az orkán, úgy érezzük magunkat, mint az életkedvétől és kincseitől megfosztott útszéli

koldus; a lelkünk, mint a „puszták pelikánja s a romokban meghúzódó bagoly“. (Zsolt. 101, 7.)

Hányszor kell sóhajtanunk a Zsoltárossal a szomorú sorokat: „Körülvettek engem, Uram, a halál fájdalmai és a gonoszság árjai megháborítottak engem.“

Ha végignézzük az életzarándokok útját, mindenütt ott látjuk a bús szenvedést. Hasztalan tör fel lelkünk ből a kétségbeesés és hasztalan dőlünk bele a tompult közöny karjába: a tényeken változtatni nem tudunk; szenvedés van és lesz útjaink felett. Ott hordjuk batyuként a hátunkon s több-kevesebb mindegyikünknek kijut belőle. A gyógyíthatatlan betegségek mellett, a lelki és testi fájdalom száz és száz változata bandukol utánunk az úton.

Az bizonyos, hogy elviselhetetlen volna a szenvedés az oltár természetfölötti fénye és erőforrásai nélkül. S bár igaz, hogy a fegyelmezett lélek természeti okok alapján is kénytelen elismerni, hogy a szenvedés nemesít, mélyíti a lelket, alázatossá tesz és közelebb hoz egymáshoz: mégis mennyire gyér vigasztalás ez a szenvedések tüzeiben lázongó lélek számára!

De ha tudom azt, hogy Krisztus éppen azért maradt oltárainkon, hogy szenvedésektől elsötétült útjainkra rávilágítson és lázadó kitöréseinkre válaszoljon, akkor másképpen látom zarándoklásunk útjait s megértem, hogy éppen a keresztényi módon elviselt szenvedés nyitja meg számomra a mennyországot.

Oda kell tehát fordulnunk a köztünk időző Krisztushoz, aki nagyon jól tud a szenvedésre tanítani, hiszen valamikor a „fájdalmak férfia“ volt.

Most minket is hív útjaira: aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye fel keresztjét és kövessen engem. (Mt. 6, 24.) . . . Ha egyedül volnánk: elvesznénk a szenvedésben, de Vele és Őbenne győzni fogunk. Érjen bár nyomorúság és üldöztetés, de ha magunkon hordozzuk Jézus sanyargatását: „Jézus élete is megnyilvánítatik majd testeinken.“ (Kor. 2, 4. 8.) Igen, Jézus ilyen sorsnak jegyez el bennünket akkor, mikor a szentáldozásban misztikus testébe iktat bennün-

ket: ő lesz a fő, mi meg a tagok; de ha a fő sorsa szenvedés volt, akkor szenvedniök kell a tagoknak is.

Mikor azonban magához öleli Jézus az élet fáradt vándorát, akkor felenged annak lelkében a gyötrő fájdalom és eltűnik az élet minden rettegése, mert az eucharisztikus Jézus senkihez sem tud úgy odasímulni, mint a szenvedőhöz s viszont senkinek a lelke nem fogékony annyira tanításai iránt, mint a szenvedőé. A szenvedők érzik csak át igazán a szentáldozás boldogságát s hogy mit jelent az: „vándorok kenyerévé lett”.

A léleknek, amely ráhajolt az eucharisztikus Jézus Szívére, nem lesz többé elviselhetetlen az élet, mert a szenvedő szentáldozásában különösképen nagy az istenre hagyatkozás, következőkép: a megvigasztalódás. Most kapott Jézus a szentáldozásban olyan lelket, aki a teremtményektől mitsem várhat s így annál nagyobb éhséggel fordul a Teremtő felé; itt van az alkalmas pillanat, amikor Jézus kegyelmeinek formáló erejét átöntheti a lélekbe.

Nagyon mély tanulságot mond el az a középkori elbeszélés, amely szerint a hittudós lelkivezetőt keresett, hogy az a tökéletesség útjain segítse. Megtalálta, de ott, ahol nem sejtette: egyik templom kapujában, egy koldus személyében. „Jó napot” — köszön neki. — A koldus feleli: „Köszönöm, még sohasem volt rossz napom.” — „De hát azért jobbat is küldhetne rád az Isten.” — „Sorsom mindig a legjobb volt” — hangzik a válasz. — „Ej, testvér, hiszen televagy fekélyel.” — „Ezekkel is a jó Isten díszített fel.” — „S hogy örömtelen az életem? — dehog. Örülök a virágnak, a szélnek, viharoknak, esőnek; minden gyönyörködtet: hiszen Isten műve.” — „Ki vagy?” — „Király vagyok.” — „S van birodalmad?” — „A lelkemen uralkodom és az akaratomon, nincs is ott sosem lázongás.” — „Hogy tettél szert erre az uralomra?” — „Addig kerestem imáimban és elmélkedéseimben, míg ráakadtam.” — „S mikor találtál rá?” — „Mindjárt, mihelyst elszakadtam a teremtményektől.”

Am éppen a szenvedés bizonyítja be nekünk leg-

jobban azt, hogy nem a teremtményekben van a boldogság. A szentségi Jézus most ad feleletet a léleknek a sok-sok miért-re: mert magamhoz akartalak emelni, azért küldtem rád szenvedést . . . Mert valami még útját állja lelkedben teljes bevonulásomnak. Meglátogatlak keserűséggel, hogy kívánd az én édességemet, amit az égi manában adok. Siralomvölgyében járatlak, hogy kívánozz a mennyei paradicsom után. Belsősegebbé akarlak tenni, hogy legfínomabb sugallataimat is megértsd . . .

Még nem elég tiszta lelked hárfája, amelyen a kegyelem játszik; még sallangok tapadnak hozzá rögből és sápadt aranyból, azért tisztítlak téged, hogy a lelked húrjai zengjenek s szíved melódiái átszellemült bensőséggel rezdüljenek, hogy öröömöd teljék benned az angyalok kórusában.

.

Valahányszor magunkhoz vesszük Öt, vagy oltára előtt időzünk, mindig halljuk az életúton szavát: Ne féljetek! . . . Elsötétült tengeren evezünk s egyszerre csak a szentáldozásban feltűnik fehér alakja: Mit félték kicsiny hitűek, veletek vagyok! Máskor gondjainkba mélyedten ülünk csónakunkban az ólmos víz fölött, a küzdelem reménytelensége letörte kedvünket, mikor egy-egy szentséglátogatásban, lelki- vagy valóságos áldozásban feltűnik a szentségi Jézus alakja, amint könnyedén, átszellemült fehérséggel közeledik hozzánk: Béke veletek! Ne féljetek, veletek vagyok!

Veletek vagyok! Nemcsak közös földél alatt, nemcsak közös élethajón, hanem bennetek, a szívetekben. Ti „Krisztus-hordozók” vagytok!

Mégis félték? — Mitől?

Félték a sötétségtől? — Van fényforrástok!

Félték a viharoktól? — Van fogódzó pontotok!

Félték az akarat elernyedésétől? — Kezetekben a Hatalom!

Félték a kedvet és eszményeket dermedtő életől? — Vannak oltártüzeitek!

Féltek az ösztönök hullámverésétől? — Van hó-fehér Mannátok!

Féltek a lefelé húzó erőktől? — Oltáraitokon a tisztaság bora!

Féltek? Mitől — a szenvedésektől, a küzdelmek beláthatatlanságától, lelketek jövőjétől? — Van tápláléktok és lelketek üdvére van biztos zálog.

Mikor az öreg Segur megvakult, elment a pápához. Két, Isten kezéből jövő dologért kell hálát adnom, — úgymond — az egyik, hogy pappá lettem, a másik, hogy megvakultam. Most egy harmadik kegyért esedezem, hogy az Oltáriszentséget lakásomon őrizhessem, mivel járni nem tudok. Azt nem lehet, — felelte a pápa — az roppant nagy kegy. Erre Segur szomorúan távozott. A pápa szíve azonnal megesett rajta: de mégis, megengedem — „a te vigasztalásodra”. — Az öreg Segur ezt ráíratta a szentségház ajtajára: „A te vigasztalásodra!”

Ó, milyen boldogság az, a mi vigasztalásunkra van itt. Hát akkor életútjainkról oda kell mennünk hozzá, le kell hajtanunk a fejünket a lábához és belenéznünk a szemébe és megpihennünk a Szívén: hiszen a mi vigasztalásunkra van itt!

Világító szívek

Ha Krisztussal járjuk benső összeköttetésben az életet, egyéniségünk és gondolkodás módunk Őt tükrözi: világító szívek leszünk. Az evangélium szelleméből s Krisztus Urunk egyéniségének szépségéből szőtt fényesség lebeg majd útjaink felett. De ha csak annyi is, mint útszéli sötét árokban a jánosbogárkák kékes fénypontja, ha csak annyi, mint az ég alján a csillagok rezgése, de mégis valami fény, a jóságoknak és szeretetnek valamilyen rezdülése az életúton.

Az eucharisztikus lélek önmagát megmutató szépsége annak eredménye, hogy a szentáldozás révén belső életegységben él Krisztussal, aki minden szentség és erény forrása s mintaképe. Azért adta magát misztikus táplálékkul, hogy mi magunk is tökéletesek legyünk; hogy fényességünk legyen tőle, aki „az Atya fölségének visszfénye” (Hebr. 1, 3.), s hogy „bennünk is megnyilatkozzék Krisztus”, aki, mint Szent Pál mondja, a „mi életünk”.

Az Úr Jézus nemcsak a megváltás végett vette magára az emberi természetet, hanem azért is, hogy mint „tökéletes ember” tevékenységével és életmódjával példaképünk legyen. Magára vette még megkísérléseinket és gyengeségeinket is, a fájdalmat, szorongást, szegénységet, szóval az életnek emberileg nem éppen kívánatos mozzanatait, hogy ne legyen életünknek egyetlen pontja sem, ahol rá, mint „fundamentumra” és „szegletköre” ne támaszkodhatnánk. „Példát hagyott nektek, hogy kövessétek az ő nyomait” (I Péter 2, 21.); arra rendelt bennünket az Isten, hogy „az ő Fia képének hasonmásai legyünk”. (Róm. 8, 29.)

Az eucharisztikus lélekben valóban „Krisztus ölt

testet" és „Krisztus képmását hordja magában" (Szent Pál), hiszen sokszor nézett bele Jézus szemébe, ismeri gondolatát és érzi egyéniségének varázsát. Sokszor jött a szentségi Jézus vigasztalásáról, azért bízabb is a lelke. Sokszor pihent Jézus Szívén, azért tisztább egész érzésvilága, mélyebb a hite és szeretete. A szent-áldozásban mindig hallotta a nagyon bensőséges hívó szót: Kövess engem . . . Sokszor érezte annak boldogító voltát, mikor Jézus föléje hajolt és így szólt hozzá: enyém vagy . . .

Mi sem természetesebb tehát, hogy ennek az állandó „táborhegyi" tartózkodásnak fénye megmarad a szívben és az arcon s akkor is Krisztust tükrözi, mikor az élet elhívja az oltártól a völgyekbe és sikátorokba. Gondolatai és érzései krisztusiak lesznek, igazi Krisztus-lemintázóvá, mintegy „második Krisztus"-sá válik.

Ez az eucharisztikus lelkület legnagyobb boldogsága: Krisztust vinni, terjeszteni és kiárasztani magunkból másokra. Mélyíteni és nemesíteni mindenütt az életet; lelkeket toborozni Krisztus számára az igazán szép élet kisugárzásával. Saját magunkon bemutatni az Oltáriszentség boldogító voltát s magatartásunkon megmutatni a finomságot, amelyet megérintéseiből veszünk. Az emberek így megérik, hogy milyen nagy kincs Isten gyermekének lenni és milyen mély és igaz élet az: az isteni szőlőtő eucharisztikus vesszőjének lenni.

Nem vagyok hideg és rideg, mint gondolná az oltártól menekülő, hanem csupa érzés és melegség; nem vagyok szolga, hanem az Isten fiainak szabadság-dala az énekem. Nem vagyok világtól elfordult, kriptalélek, hanem az öröm virágos mezőin járok. Nem érzélgősség és melanchólia a sorsom, hanem erős és bátor kilépés. Nem sarokbanülés az életem, hanem királyi öntudat, hiszen a legnagyobb emberméltóságot formáltam magamból: élő szentélye vagyok az Istennek, az Isten kedveltje és fogadott gyermeke.

Nem kell azt gondolnia az eucharisztikus léleknek, hogy minduntalan hősiecskelekedetekben kell megmutatnia a fényt, amelyet az örökmécstől hozott. Rendkívüliségeket ritkán kíván tőlünk az élet; a mindennapi apró-cseprő dolgokban kell megmutatnunk a magunkban kialakított Krisztus-képet! Mit tenne az én helyemben Krisztus? Hogyan dicsőíthetem meg Krisztust beszédemben, hallgatásomban, szolgálatkészégemben, kötelességteljesítésemben: ezek az eucharisztikus lélek mindennapos gyakorlóiskolái. Kis Szent Terézről mondják, hogy egész életében nem tett semmi feltűnőt, csak a kicsiségeket nagyon mélyen és lélekből. Mindíg Krisztus kis barátjának érezte magát s úgy végzett hivatásában mindent, mintha magának Jézusnak tenné, vagy Jézus kérné tőle. Mikor pl. az oltárt díszítette, vagy a templomi ruhákat kezelte, azt olyan örömmel tette, minthacsak babaruhával játszanék és a pólyát kötöztetné, melyben a kis Jézus fog pihenni.

Istenem, bárcsak meg tudnám mutatni arcodat az emberek közt, hogy általam is jobban megszeresened téged! Bárcsak megmutathatnám mindíg az igazság lelkét, a jóság és hit szellemét s a szép élet erejét. Akkor azonban sokkal, sokkal jobban át kellene magam adnom neked az Oltáriszentségben! Olyasfélekép, mint Szent Ágoston imádkozta szépen: Bár megismerném magamat, Uram, akkor könnyebben megismernélek téged és senkit sem kívánnék, csak téged.

*

Az eucharisztikus lélek jóságot és felebaráti szeretetet áraszt ki magából és ezért élete áldás másokra. Jól tudja azt, hogy mindaddig, míg hideg és sértő felebarátjaival szemben, addig nem hordja magán Krisztus-képet. Hiszen az Oltáriszentségben egy kenyéren élünk embertársainkkal, ugyanahhoz az egy titokzatos testhez tartozunk, amelyben Krisztus a fő s mi vagyunk a tagok. „Az áldás kelyhe, — mondja Szent Pál — melyet megáldunk, nemde Krisztus vérében való részesülés-e? és a kenyér, melyet megtörünk,

nemde az Úr testében való részesülés-e? Mert egy kenyér, egy test vagyunk sokan, mindnyájan, kik egy kenyérben részesülünk." (I Kor. 10, 16—17.)

Méltán kéri tehát az Apostol a híveket „a mi Urunk, Jézus Krisztus nevére, hogy mindnyájan ugyanazt mondjátok és ne legyenek köztetek pártoskodások, hanem legyetek tökéletesen egyek ugyanegy értelemben és ugyanegy véleményben". (I Kor. 1, 10.) — Ám lehetetlen a fővel közösségben lennünk mindaddig, míg — mi tagok — egymással torzsalkodunk, gyűlölködünk. Akkor azok a szentáldozások nem voltak őszinték, vagy sok-sok akadályt helyeztünk lelkünkben Krisztus elé!

Oda is szól Szent Pál keményen a veszekedő testvéreknek: „Részekre van-e osztva Krisztus?" — Vajjon nem ugyanazon egy Krisztus áldozta fel magát érettünk s itt az oltáron nem ugyanannak az egy Krisztusnak osztatlan testét vesszük magunkhoz? Talán Krisztus fukarkodik, méricskél és latolgat itt az oltáron, hogy adja-e magát, vagy ne? Talán személyválogató és saját érdekeit keresi? És nem bocsát-e meg szívesen s a megtértekhez nem megy-e örömmel? Talán csak bizonyos ünnepi alkalmakkor adja magát, s előírja a ruhát és udvarképes divatot, mellyel előtte mutatkozhatunk? Talán több joga van hozzá a tudós-nak, gazdagnak, mint annak a nyomorult koldusnak ott a templom zugában? Talán bizony rögtön lesújt vétkeinkért és fojtogat adósságainkért?

Ó, ha valaki, az eucharisztikus Jézus megkívánhatja tőlünk: ha ajándékoszt az oltárra viszed és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije, hagyd ott ajándékoszt az oltár előtt és menj előbb megbékélni atyádfiával és úgy ajánld fel ajándékoszt. (Mt. 5, 23—24.) Mert hogyan lehetnétek velem egy testté? Ha nincs bennetek szeretet testvéreitek iránt, képtelenek vagytok arra, hogy őszintén egyesüljetek Velem, aki mindnyájatokat akarlak.

Minden emberben az Isten képmását kell látnunk, de mióta közös asztalról élünk, azóta különösen.

Azóta „sokan vagyunk egy testben”, s nekünk egymásban ugyanazt a misztikus Krisztust kell látnunk. Tulajdonképen őt szeretjük embertestvéreinkben, őt segítjük, őt ruházzuk; s azt a jó lélekkel nyújtott pohár vizet „neki nyújtottuk”. Bizony ha eucharisztikusabb lelkek volnánk, akkor nagyobb darab kenyér jutna a dolgozónak, puhább szó a szolgának és nagyon sokszor volna az én szavam pihentető párna szenvedő testvéreim részére.

Más volna a világ képe, ha az Oltáriszentség szociális tanítását át- és átelmélnék és próbálnák következetesen megvalósítani környezetünkben, munkahelyeinken, családjainkban. A följebbvalók alattvalóikkal szemben s ezek elöljáróikkal szemben.

Valamikor ezt megtették, s akkor a kívülállók csodálkozással mondogatták: Nézzétek, hogy szeretik egymást ezek a keresztények! Ma messzire kanyarodtunk az oltár és a szentáldozás misztériumától, azért fogyatkozott meg a világban a szeretet. „Szeretet az Isten”, s mivel nem tudunk igazán bekapcsolódni a köztünk lévő Istenbe, a Szeretetbe, — azért vagyunk annyira önzők és szeretetlenek. Megfogyatkozott köztünk az Eucharisztia bensőséges átélése, azért lazult meg ember és ember között a „szeretet köteleke”.

Szívjuk tehát át magunkba minél jobban az Eucharisztia szellemét, hogy igazán szociális lelkek lehessünk! Világító szívek a sötétségben . . . Tisztára mosott kezek, mielőtt áldozatunkat letennénk az oltárra, s ne tapadjon hozzájuk durvaság és kíméletlenség. Jóságos kezek, akik nem ütnek sebet másokon, hanem a meglevőt is gyógyítják. Fehérre mosott lelkek, akik megmerültek az Eucharisztia jóság- és tisztaság-forrásában s egymásnak nyújtják kezüket az életúton a szakadékok mellett. Élő lámpások, akik jópéldájukkal és emberséges lelkületükkel állandóan mutatják az utat az Isten béke- és igazságországára felé . . .

Eucharisztikus lelkek megtehetik. Boldogan mondhatják a költővel:

Valaki az oltárnál
Megcsókol engem reggel.
Leszámolok én nyomban
Minden sötét sereggel.
Bennem is fény gyullad ki
Minden hová-ra, miért-re.
A fény sugar szívemnek
A gyökeréig ér le.
Dolgozik bennem Krisztus:
A fény, a tűz, a Lélek.
Aranyharmatban fürdet,
Titok-kenyérrel éltet.
Ezért vagyok csodás-jó,
Egy ellenségem sincsen.
Felébresztett a csókkal
És felgyújtott az Isten.

(Harsányi Lajos.)

Élő vizek mentén . . .

Igy peregnek az évek az Eucharisztia fényében . . . A meredeken tornyosuló feladatok előtt sokszor szállta meg félelem lelkünket, de az oltár titka mindig erőt adott leküzdésükhöz. Sokszor fenyegették viharok kifújással kis lámpásunk fényét, de örökmécsnek bizonyult a tabernákulumból hozott fény. Az oltárból fakadt forrás felüdített tikkadtságunkból s pálmaligetet s virágszönyeget terített élénk, élő vizek mentén . . .

„A legelés helyére fektetett engem; a megújulás vize mellett nevelt engem; a te vessződ és botod, azok vigasztaltak engem . . . Asztalt készítettél előttem azok ellen, kik engem szorongatnak. Megkented olajjal fejem; és az én kedvet adó poharam mely jeles!” (12. zsolt.)

Add nekünk továbbra is, Uram, oltáraid vizét, szent Véred kelyhét, hogy el ne csüggedjünk az úton és feljussunk szent hegyedre! Lelkünk korsóját töltsd a vízzel, melyet csak te adhatsz s mely egyesegyedül az — Élet vize.

A világ szellemi kútforrásai és szenvedélyei is adnak italt, szürcsöljük is, mint mikor szomjas ajkunk nekiesik a mohás kövek alján az üde forrásnak. De hányszor válik lelkünk számára sós vízzé: minél többet iszunk belőle, annál égetőbb kín marad hátra bennünk.

Mély és kiszámíthatatlan kutak s veszélytelennek hitt partjai hányszor szakadnak le alattunk a sötét örvénybe! Elcsitulást keres bennünk a szív s zaklatást merít belőlük. A vágyak pihenését keressük kávéjuknál s az elégületlenséget mélyítjük magunkban. — Örökké igazak és szépek tehát Krisztus Urunk szavai: „Aki e vízből iszik, ismét megszomjazik. Aki pedig abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé

nem szomjazik mindörökké, hanem a víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne." (Jn. 4, 13. 14.)

A samariai asszony vágyakozásával kiáltuk: „Add nekünk, Uram, továbbra is a te vizedet s ne engedd, hogy hamis kutak után járjunk! Teljesedjék rajtunk a Próféta jövendölése: Örömmel merítetek vizet az Üdvözítő kútforrásaiból.” (Iz. 12, 3.)

Liguori Szent Alfonz említi, hogy amikor a karmelita Feria grófnétól megkérdezték, mit tud órákhosszat az Oltáriszentség előtt tenni, felkiáltott: „Nem órákig, hanem örökké ott tudnék maradni! Istenem, azt kérdezik, hogy mit cselekszünk itt? Mit cselekszünk? Hát mit tesz a szegény az adakozó gazdag jelenlétében, a beteg az orvosnál, a szomjúhozó a forrásnál, az éhező a dúsan megrakott asztalnál?”

Mikor életútjainkról odamegyünk a szentségi Jézushoz imádkozás vagy szentáldozás végett, többet jelent ez lelkiekben, mint ha naphosszat végeznénk egyéb lelkigyakorlatokat.

Mily boldogok lehettek azok a nagy eucharisztikus lelkek, akik igazán elmélyedtek az oltár misztériumában. A Kempis Tamások, Aquinói Szent Tamások, Gonzaga Alajosok, Xav. Ferencek, Liguori Alfonzok, Nagy Szent Terézek, Pazzi Mária Magdolnák, Alacoque Margitok, Kis Szent Terézek stb., akik úgy csüngtek az Euchariszián, mint az élet emlőjén, ahonnan a minden édességgel teljes életet szívták, s mennyországban érezték magukat már itt a földön az Eucharisztia miatt. Némelyiknek szinte lehetetlennek látszott órák után is elszakadni a szentségi Jézustól s alig kibírható küzdelmükbe került a megválás az oltártól. Szent Alajosról mondják, hogy valahányszor elment az Oltáriszentség előtt, kénytelen volt imába merülten megállni, s úgy kellett magát erőszakkal kitépni az Eucharisztia büvköréből. Szent királyok, akiknek módjuk lett volna az élet hívságos örömeihez, olyan hévvel térdeltek órákhosszat téli időben az eucharisztikus

Király előtt, hogy mikor szolgálják dideregtek, csak lábnyomukba kellett lépniök s melegség futott át rajtuk.

Eucharisztikus lelkek voltak! Nem tudták nem szeretni az életet, a boldogságot, az Istent. Kövessük őket gyarló erőink szerint!

„Nálam van az élet és erénynek minden reménye; mindnyájan hozzám jöjjetek” — így hívogat bennünket az életutakról Jézus. „Boldog az az ember, aki engem hallgat, aki ajtómnál mindennap vigyáz.” (Péld. 8, 34.)

Az Isten jósága folytán mindenütt ott vannak az életút mentén az eucharisztikus források, mindenütt vár az oltáron Krisztus: „Lement vele a verembe és a fogságban el nem hagyta őt.” (Bölcs. 10, 13.) — Azért útjaink a győzelem útjai: „Mindenben gazdagok lettünk általa, úgyhogy semminemű malaszt híjával nem vagyunk.” (Kor. 11, 5.) Bevehetetlen vár lett lelkünk általa: az erők fegyverzetével s az élő lelkek lendületével járunk az élet útjain.

Köszönjük neked, Eucharisztia, a lélek életét, lelkünk fiatalságát s azt, hogy útjainkra nem borul lomha köd, hanem a tisztánlátás és életüdeség májusi kéksége!

Az Oltáriszentségnek köszönjük, hogy sajátunkká vált az életnek természetfölötti megvilágításban való nézése, s nem csüggedünk el ott, ahol a magára hagyott ember a kétségbeesés karjába dől. A mi életünkben mindig volt a borult ég alatt valami rés: a monstancia tiszta fehérsége, s az nekünk elég volt, hogy rajta keresztül egy egész ég és a másvilág minden biztatása nézzen ránk. Az Eucharisztianak köszönjük, hogy életünk súlypontja sohasem volt annyira a jelen élet, hogy romjai alá temessen bennünket és eszményeinket, ha megingott alattunk. Eucharisztia nélkül nem találtuk volna meg az élet összhangját, az ész és szív, ember és Isten, egyén és közösség kérdéseiben a helyes utat; az élet bensőségét, a lélek derűjét, az imaélet áhítatát, az istengyermekség örömét.

Oltáriszentség nélkül hiányzott volna életünkben a le nem nyugvó Nap, mely határozott fénybe állította számunkra a legnagyobb problémák megoldását s életünk értelmét. Vívódásainkra megnyugvást adott s szeretetének sugaraival életbizalomra derített. — Ki tudja, hányszor emelt ki bennünket a sötét letörtségéből s a belőle sugárzó fényesség hányszor melegítette fel szívünket reményre, mikor életünk romjain keseregtünk.

Az Eucharisziának köszönjük, hogy hamis ideálok és eszmék nem térítettek el bennünket az élő vizektől s nem vittek bennünket természetfölöttiségből kikapcsolt utak a halál bölcselőinek táborába. „Úgy éreztem, — mondja Carlyle önvallomásaiban hitetlensége idejéről — hogy a nagy mindenségben nincs élet, nincs cél. Egy mérhetetlen nagyságú, szörnyű halott gőzgép robotog tova a mindenség lélektelen egyformaságában, hogy engem izenként agyongázzoljon. Ezenfelül még az a határtalanul komor, örökkétartó Golgota: a halál malma.” (Id. Saviczki.) — Ezzel szemben az Eucharisztia át- és átszővi lelkünket az örök élet szálával s ezért maradtunk mindig az Élet hírnökei.

Azt is az Oltáriszentségnek köszönhetjük, hogy nem lettünk sajátosan modern emberek: rohanók, szétszórtak, akik ideges élethajszolásba menekültek maguk elöl. Az Eucharisztia megállásra kényszerített, bevitt a szentélybe, ahol mindig tanítást kaptunk a lélek értékéről és megmentéséről.

A hívő világnézet útjain vezetett bennünket az Eucharisztia. Végérvényesen eljegyzett hitünk legnagyobb tényeivel, melyekkel állandóan meleg kapcsolatban tartott.

Az Oltáriszentség révén éreztük, hogy útjainkon mindig velünk az Isten. Mindíg kaptunk tőle egy-egy szót, egy-egy sugallatot s éreztük, hogy fogja a kezünket.

Jó volt, hogy örök források voltak, melyeket az oltárokból nyitott nekünk az Isten, és jó volt az ő közel-

sege, mikor viharok tornyosultak körülöttünk, és a fény, mely arcáról ránk esett és átvilágított éjszakáinkon.

Ó Eucharisztia, legdrágább kincsek foglalata: szent Kehely, a Grál-lovagok hűségével akarunk továbbí útjainkon is szeretni, szolgálni Téged! Te légy pajzsunk és jóra serkentő eszményképünk a mennyei Jeruzsálem felé vezető úton. Te légy erényeink koronája s téged övezzen legszebb hódolatunk. A belőled fakadó élet óvjon a romlástól s emeljen fel az örök életbe.

Nehogy valaha is kishitűen megfutamodjunk mellőled s más kutakhoz ülünk, s a hajnal rózsaszínű fényében vágyhajóink hazug álmok felé úzzenek . . .

Igy haladjunk veled, Uram, szent összeköttetésben.

S így közeledjék majd életünk estéje. Amikor nem tűz már ránk a Nap merőlegesen s hűvösödni kezd; amikor az életúton sokminden megfakult, sok csillag kilobbant, csak egy maradt örök: az eucharisztikus mécs, s csak egy biztatás maradt hű, az, amely az eucharisztikus hitből fakad.

„Úlj asztalomhoz. Csupán kenyér,
. . . . jut lakomára,
Áldd meg békével, áldd meg jóra,
Uram, s húsvéti szent csodára.

Odakint még tavaszi szél zeng,
S ezervirágú fákat himbál,
De te, Uram, maradj mivelünk,
Mert lassan, lopva, est jön immár . . .”

(Gáspár Jenő.)

Valaki elém jön . . .

Az élet estére hajló szakában mindinkább odafordul tekintetünk az Élet Kenyere felé, mert lelkünket fogva tartja az elmúlás fájdalma. Oly gyorsan suhanak az évek és mi mindinkább érezzük, hogy olyan az élet, mint „futó felhőnek árnya a folyón, mint tükrön a lehellet”. — Alig volt tavaszunk, máris közelg a tél . . . Odafordulunk az Eucharisziához, amely a meg nem szűnő élet hajnalfényében tündöklök; nem aggaszt úgy az elmúlás s az élet őszének hangulata nem tör össze a lelkünket annyira, ha az Oltáriszentség örökké tavaszias gondolatkörébe kapcsolódunk.

Az élet törődött zarándokához különösen érző szől az eucharisztikus Jézus: Ne csüggedj, sokat bolyongó fáradt gyermek, majd megpihensz te is szívemen; csak higgy bennem, hogy én vagyok az Élet; reméld, hogy veled vagyok, s a letörtségből és halálból kiváltalak én.

Igen, csak azok a tépett, fáradt zarándokok az élet estéjén, akiknek már szólnak az „estharangok”, — ők tudják mi az Eucharisztia! A gyógyíthatatlan betegek, akiknek lelkén éveken, évtizedeken viharzott a szenvedés skálája, s most, mikor feltűnik előttük a rév Krisztussal, — orgonazúgássá válik lelkük értelmetlen hangzavarja. Akik valamilyen nagy terhet cipeltek lelkükben, azok számára most megenyhül a kín és vége az életvezeklésnek.

Az életnapszámban elfáradt, sokat verejtékezett vándorok várakozásokban eltelt élet után úgy állanak az út végén, mint az ősz Simeon a jeruzsálemi templomban. Nem füzte már semmi az élethez, de nem tudott meghalni, míg meg nem látta „Izrael vigasztalását”. — Mikor végre kezébe vehette és szívére szoríthatta

Jézusát, akkor megenyhült lelkében a keserűség, amely előntötte útjait, és világosság vette körül sötétbe hanyatló életét. Lelkében nagyon szelíden megkondultak az est-harangok és esti imájának elimádkozásához fogott: „Most bocsátd el Uram, szolgálodat, a te igéid szerint békességben, mert látták szemeim a te megváltásodat.” (Lk. 2, 29.)

A kegyelemtől vezetett lélekben sohasem lángol fel annyira a vágy az eucharisztikus Jézus után, mint azokban a nehéz órákban, napokban, mikor érzi, hogy a legnagyobb út előtt áll. Miután a bűnbánat szentségében még egyszer megtisztult, szorongásai és kísértései között milyen vigasztalás számára az eucharisztikus Ostya fehérsége, mely fényességet von az ismeretlen másvilági utak fölé! Micsoda béke szállja meg halálos ágyon vergődő lelkét, ha Jézus hófehér alakját látja elhomályosodó szeme, ha Jézus karjába hajthatja fejét s szavát hallja: Itt vagyok, gyermekek, nem hagylak magadra; te az enyém vagy és én a tied leszek . . .

S a halál sötétjében ég, ég az a fényesség, csak akkora, mint az örökmécs . . . de az oly jó most, oly sokat mond és oly végtelenül vigasztaló.

Minthacsak volna valami a szent Útravalóval ellátott lelkek békés megnyugvásában és boldogságában Sheehan misztikus lelkű Mária nővéré-nek álmából. Mária nővér azt álmodta, „mintha nagy kertben sétálgatna, fák árnyéka alatt, simogatva nagy, szép virágok által, amelyek feléje hajoltak, hogy megérinthessék a lábát, kezét és a ruháját. A kertben hatalmas palota állt, amely folyton ünnepre volt kivilágítva, s Mária nővér azt látta, hogy fehér ruhás halhatatlanok hosszú menete lépked be a palotába halkán, égnek emelt arccal, amelyre ráragyogott az étkezőterem ablakainak fénye. És amikor mind beléptek már s az ajtókat be akarták csukni, akkor belülről visszatért a kapuhoz egy alak s szemét beárnyékolta a jobbkezeivel, hosszán, elmélyedten bámult bele a sötétségbe. És Mária nővér tudta, ő maga az, aki után ez az alak vágyakozik, de nem mert kilépni a sötétből a világosságba,

mert a megalázottság ruhája volt rajta, s a bánat kék inge nem illő viselet a király palotájának ragyogásához. Ezért elfordult a fürkésző szem elől, s bújt újra az árnyékba. Aztán hirtelen egész közel hangot hallott, amely őt szólította; megtalálták ott az árnyékban, mert hallotta, amint valaki ezt suttogja:

— Veni Sponsa! Veni Immaculata, Veni Sponsa mea! — S aztán egy kéz fogta meg szelíden az övét. Megtalálták és szemrehányást tettek neki. Ő nem tudott egyebet tenni, csak rámutatott vezeklő kék öltözetére és sírt.

És ekkor egyszerre csak ott voltak a királyi palotában és Ő maga adta föl rá a megsebzett kezeivel a menyasszonyi ruhát, a lány fehér ruhát és a fátyolt . . . Uram, — rebegte Mária — én csak azt választottam, hogy salak lehessenek a te házában! Az Úr azonban gyengéden kézen fogta és így szólt hozzá: Kelj föl és jöjj, a télnek vége van!"

Valami hasonlót éreznek majd azok, akik előtt az utolsó órában feltűnik az eucharisztikus Jézus fehérsége . . . Jézussal halni meg, Jézus karjaiban, szívünkben Jézussal! — ó, halál, hol van akkor a te fulánkod s hol van hatalmad?

Igen, Valaki majd felénk jön az úton . . . Az örökkévalóság kapujában feltűnik Jézus alakja. A fáradt, de megtisztult lélekre ráhajlik Jézus ereje, látomása. Ne féljünk: ránk ismer Krisztus. Hiszen a lelkek, akik az életben az Oltáriszentséggel táplálkoztak, misztikus testének tagjai, azok az övéi, hozzá tartoznak. Nem lehetnek sötétségben és halandóságban a tagok, amelyeknek főjük megdicsőültségben él, sőt maga az Élet.

A feltámadás zálogával lépünk tehát a sírba, amely így számunkra nem vég, hanem kezdet; nem sötétség, hanem hajnal, nem elmúlás, hanem az Élet kapuja. Olyasféle álom, mint aminőt Sheehan „Nővére” látott Krisztussal való tökéletes felolvadásának vágyában, amelyből Krisztus ébreszt fel . . . Az égi mezőkön

szembe jön velünk Krisztus . . . Mily jó is vagy Uram, élénk jöttél már ide a földre, hogy titokzatos testeddel táplálj és felemelj megdicsőült tested mellé. Hogy térdelünk, hogy öleljük majd mindkét térdét: Uram, boldogságunk, boldogítónk!

Az Eucharisztia vigasztalásán és erején nyugszik a halálos ágy nyugalma; fényénél oszlik szét áttörhetetlen sötétsége.

Amikor a hívő lélek magához veszi Krisztust és vele együtt indul a nagy útra, szívében Jézus Szíve dobban; lelkén a megbékélés balzsama ömlik el, amikor hallja az Egyház imáját: Felajánlak a mindenható Istennek . . . és átadlak kezébe, hogy aki a halál által emberi természeted adóját leróttad, visszatérj Teremtőd-höz, aki a föld porából hívott életre. Siessen testedtől valóni készülő lelked elé az angyalok fényes serege; lelj pártfogókra az apostolokban, akik itélni fogják a világot; jöjjön eléd a vértanúk győzelmes csapata; vegyen körül a hitvallók liliomos serege; ujjongjon körül a szűzek kórusa; emeljenek magukhoz a boldog nyugalom ölébe a pátriárkák . . . Fordítsa feléd szeléd és felséges orcáját Jézus Krisztus és emeljen fel azok közé, kik mindig körülötte vannak . . . A sátán csatlósai ne merészelve háborgatni utadban . . . Szabadítson meg a gyötrelmekről Krisztus, aki megfeszítettet érted. Mentse meg az örök haláltól Krisztus, aki meghalt érted. Helyezzen téged Krisztus az élők paradicsomába a mindig viruló ligetek közé és legeltessen juhait között amaz igaz Pásztor. Oldozzon fel téged bűneidről és helyezzen jobbjára, választottai közé. Lásd színről-színre Üdvözítőd arcát s az Ő örökkévaló jelenlétében telj el gyönyörűséggel a ragyogó igazság szemlélésében. S mint az üdvözültek seregének tagja, légy boldog az Isten színelátásának édességében mindörökkön-örökké.

Mily bizalommal járok az élet útjain s mily bizón nézek az életút végére, ha egyszer ennyire magához fűzött az Isten. Megfogja a kezemet és azt mondja:

ne félj, nem hagylak el. Ott vagyok sírod éjjelében is
és poraidat őrzöm, míg meg nem dicsőítelek.

Veled vagyok, mikor hasad a hajnal,
Elszáll az éjjel s ébred a madár.
Veled vagyok! Ó, milyen édes érzés,
Jobb, mint a reggel s mint a napsugár.

Veled vagyok, ha foszlanak az árnyak
S az élet felzsibong a földtekén.
A hajnal üde, harmatos légében
Megindult szívvel ünnepelek én . . .

A fáradt lélek álma küszöbéről
Hozzád fohászkozik s Feléd tekint;
S bár édesen pihen meg szárnyad árnyán,
Ujjongva ébred s üdvözöl megint.

S ha majd a lélek győz az élet éjén
S a végső virradat felém ragyog:
Tündöklő fénnel pirkad rám ez órán
A boldog üdv, hogy ím, Veled vagyok!

(Beecher Stowe—Pogány K. 138. zsolt. Id. F. Barclay.)

*

Majd csak életünk estéjén érezzük át, hogy mi
az Eucharisztia! Mikor a halál legyőzőjét s lelkünk
legmerészebb boldogságvágyának beteljesülését látjuk
benne.

Oly nehéz az élet, mely az öregedő vállakra
nehezedik s úgy mardos néha az önvád az eltékozolt
évekért . . . Napunk elhagy . . . Pedig görcsösen
ragaszkodnánk még az élethez, az el nem múláshoz . . .
Szeretnénk még terveket szőni, de nincs erőnk hozzá.

Úgy érezzük magunkat, mint Illés, az Úr profé-
tája, aki éhségtől és fáradtságtól elcsigázottan ült le az
út szélére, gondolni sem mert a reá váró feladatokra
és várta a halált. Ekkor az Úr angyala csodálatos
kenyeret hozott számára s Illés ennek a kenyérnek
erejében vándorolt tizennégy nap — és tizennégy éjt-
szakán át, míg el nem érkezett a szent hegyre.

Az eucharisztikus Kenyérben még csodálatosabb
erőt önt át lelkünkbe Isten: nemcsak megenyhíti a halál

ridegségét, hanem sötétségét fénylő nappá változtatja;
örvényei fölé életet derít s szenvedéseiért az Istennel
való egyesülés magasságaiba emel.

„Közelebb, közelebb,
Úram, hozzád,
Boldogan követlek,
Megyek hozzád.
Édes lesz az nekem,
Mert te fogod kezem
Mind közelebb Hozzád,
Én Istenem!

Ha vándorutamon
A nap leszáll,
Nyugtot fáradt fejem
Kövön talál,
Álmomban rebegem:
Ó, emeld a szívem
Mind közelebb Hozzád,
Én Istenem!

Bár nyughelyem kemény
A föld rögén,
Tenálad ébredek,
Béthel hegyén.
Zeng vágyó énekem:
Ó, emeld a szívem
Mind közelebb Hozzád,
Én Istenem.

Repeső szárnyakon,
Felhőkön át,
A csillagok felett,
Fel, fel Hozzád!
Kebleden a helyem;
Ó, emeld a szívem
Mind közelebb Hozzád,
Én Istenem!”

Az örök ünnep

Akkor majd lehull minden lepel, mely elfödte az Isten titkait és megnyílnak előttünk az égi mezők és feltűnik a hegyen épült, kivilágított város. Nem földi többé eucharisztikus lepel a „Barányt“, hanem hófehér szépségben, vakító fényárban jön felénk . . . A tábor-hegyi látomás boldogságában ujjong a lelkünk s élénk tárul az Isten gyermekeinek országa, aminőt még földi szem nem látott és felcsendül az üdvözültek éneke, aminőt fül még nem hallott.

Volt boldogsága az Isten követőinek itt a földön is. Sokszor érezték az oltár csendes, mély áhítatát, a tiszta lélek elragadó szépségét, a lelki béke nyugal-mát. Szívüket megdobogtatták a föld nemes öröm-forrásai. A becsülettel végzett munka küzdelemmel teljes sikere, a szülők aggodással teljes öröme, mely-lyel gyermekeikért dolgoztak, — a gyermekek hálája és szeretete törődött, ősz szülőik iránt; egy-egy nehezen kivívott erkölcsi győzelem, egy-egy fehér, nagy esz-ménk diadala; egy elkallódott lélek megtérése; a vára-kozás teljesedése, melyet reményeinkhez fűztünk; a hátunk mögött lévő hosszú évtizedek felemelő, békére hangoló emlékei . . . Ezek kétségkívül nagy örömök. De mindössze csepp az óceánban azok boldogságához képest, akik az égi Bárány menyegzőjére hivatalosak.

Ott vége lesz a küzdelemnek és a siralomvölgy szomorúságai örömmre változnak: maga az Isten törli le az igazak arcáról a verejtéket és simogatja el homlokukról a barázdákat. Ott a kietlen, hosszú vándorlás boldog révbe kanyarodik, az aggodás elpihen s a vágyak helyébe a Legfőbb Jó birtoklása lép. Nem kell remegnünk a fényért, mert „nem lesz ott éjtszaka“;

nem ijeszt a boldogság elvesztése, mert nem lesz ott elmúlás. — Múló önmegtágadásainkért örökkévaló javakkal fizetnek s megaláztatásainkért felmagasztalnak. A gyalázatért, melyet Istenért viseltünk, dicsőség jár, és erényeinkért a halhatatlanság koronájával ékesítenek fel.

A dicsőültek káprázatos szépségbe öltöztetett lelke koszorúz körül bennünket s az apostolok és a Szent Szűz kíséretében maga az isteni Bárány fogadja a lelket: Jöjj, Atyám áldottja, hűséges sáfárom; örülj és vigadozz lakomban. Látod, ezért táplálalak az égi Kenyérrel, ezért öntöttem át lelkedbe a szentáldozásban saját isteni életem ömledező folyamait: hogy vándorlásaid után ott légy, ahol én vagyok, mivel menyeyei Atyám nekem adott téged. (V. ö. Jn. 17, 5. 24.) — Mivel hűségesen tápláltad lelkedet misztikus kenyermel s ápoltd az összeköttetést misztikus testemmel s a kegyelmi élet által bennem maradtál: elvezetelek téged ide, hogy ott légy, ahol a te misztikus főd és szállótöd van, hogy akit „megigazulttá” tettem a belém való beiktatás által, azt meg is „dicsőítsem” és aki részese volt áldozatomnak: annak „része” legyen bennem az égben is és „Atyám dicsőségében” és „szentjeim örökségének” gazdagságában. (Róm. 8, 30. 17.; Ef. 1, 16.)

Ott az üdvözültek színről-színre látják Istent s elmerülnek az istenbírás és istenszemlélés végtelen boldogságában. Akkor értik majd meg igazán az Eucharisziát is s a szentségi jelenlét mélyebb értelmét; hogy mire volt jó az Eucharisziában az a végtelenül leegyszerűsített szentségi létezési mód, Krisztus hallgatása, külső érzéklő képességeinek felfüggesztése. Majd akkor megértik, mit köszönünk az Oltáriszentségnek, az eucharisztikus Jézus engesztelésének, a szentmiseáldozatnak s Jézus köztünk való tartózkodásának; akkor értik meg, mi az: „Isten fiainak hivatni” s az istengyermekség köntösében járni; akkor majd látják annak elragadó gyönyörűségét, hogy mi az, amikor maga az

Isten Fia leheli ránk lelkének szépségét, hogy „szentek és tiszták lehessünk az ő jelenlétében”. (Ef. 1, 4.)

Úgy érzi magát akkor az üdvözült lélek, mintha Van Eyck híres szimbolikus képe elevenednék meg előtte a „Bárány imádása”-ról s ott találna magát a felejtethetetlenül szép környezetben. Dómok csipkézett, finom tornyai előtt, virágos réten, égi fényben áll emelvényén a hófehér Bárány: az „Isten Báránya”. Angyalok térdelik körül s mutatják ujjongva a megváltás eszközeit, mire megindul a nagy nyilvános imádás. Balról jönnek a szent vértanúk, püspökök, hitvallók, az ószövetség képviselőivel együtt; jobbról a szűzek fehér serege, királynők, szerzetesnők és utánuk beláthatatlan sokaság; mindegyik arcán boldogság és fején az üdvözültek koronája. Idejönnek egészen előre, a kegyelmek forrásához, mely a Bárány piros véréből fakadt, merítenek belőle és így mennek a Bárányhoz: a halhatatlanság fényével s lelkük kiáradó boldogságával . . . Megszólalnak az örökkévalóság harangjai és az üdvözültek éneke és az angyalok hárfái: „Méltó a Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség . . . A trónon Ülőnek és a Báránynak áldás és tisztelet és dicsőség és hatalom, örökkön-örökké.” (Jel. k. 5, 12.)

. . . Ó, eucharisztikus Jézusunk! Most fátyol alatt látunk, de jön majd a nap, az örök ünnep, amikor lehull rólad a lepel, s a megdicsőültség fénye az örökkévalóság királyi palástjába öltöztet; amikor ajkad és szemed örökkévaló boldogság-osztásra nyílik s az oltár magányát a menny soha el nem múló glóriája váltja fel.

Akkor majd lehull rólad az istenséget takaró lepel és színről-színre látunk. Megszűnik a hit, mert mindent kinyilvánítasz, megszűnik a remény, mert bírunk, de — ó öröm — megmarad ott is a szeretet, amint az Apostol biztosít róla.

Szeretni Jézust tökéletesen, a szív minden vágyával és szeretetével, melyet már nem vonz senki és semmi, csak Ó; szeretni a felszabadult szeretet lendületével, amely csak egy célt ismer: Istent; szeretni

a lélek szárnyalásával, melyet nem köt gúzsba már semmi és nem nyom le semmi: az lesz a boldogság! És szeretni mindig, az Isten elvesztésének félelme nélkül, szeretni lelkünk szégyenfoltjainak tudata nélkül, s a szívére simulni úgy, hogy titkok örvénye és lefátyolozottság nem ijesztenek többé, szeretni Istent mindig: ó, — az lesz a boldogság, az örök ünnep.

*

Egy pillanatra azonban gondolnunk kell azokra a lelkekre is, akik bár Isten kegyelmében s talán a szent Útravalóval mentek át az örökkévalóságba, s bár hivatalosak a „Bárány menyegzőjére“, mégis egyideig még tisztulnak és kimondhatatlan vágygal epekednek Krisztus után. Mily szívesen térdelnének itt az Oltáriszentség előtt s százszor és százszor egyesülnének vele lélekben naponként, engesztelnék megbántásaikért, de nem tehetik. Érzik, hogy néhány imaóra, amit Előtte töltöttek volna, néhány szentmise, szentáldozás, mellyel lelküket szépítették volna, és — már nem is lennének a szenvedés helyén. Jönnének is repeső örömmel az oltárhoz, de nem tehetik.

A tűzhöz hasonló lélektisztulás mellett nagyobb szenvedésük az a kimondhatatlan vágy Isten után, amelyben annyi az örvendetes, a megkapó, de meg-rázó tragikum is: lelkek, akiknek legnagyobb kínja az, hogy epezti őket a vágy Isten után. Boldog szenvedés, de igen nagy szenvedés! Magukra hagyatva epekednek: mikor jön el a szabadulás napja, az örök ünnep s a legtisztább és legperzselőbb vágy teljesülése: Isten bírása.

Csak mi segíthetünk rajtuk, akik még az Úr asztalánál ülünk s az élővizekből meríthetünk.

Szent Agata megkapó történetet mond el, amelyet rajongásig szeretett elhúnyt öccséről, a kis Dinokritesről álmódott. Gyönyörű virágos mezőn sok-sok gyermeket látott, akik ünneplő ruhában, boldogságtól sugárzó arccal játszottak. Csengett ajkukon az ének, körbe futottak, szaladgáltak, s mikor elfáradtak, megpihentek az

üde réten s tiszta forrásból oltották szomjukat . . . Agata rögtön Dinokriteszt kereste, de — fájdalom — sehol sem találta. Már-már lemondott arról, hogy testvérét lássa, mikor messze a többieől, az árnyékban, megpillantotta őt, gyűrött, kopott ruhában, amint vágyakozva nézett a többiek felé s úgy látszik, valamilyen szomjúság gyötörte, mert mindenáron inni akart. Am hiába nyujtózkodott, csak nem érte el a korsót, amely egy magas ablakban volt elhelyezve.

Mikor Agata felébredt, rögtön tudta, hogy öccse szenved a másvilágon. Sok-sok imádság, szentmise, szentáldozás szállt erre az ég felé a kis szenvedőért.

Egyszer aztán Agata megint álmódott s mily öröm: álma most egészen más volt. Ismét látta öccsét, de most ünneplőben, sugárzó arccal; ott játszott a boldog gyermekserégben, s mikor megsomjazott, csak oda kellett nyúlnia az egészen alacsonyan lévő kancsóhoz . . .

Csak mi segíthetünk rajtuk, kik még az oltárokhoz mehetünk!

Mélyértelmű, jámbor elgondolást fejez ki az a régi festmény, amely a szentmise főbb részeinél a fényes angyalok mellé lebegő árnyékalakokat is festett: a szenvedő lelkeket. Úrfelmutatás alatt az oltár mélyedéséből, a lángok közül vágyakozással nyujtják kezüket az eucharisztikus Jézus felé, hogy testével és vérével csillapítsák szomjukat . . . Áldoztatáskor angyalok szolgálnak az Úr terített asztalánál, de ott könyörögnek az áldoztatórácsnál a szenvedő lelkek árnyékalakjai is. Kezüket nyujtogatják a halandók felé s szemükben, ajkukon epekedik a vágy a szentostya után. Am hasztalan; számukra már nincs oltár s ha mi nem nyujtjuk róla a kegyelmeket, hiába epekednek utána.

Önti is az Egyház s a hívők jámbor serege a szentmisékben és szentáldozásokban a kegyelmek tengerét mérhetetlen szenvedésükre. Mert semmi sem oltja úgy kínjaik lángját, mint a szentmise és a szentáldozás. Azok mindíg közelebb viszik őket vágyaik teljesülésé-

hez: Istenhez, a mennyei Bárány virágos rétjeinek
Életvizéhez, az örök ünnephez.

*

Egy bizonyos: távol lenni az Istentől, — nagy
fájdalom; örökké távol lenni tőle, — a pokol!

Azok a vágyakozó lelkek, ha itt lehetnének,
mennyivel máskép bánnának az Eucharisziával! Hát
akkor mi, akik még az Eucharisztia fénykörében jár-
hatunk, használjuk fel jól az időt! Meg ne bántsuk
a Szeretetet! Mert a szeretet megbántásáért még min-
dig boldogtalanság járt, a végtelen Szeretet megbántá-
sáért pedig — végtelen boldogtalanság.

Nem nehéz szeretni az Istent, az eucharisztikus
Jézust, ha meggondoljuk, hogy minden cselekedetével
azt súgja felénk: Örök szeretettel szeretlek téged
s könyörületből öllelek magamhoz. (Jer. 31, 3.) — Ki-
emelt a semmiségből, Egyházába vezetett, fiává fogá-
dott, a kegyelem ruhájába öltöztetett s itthagya magát
az oltáron, hogy magához emeljen végtelen, örök ün-
nepbe: így szeretett minket az Isten!

Isten Fia, eucharisztikus formát öltött Szeretet, hát
akkor hogyné szeretnénk mi is tégedet!

Mint a felfelé törő láng, mely nem ismer határt
— mondjuk mi is a költővel — s az akadály csak szít-
ja erejét, izzását: úgy szeretünk téged! . . .

Mint a virág, mely fényre talált s bágyadtan
hajtja le fejét, ha Napja éjbe szállt s elhal az árnyék-
ban: úgy szeretünk téged! . . .

Mint a jámbor gyertya, mely halkán, csendesen
emésztí magát szentélyedben s minden vágya égni,
áldozatban érted elégni: így szeressünk téged! . . .

Tartalomjegyzék

Korunk és az Eucharisztia

Modern máglyák — — — — —	5
Örökmécs — — — — —	9
Modern „áldozati oltárok” — — — — —	14
A mi Istenünk oltára — — — — —	20
Hítünk titka — — — — —	26
Kutató lelkünk a tabernákulum előtt — —	33
Miért akarta így? — — — — —	41

Élet és Eucharisztia

Lelkiéletünk középpontja — — — — —	47
Az Eucharisztia fényében . . . — — — —	52
Örök karácsony — — — — —	59
Kenyérruhás Krisztus — — — — —	66
Húsvéti áldozat — húsvéti fehérség — — —	73
Virrasztó Szeretet — — — — —	80

Lelkem és az Eucharisztia

A szentély magányában — — — — —	87
Az eucharisztikus Jézus lábánál — — — —	93
Ó mondd, miért? — — — — —	103
A megtalált paradicsom — — — — —	110
Lelkem élete — — — — —	115
„Ma nálad szállok meg” — — — — —	122
A kegyelem órái . . . — — — — —	129
Oltárszolgálat — — — — —	135

Ünneplő szívvvel az Eucharisztia előtt

Vasárnapi harangok	—	—	—	—	—	—	141
Szentmisén	—	—	—	—	—	—	148
A trónra helyezett Krisztus előtt	—	—	—	—	—	—	157
Eucharisztikus diadalmenet	—	—	—	—	—	—	163

Eucharisztikus lelkek útja

Zarándokok kenyere	—	—	—	—	—	—	167
Világító szívek	—	—	—	—	—	—	173
Élő vizek mentén . . .	—	—	—	—	—	—	179
Valaki élém jön . . .	—	—	—	—	—	—	184
Az örök ünnep	—	—	—	—	—	—	190

